

IRODALMI EPRESKERT 5.

SOKOLDALÚ VIRTUÁLIS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT BUDAPEST, 2024. XIV. évfolyam 4. sz.

000ISSN 2063-1936

Alapítva: 2011. január 1.

Tulajdonos: Bárdos László (2016-ig), Fetykó Judit

MINDEN JOG FENNTARTVA

A megjelentetett írásokat, képeket az alkotók mindennemű ellenszolgáltatás nélkül bocsátják a folyóirat rendelkezésére.

IRODALMI EPRESKERT 5.

SOKOLDALÚ VIRTUÁLIS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

**BUDAPEST, 2024
XIV. évfolyam 4. szám**

**SZERKESZTŐSÉG CÍME:
1144 Budapest, Csertő park 2. IV/43
Tel: 06 30 448 99 06**

**FŐSZERKESZTŐ:
FETYKÓ JUDIT**

**TECHNIKAI MUNKATÁRS:
NAGY ZOLTÁN
SÁROSI JÓZSEF**

ISSN 2063-1936

**Alapítva: 2011. január 1.
Tulajdonos:
Bárdos László (2016. júliusig)
Fetykó Judit**

MINDEN JOG FENNTARTVA

**A megjelentetett írásokat, képeket az alkotók mindennemű ellenszolgáltatás nélkül
bocsátják a folyóirat rendelkezésére**

Ajánlott lapok

Börzsönyi Helikon

<http://www.retsag.net/helikon/lap.htm>

CanadaHun

<http://canadahun.com/>

FullExtra

<http://www.fullextra.hu/>

GRAMOFON

<http://www.gramofon.hu/>

HETEDHÉTHATÁR

<http://hetedhethatar.hu/>

Irodalmi Rádió

<http://irodalmiradio.hu/>

Litera-Túra folyóirat

<http://www.litera-tura.hu/>

**MAGYAR ELEKTRONIKUS
KÖNYVTÁR**

<http://mek.oszk.hu/>

**Magyar SzínházTechnikai
Szövetség**

<http://msztsz.hu/szinpad/>

NAPÚT

<http://www.naputonline.hu/>

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

<http://www.oszk.hu/>

Versmondó

<http://www.versmondo.hu/afolyoiratrol>

Art'húr Irodalmi Kávéház

<https://www.facebook.com/arhurirodalmikavehaz/>

Gondola Kulturális Magazin

[https://bg-
bg.facebook.com/pg/gondolamagazin/posts/](https://bg-bg.facebook.com/pg/gondolamagazin/posts/)

Délibáb – Cserhát

www.delibab-cserhat.hu

Bodó Csiba Gizella honlapja

<http://bodonecsibagizella.hu/>

Kenyeres Zoltán honlapja

<http://sites.google.com/site/kenyereszoltan/>

Kotaszek Hedvig honlapja

www.kotaszekhedvig.5mp.eu

Péter Erika honlapja

<http://www.petererika.com/>

Litera-Túra Művészeti Magazin:

https://www.facebook.com/pg/literaturamuveszetimagazin/posts/?ref=page_internal

Ajánlott megjelenések a MEK-en

(az oldalakhoz tartozó kapcsolódó oldalakon voltak elérhetők a szerzők további művei*)

BÁRDOS LÁSZLÓ: *Szóérintő*

<http://mek.oszk.hu/08800/08805/>

BODÓ CSIBA GIZELLA: *Válogatott versek*

<http://mek.oszk.hu/10400/10429/index.phtml>

FETYKÓ JUDIT: *Epreskert*

<http://mek.oszk.hu/06000/06084/>

HORVÁTH-HOITSY EDIT: *Így éltem itt...*

<http://mek.oszk.hu/11500/11558>

KŐ-SZABÓ IMRE: *Színlelt szerelmek*

<http://mek.oszk.hu/19400/19435>

MOSONYI KATA: *A vég küszöbén*

<https://mek.oszk.hu/23800/23865/>

Hangok bűvöletében NÉMETH SÁNDOR
énekes, vers- és prózamondó **RIPORT-KÖNYV**

<http://mek.oszk.hu/12200/12217/>

PÉTER ERIKA: *Túlhordott ölelés*

<http://mek.oszk.hu/08300/08362/html/index.html>

SZ. PÓRDY MÁRIA: *Rigó árnyékágon*

<https://mek.oszk.hu/11000/11044/>

UMHAUSER FERENC: *A felfedezését váró költő*

<http://mek.oszk.hu/10500/10525/>

* A MEK átalakulása miatt ez az elérés (kapcsolódó oldalak) megszűnt. Akit érdekelnek, a MEK kezdőoldaláról a szerző nevére keresve elérhetőek. [szerk.]

TARTALOMJEGYZÉK

A. TÚRI ZSUZSA	134
ADY ENDRE	76
AMBRUS JÓZSEF	57
B. MESTER ÉVA.....	122
BALOGH ÖRSE	108
BÁNKI ÉVA	24
BARANYI FERENC	15
BÁRDOS LÁSZLÓ.....	154
BIBOR ISTVÁN.....	115
BODNÁR LÁSZLÓ	90
BODÓ CSIBA GIZELLA	92
BORS MÁRIA.....	151
BÖRÖCZKI MIHÁLY.....	86
BUDA FERENC.....	95
CZÉGÉNY NAGY ERZSÉBET.....	132
DARVAS JUDIT	7, 82, 128
DEDIK JÁNOS	87
DIENES TIBOR.....	129
DOBROSI ANDREA	91
DSIDA JENŐ	23
DUDÁS ÉVA	56
EGERVÁRI JÓZSEF	126
EGRÉGI BEBEK PELSÓCZY KATALIN.....	129
EISEMANN GYÖRGY	16
ELI MEON	83
FÁBIÁN MÁRIA	117
FEIGE MÁRTA	47
FELLINGER KÁROLY	109
FETYKÓ JUDIT.....	129, 155
FILOTÁS KARINA.....	79
FÖLDESDY GABRIELLA.....	136
GÁRDONYI GÉZA	48
GÓSI FERENC	157
GÓSI VALI.....	49
GUTI CSABA.....	45
HABOS LÁSZLÓ	147
HAJNAL ÉVA.....	78
HALÁSZ ERZSÉBET	143
HOGYA GYÖRGY	119
HOLÉCZI ZSUZSA	72
HORVÁTH HOITSY EDIT.....	110
HOSI SINICSI.....	28
JÓLJÁRT ANITA	80
JÓNA DÁVID.....	37
KARAFFA GYULA.....	43
KERECSÉNYI ÉVA.....	129
KETTKÓ ISTVÁN	131
KIRÁLY GÁBOR.....	44

KISS-TELEKI RITA.....	148
KLEMENT TAMÁS.....	81
KLOTZ MÁRIA	130
KOLUMBÁN JENŐ	124
KOOSÁN ILDIKÓ	55
KORIM LÁSZLÓ	97
KOTASZEK HEDVIG	146, 153
KOVÁCS LÁSZLÓ (KOVYCS).....	125
KOVÁCS MARIANNA.....	36
KOZÁK MARI.....	145
KÖRMENDI RITA.....	130
KÖVES JÓZSEF	140
KRÁNITZ LAURA.....	89
KULCSÁR TIBOR	70
MAGYARY HUNOR	135
MÁNDY GÁBOR.....	111, 112, 113
MESTER GYÖRGYI	93
MOLNÁR G. KRISZTINA.....	123
MOSONYI KATA	40, 41
MURÁR TERÉZ.....	88
NAGY BERTALAN.....	22
NAGY JÁNOS.....	133
NYAKÓ ATILA	141
NYERGES GÁBOR ÁDÁM	27
OROSZ MARGIT.....	75
ÖTVÖS NÉMETH EDIT	71
PÁNTI IRÉN	149
PÁSZTOR BÉLA.....	66, 67, 68, 69
PÉTER ERIKA	61
PETHES MÁRIA.....	35
REJTŐ GÁBOR.....	39
SÁROSI Z. GÁBOR	14
SITKU RÓBERT	85
SZ. PÓRDY MÁRIA	50
SZABÓ JUDIT	130
SZABÓ MÁRTA.....	65, 73, 121
SZEDŐ TIBOR	144
SZEGŐ JUDIT.....	42
SZEPESI JOLKA	142
SZESZTAI ZSUZSA	98
SZOLLÁTH MIHÁLY.....	101, 102
SZOLNOKI IRMA	116
TARHOS FERENC	114
TÁTRAI S. MIKLÓS	62
TRAUTSCH TÍMEA.....	141
UMHAUSER FERENC.....	96
VÁNYAI FEHÉR JÓZSEF.....	118
VARJÚ ZOLTÁN	30
VASADI PÉTER.....	26
VASI FERENC ZOLTÁN.....	74

VERASZTÓ A. KÁROLY	106
VERASZTÓ ANTAL.....	103
VERRASZTÓ GÁBOR.....	107
VIHAR JUDIT	29
ZSIGMOND ISTVÁN	38, 130

Fotó: **DARVAS JUDIT**

HÍREK – MEGJELENÉS

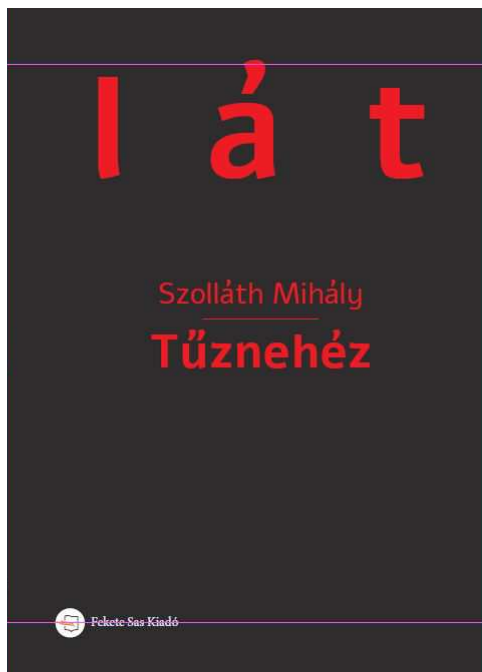

A *Kutyavilág* kutyákkal kapcsolatos történetek gyűjteménye. Sztorik kis kedvenceinkről, akik házőrzők, családtagok, játékban társak, védelmezők, hűségesek, engedelmesek vagy éppen szófogadatlanok. Akárhogy is van, szeretjük őket. De nagyon...

A *Kutyavilág* megvásárolható az internetes web-shopokban, nyomtatott változata a Libri és a Lára boltjaiban.

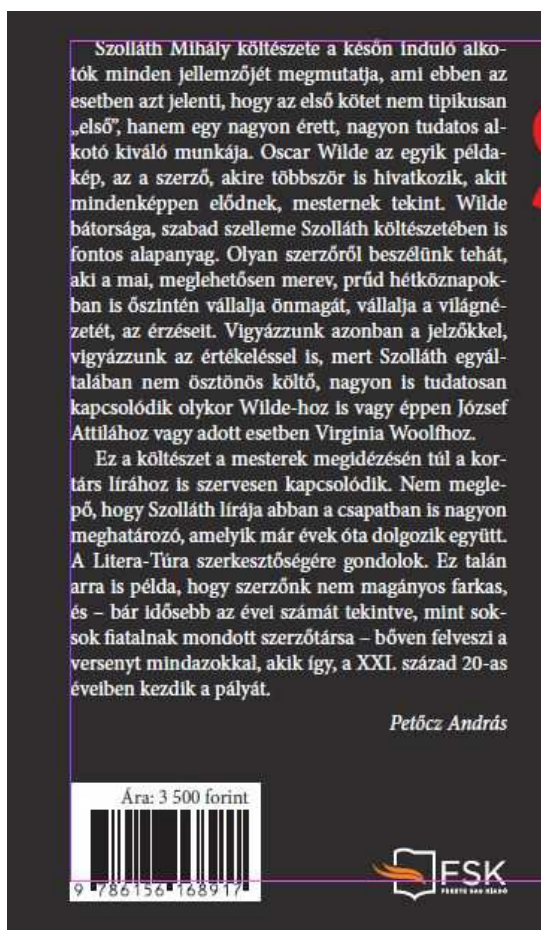
Mester Györgyi

HÍREK – MEGJELENÉS

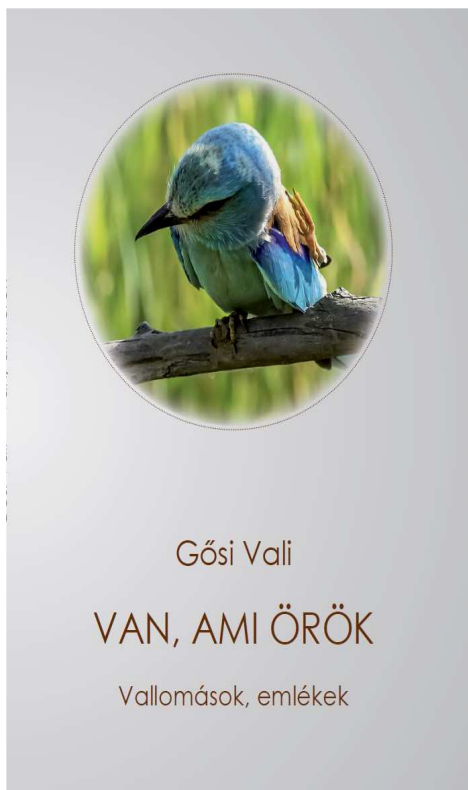

SZOLLÁTH MIHÁLY: *Tűznehéz*, Fekete Sas Kiadó, Budapest, 2024

A kötet első bemutatója a budapesti Nyitott Műhelyben volt, 2024. november 9-én.

HÍREK – MEGJELENÉS

GŐSI VALI: *Van, ami örök*, füles, kartonált, Palatia Nyomda és Kiadó Kft, Győr, 2024

A kötet könyvbemutatója Győrben, a Nemzeti Színház Pódiumtermében volt, 2024. november 17-én.

A hátsó borítón olvasható:

„A kötet verseinek lelki kifinomultsága – hol melankolikus, hol szomorú, vagy ünnepélyes, ugyanakkor a képzelet és valóság harmóniája – mélyen megérinti az olvasót. Gősi Vali költői világa erőteljes drámai mélységek, álmokképek, asszociációk egymásba olvadása, különös metafizikai látomások. A különféle dimenziók, tudattalan és személyes érzelmek, emlékek harmonikusan illeszkednek sokszínű képi világához. Verseinek zeneisége – sajátos és egyéni nyelvi és formai hangzása – művészien keretbe foglalja e kötet lírai szépségét.”

Könyves Tóth Enikő

„Létünk során adódnak olyan különleges pillanatok, amelyekben – legalább néha – magunkat adva felszabadulhatunk lelki terheink alól, nem kényszerülve görcsös önvédelemre a világgal szemben, és gyakran kísértő félelmünknek ilyenkor nyoma sincs.

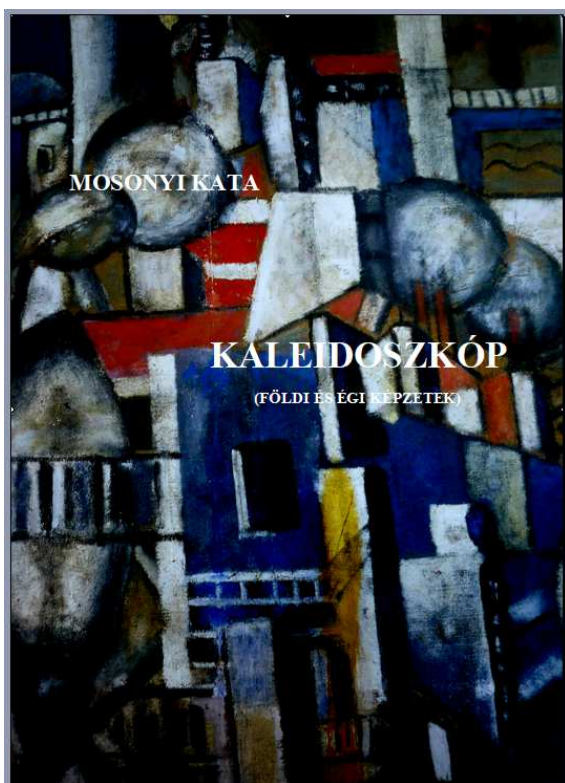
Mint valami varázslat, úgy fakad egy-egy rendkívüli pillanat, óra, nap, amelyben megszületnek, vagy éppen újjászületnek halottnak hitt, fásult érzéseink, és szavakká érnek a papírlapokon, majd verssorokká formálódnak az emlékezéssel, ahogy vall erről Hajnal Éva, kortárs költő „az a nap” című, megrendítően szép kötetének egyik versében:

*„megsebzett házak közt érkezik a hajnal
valaki megébred verset ír valahol”.*

Ilyen különleges, kegyelmi pillanatokban érlelődtek versekké e legújabb kötetembe válogatott, tűnődő vallomások, a fájdalmas búcsú, az emlékezések, melyeknek melankóliája – reményeim szerint – óarany emlékezésekké szelídülhet az időben, felvillantva az újjászületés, szeretteinkkel való újbóli találkozás álmokképét, amelyben a földi lét drámái is ünnepélyes relikviákká lényegülhetnek.”

Gősi Vali

HÍREK – MEGJELENÉS

MOSONYI KATA: *Kaleidoszkóp*
<https://www.mek.oszk.hu/25900/25934/>

Mosonyi Kata korábbi megjelenései a MEK-en:

A behódolásmentes irodalomkritika
<https://mek.oszk.hu/23400/23494>

2022-09-28

Búzamező, varjakkal
<https://mek.oszk.hu/20100/20158>
2020-02-12

A Hertzek bűvöletében
<https://mek.oszk.hu/25100/25117>
2023-10-17

Kaleidoszkóp
<https://mek.oszk.hu/25900/25934>
2024-10-11

Szakadt színfalak közt
<https://mek.oszk.hu/20100/20157>
2020-02-12

Tükörszilánkok
<https://mek.oszk.hu/23200/23211>
2022-06-27

A vég küszöbén
<https://mek.oszk.hu/23800/23865>
2023-02-13

FETYKÓ JUDIT: *Hársfanyereg*, Könyvpont Kiadó, 2024

A kötet könyvbemutatója 2024. november 30-án volt
A Sárreai Községi térben.

HÍREK – MEGJELENÉS

Könnyeket présel a szempilláid mögé, mint a Tó szele. Körbeöleli derekad, combjaid, mint a Tó vize, sárral csiklandozza talpadat, mint a Tó iszapja – a Tó Asszonyának 30. verseskötetét tartod a kezvedben, kedves olvasó.

A Tó, a Velencei-tó, párafüggönyös változásaival hajol be Pethes Mária mindennapjaiba, mint a nád suttogása, vagy a sás pengéként arcba vágó levele koppannak, suhannak a metaforák életről, szerelemről, hitvallásról és a szabadság teljességéről, aminek békés nyugalma ünnepváró, de mégis csalódássá válik...

„Lekenyerezhetetlen igazmondó vagyok”, írja, vagy nem is írja, inkább dúdolja fülünkbe a szerző, mert minden verse zene, hol élénk staccatókkal, hol álmodozó adagiokkal peregnek, pörögnek a szavak, olyan természetességgel, hogy olvasva is értjük, ez a mi szimfóniánk is, amivel szembenézni gyávák vagyunk, pedig fölénk is hajolnak madárfészkes lombok, futnak vonataink az elmúlásba, vagy kapaszkodunk egy ölelésbe, pótlékául a szerelemnek.

Pethes Mária most is érzékeny és kemény, büszke és gyengéd, nőiségét megélő, egyben az írástudók társadalmi felelősségét vállaló kötetet kínál nekünk.

Budapest, 2024. június 2-án

Mátyássy Andrea

BÁRDOS LÁSZLÓ: *Átültetések*, Károli Könyvműhely, L'Harmattan Kiadó, 2024

ŐSZI ERDŐBEN

Zemplén, Sátoraljaújhely környéke

Fotók: **SÁROSI Z. GÁBOR**

BARANYI FERENC

Mert az ember

Mert az ember mindenre képes:
fogat piszkál, mikor kivégez,
koporsódnál újságot olvas,
még bekecse bőre is ordas.

Mert az ember mindenre képes:
bankókra váltja, amit érez,
pénzzé teszi szerelmét, gyászát –
kamatozó letét a válság.

Mert az ember mindenre képes
kétli, amiben illetékes,
ám abban, mihez köze nincsen:
olyan biztos, akár az isten.

Mert az ember mindenre képes,
ha megsimít is – összevérez,
ha megsegít is – föld alá nyom.

Élete túltesz a halálon.

Gyöngyhalász

Amíg kitart a levegőd, merülj csak!
Nemcsak sírod – eged lehet a mélység!
Ne bénítson tovább, hogy egyedül vagy
s hallod a tenger súlyos szívverését.

Ne bánd, hogy körbenyálaznak az algák
s cápák dermesztő viczorát se bánjad,
irányodat konokul tartva add át
magad a kincses végzet áramának.

Mert minden gyöngyért lét a tét: halálod
vállalhatóbb, mint az, hogy báva képpel
s üres marokkal buksz fel a vizekből.

S ha gyöngyagylóidat meg nem találod:
csitítsd az életöszönt, bárhogy érvel –
csakis tudód szétrobbanása ment föl.

Faust panasza

Belátom már: a pillanat erősebb,
elfogtam, mégis ő tart fogva engem,
csupán mozgása gyógyít az időnek –
a megállított pillanat kegyetlen.

Rögzült a szívemben a bűvös áram-
ütés, elnyújtva gyötrő fájdalom lett,
a kardiológus, akihez jártam,
sok hálapénzemből gazdagodott meg.

Rögzült a kép, amely Grätchent mutatta
ifjúságának pompájában akkor,
s idegesít, hogy lányos még az arca,
mert állagán látszhatna már az aggkor.

Rögzült a szó, amit hozzá rebegtem,
míg vérnyomásom kétszázötzetre ment föl,
azóta már csitult a gerjedelmem
s másról beszélnek, nem a szerelemről.

S rögzült a kín, mely átnyilallt bokámon,
mert kőre léptem ama pillanatban –
akkor nem vettem észre. Sántikálnom
kell most s a kő állandósult alattam.

Már jól tudom: a pillanat varázsa
illékonyágában rejlik – és ez így jó.
Mit én vettem hajdan rá: a pánya
nekem lett póráz. Most segíts, Mefisztó!

Baranyi Ferenc... *Könyörgés apátiért*,
<https://mek.oszk.hu/02200/02296/02296.htm>

EISEMANN GYÖRGY

A zenei hang mint metafora Arany János költészetében

Bevezetésül röviden érintendő, milyen alapon és módon esik szó ezúttal a metaforikus nyelvről mint innovatív jelentésképzésről, mint alkotó, addig ismeretlen távlatra nyitó nyelvi eseményről, valóban humboldti energiáról. Főleg azért szükséges erre kitérni, mert a hasonlító beszédet, annak úgynevezett átvitel-jellegét korunkban alapos kihívások érték, a modernitás metafizikaellenes kampányának megfelelően. Eszerint a képi átvitel logikája az előzetesen birtokolt értelemmel megvilágítás veszélyét foglalná magába, a „meta-forikus” művelet így óhatatlanul egy „meta-fizikai” észjáráson belül lenne csak elképzelhető. Ha ez utóbbin – érthető okokból – túllépni szándékozunk, akkor kérdés tehát, hogyan kerülhető el, vagy éppen hogyan haladható meg az alkotásban és persze az olvasásban a meta-forika meta-fizikája, azaz a képiség állítólagos asszertivitása, vélt vagy valós predikatív önkénye? Erre a dilemmára tudvalevőleg *Az élő metafora* címmel ellátott Ricoeur-kötet válaszolt tán a leghatékonyabban, jól ismert és meggyőző érveléssel.¹ Hozzátehető, a költői kép áttevődés-jellegét már a kora romantika kétségbe vonta. Novalis igen messzire ment, amikor – bár szemiotikai szinten maradva – megkísérelt a jelölő és a jelölt felcserélhetőségére hivatkozni. Megkockáztatható, a metafora arisztotelészien megvilágító, a nap és a napraforgó mozgásával jellemzett tulajdonságának derridai kritikája szintén szemiotikai keretek között marad. A témakör másik irányú újragondolásaként Martin Heidegger a grammatikailag hasonlatnak tekinthető alakzatokat nem okvetlenül tartotta a megszokott módon átvitelek vagy helyettesítések eredményének. Ilyen értelemben tagadta például, hogy Hölderlin *Kenyér és bor* című ódájának egy kifejezése – „Worte wie Blumen”, a „szavak, mint virágok” – a megszokottan építkező hasonlat lenne. Ellenkezőleg, e szókép olyan jelentésirányt nyitna fel, melyet a hasonlítás egyik eleme sem tartalmaz eredendően.² Ezúttal is a romantika hagyománya figyelmeztet arra, hogy a metafora nem-metafizikai természete – ekként olvasása – annyit is jelent, hogy a beszélő a hasonlítás auditív vagy vizuális elemeit (értelmező távlataikat) nem vonatkoztatja vissza a kép grammatikai szerkezetére, s nem őrzi meg azokat egy abban rejlő előzetes intenció számára. Némileg parafrázálva Arisztotelész magyarázatát, melyben szintén megtalálható az azonos és a különböző jelentésszférák együttműködése, dióhéjban megállapítható, a metaforicitás alkotó energiáit nem pusztán a hasonló, legalább annyira a rájuk épülő diffúz jelentések innovatív összjátéka képezi. Ez történik meg egyaránt a „szavak, mint virágok” alakzatában és modern példát véve, a szavak mint vérdarabok víziójában, az *Óda* leleményében. József Attila szavainak alvadt vérdarabokként hulló önjellemzésében az érzelem intim bensősége – ahol a nyelv pusztuló anyagaként prezentálja magát – nem természeti szépséggé, hanem véres áldozattá válik kifelé mondottsága nyomán. Nagy különbség ez, de mindkét alakításra jellemző, hogy egyaránt transzformálja – akár esztétizálja, akár széttroncsolja – a beszélőben születő vallomások intenciókat és gesztusokat. E retorikai fejleményt az *Óda* öntükrözőn önértelmező dikciója meg is nevezi. Ahogy a folytatás nagy horderejű szentenciája fogalmaz: „A lét dadog”. Eszerint a lét nyelve dadogó beszéd, s egyáltalán nem nevezhető grammatikailag-szintaktikailag szabályozott megnyilatkozásnak, saussure-i „langue-nak”, a törvény „tisztá

¹ Paul RICOEUR, *Az élő metafora*, ford. Földes Györgyi, Osiris, Budapest, 2006.

² Jacques DERRIDA: *Mythologie blanche* és Martin HEIDEGGER: *Unterwegs zur Sprache* című műveinek vonatkozó részeit ilyen szempontból értelmezi és dokumentálja Paul RICOEUR, *Metafora és filozófiai megnyilatkozás*, ford. JENEY Éva = Uő., *Válogatott irodalomelméleti tanulmányok*, kiad. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Osiris, Budapest, 1999, 163-254.

beszédének.” De mivel ez a „dadogás” nem kevesebb mint a lét nyelve, mindenképpen eredendőbb – mondjuk így: autentikusabb – mint a „tisztá” beszéd, mint a törvény elvont rendje, még ha az *Óda* beszélője, meglehet, ezúttal az utóbbit értékelné is magasabbra. Éppen a szabálytalanba tévedő nyelv lehet képes arra, hogy lebontsa vagy újraalkossa a humán szubjektivitás minden előzetes – tehát valóban ideológikus – törvénykező megfontolását. És ez lehet a metafora sajátossága: „a törvény szövedéke / mindig fölfeslik valahol” – idézhető e vonatkozásban is egy másik belátás, az *Eszmélet* két sora. A későmodern irodalom jellegzetes vonásának tartható, hogy nem okvetlenül a szabályból származtatja a beszéd („parole”) esetlegességeit, hanem fordítva, a konkrét beszéd eseményeivel performálja a „megérthető lét” nyelvét – ami a metafora további lehetőségeit nyitja fel. E szembenállás, hadd ismételjük, történeti előzményeit tekintve a romantikus líra hozadéka – aminek egyik jeleként a korszak költőinek komoly vitáik voltak a szigorú szabály és törvény képviselőivel (mint Novalisnak), és a nyelvész urakkal (mint Arany Jánosnak) egyaránt. A „szavak, mint virágok” és a szavak „mint alvadt vérdarabok” hasonlatainak kétségtelen történeti különbségei csak a bennük rejlő folytonosságot figyelembe véve ragadhatók meg.

A továbbiakban e vázlatos megfontolások szerint, a zenei médium kapcsán keresnénk a metaforikus nyelv teljesítményének néhány későromantikus történeti jellegzetességét Arany János költészetében. S aligha folytathatnánk mással, mint a *Tamburás öreg úr* című költemény néhány ars poetica-szerű sorával. Annál inkább, mivel e versnek a zenére alludáló költőisége jórészt tematikusan is, valamint egy metaforikus szóhasználaton belül szembeállítja egymással a nyelv langue- és parole-aspektusát, a szabály eszményét és a diszkurzíva eleveenségét. A zeneiség olyan alapvető szintjeit idézve kerül sor erre mint harmónia és dallam, vagy ritmus és hangszín. Ennek feleltethető meg a dúr és a moll akkordok színre vitt cseréje, a magyaros és a németes muzsika stiláris ütközése, a menekülés kiáltó fájdalmának és a szigorú törvény vészmadarának ellentétező akusztikája. Mindenek előtt a kemény és a lágy hangzatok váltására, majd a moduláció metaforizálására, emellett a kétségbe esetten jajgató nyers kiáltozás és az akasztófán károgó törvénykezés kontrasztjára hívható fel a figyelem a következő idézetben belül.

Mind régi dalok, csuda hangmenettel:

Váltva kemény, lágy, – s magyar a némettel; –

Hegyes-éles jajja úti betyárnak,

Ki hallja szavát törvényfa-madárnak.

A nyelv akusztikus-mediális közegében hallhatóan, a fájdalom jajgatása és a varjú károgása a bűnhődő kihágás és a könyörtelen törvény egymásra utaló kifejezései. S közben maga a hangszer teste – a tambura légkamrája és a fölötte kifeszített húrok rezgése – szintén hasonló szembesítések alanya lesz. S a pengetéssel felajzódó majd bágyadó hangokat a vers a kígyó vonaglásához hasonlítja, melyről nem tudható, mikor fejeződik be. Csak a poeta doctus mesterségét észlelve figyelhető meg az akkordfűzés olyan leírása, mely metaforikus alakításként utalja a végtelenbe a hangok és a hangnemek ellentétező – hol törvénysértő, hol törvényre hagyatkozó, hol szaggatott, hol folytonos – muzsikáját. S a tambura hangjait idéző „képiesség” ezért sem tűrheti az átvitel rögzítő, egyértelműségre csábító állapotát.

Nyers, vad riadás... mire a leglágyabb

Hangnembe a húr lebukik, lebágyad',

Ott zokog, ott csúsz kígyó-testtel...

Hol végzi, ki tudná? nincs az a mester.

Majd egyszerű dal, édesdeden ömlő

– Tiszta remekké *magába'* szülemlő –

Pendül, melyen a tánc tétova ringat,

Mint lombot a szél ha ütemre ingat.

A hasonlítások láncolatának ezen újabb körében a „vad riadás” egyfelől és a „tisza remek” másfelől, azaz a kígyó-test aritmikus vonaglása és a tánc ütemes ringatása képeznek olyan összjátékot, melyben a „dadogó” lét vokalitása és a kifejezés „tisza” szabályrendje ütközhet egymással, egymásért, hogy túljussanak a szemantikai átvitel egyszerűsítő műveletén. S aligha hagyható ki e ponton a *Bolond Istók* jól ismert hangszerelése a feljajduló hegedűről és a méléző cimbalomról.

Mikor feljajdul rátermett kezekben
A hegedű s méléz a cimbalom;
És olykor a bú fátyola lebben
S kiront a jókedv táncban és dalon:
Egy élet e tánc, melyben lélek a dal:
Kevés öröm, vegyítve sok bánattal.

Shelley nevezetes költői kérdéséhez, mi jelöli a másikat, a tánc a testet vagy a test a táncot, hozzátevédők ezúttal a dal és a lélek kölcsönössége, a már sablonos „mondásokat” egészen eredeti „jelentések” retorizálva – a vonós és a húros hangszerek kísérete előtt.

Az *Őszikék* egy másik alkotása egyenesen az átvitelként értett metaforicitás kudarcát, a nyelvet elnémitő tulajdonságát tematizálja, szembenézve a jelentés megvilágító célzatú áthelyezésének üresjárataival. A *Naturam furcâ expellas* című szonett a nyelv hallható közegének elvesztését tartja a csupán törvényszerűen használt nyelv állandójának. A hang és a harang rímeltetésével élő költemény a harangozás fegyelmezett mechanikáját, mint a versírás metaforáját, a beszéd elnémulásával köti össze.³ A gyermekkori játékszer, a tőkharang, nem adott annak idején hangot, egyébként technikailag tökéletesen működött és szabályosan lendült mozgásba. „Megvolt a súlya, lódulása, / Kötelét hogy jól visszarántsa”. Persze a gyermek „valódi”, zengő harangra vágyott, s amikor költő lett belőle, mint mondja, e módon kísérelt meg hangot adni kéziratának vagy hangot kínálni olvasásához. De a harangozás jól szervezett műveletére támaszkodó, annak mintájára születő újabb alkotása megintcsak néma maradt, s a nyelvi helyettesítéssel beállt csöndről nyilatkozhat csupán. „Így kongatom most untalan / E verseket – bár hangtalan.” Az átvitel gépezete működik, a „langue” összeköttetései hibátlanok, a jelölő szerkezet tökéletes, de a vers – legalábbis ezúttal – nem szólal meg, nem nyílik meg önnön „dadogása” (kreatív jelentésképzése) felé, azaz csak annyiban, amennyiben „időszembesítő” metaforikája magáról a némaságról panaszkodik.

E ponton említendő a visszatérő, gyakran tárgyalt jelenség Aranynál: hasonlító nyelvének ún. időszembesítő karaktere. Az egykori és a most-idő összevetésének feszültségéről, a nyelv állandónak képzelt, nyugalmi állapotát szétziláló metaforikáról különös erővel tanúskodnak már a nagykörösi évek alkotásai, több alkalommal a zenei előadást, a lant toposzát társítva a költői beszéd lehetőségéhez vagy éppen az elhallgatáshoz.⁴ Amennyiben a metafora nem pusztán a beszélőtől kijelölt pályán mozog, hogy az előre látott és tervezett szemantikai célba érkezzon, hanem öntörvényű, akár kiszámíthatatlan fejleményeket idéz elő, akkor Arany költőisége szintén arra a nyelvi dinamikára hagyatkozik, melyet nem pusztán az egyéni képi lelemény, hanem az általa megérintett, ám történetileg

³ Vö. BENGI László, *Arany János Naturam furcâ expellas... című versének szemiotikai közelítésű elemzése = Felfedezőúton a jelek világában*, szerk. BALÁZS Géza, Magyar Szemiotikai Társaság, Budapest, 1999, 95–101; TARJÁNYI Eszter, *Arany János és a parodisztikus hagyomány*, Bp., Universitas, 121–128.

⁴ A korszak Arany-lírájának újabb kutatásaiból lásd MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama*, Ráció, 2009, Budapest, 225–265; SZILÁGYI Márton – VADERNA Gábor, *Arany János és a líra modernizálásának kísérlete az ötvenes években = Magyar irodalom*, főszerk. GINTLI Tibor, Budapest, Akadémiai, 2010, 464–470; TOLCSVAY NAGY Gábor, *A magyar nyelv lírai újraalkotása Arany János életművében*, Magyar Nyelvőr, 2017/2, 143–163; SIMON Gábor –TÁTRAI Szilárd, „Tőlem ne várjon senki dalt”. Az elégikus líramodell kidolgozása Arany János költészetében, Magyar Nyelvőr, 2017/2, 164–190.

alakuló, létező hagyomány formáz. Az „időszembesítés” pedig e reláció tudatosított – reflektált – velejárója. Ez esetben a költői fantázia nem csak teremtője, legalább annyira közege is a teljesen sohasem felejtő nyelvnek, a benne hordozott történelmi emlékeit megelevenítő metaforikus beszédnek.⁵ A *dalnok búja* című költemény a lantot merészen a koporsóhoz hasonlítja, s az ennek következtében elszabaduló halálosztó energia úgy terjed tovább a vers képi láncolatán, hogy az emlékeket néma kövekké alakítja, s ezzel a romantika kedvelt toposzait, a töredéket és a romokat változtatja emlékjelekké, szinte emlékművekké.⁶ Olyan szilárd relikviákká, melyek a szó Walter Benjamin-féle értelmében maradnak holt tárgyak,⁷ megfosztván magukat a visszagondolás elevenségétől. Ez lesz itt a metafora – a zenei metafora – színre vitt „halála”. Ha – mint elfogadható – vannak élő metaforák, akkor vannak halott metaforák is. Arany versében a dalok töredékei és romjai úgy vesznek körül az ént mint egy pusztuló, megkövült táj, miközben a színre vitt költői alak a környezetnek ebbe a dermedt terébe íródik.

Mellette és körülé vannak
Romjai sok törött sohajnak,
Szárnyaszegett dalok,
Szellemé gyászos töredéki,
Fájdalma átkövült emléki...
Romok közt andalog! –

E metaforák, úgy tűnik, a jelentést elhárító anyagi működésnek, legalábbis a szó anyagként érzékelésének folyamatában bomlanak ki, vagyis az érzéki tapasztalás szellemi közegét feltételezve mégis, mintha lemondanának magáról a szellemi tartományról. A rom és a töredék így lenne az egyébként fájdalmas érzések érzéketlen következménye, a belvilág világtalan anyagi manifesztációja, egy lélekállapot törmelékké figurált eltüntetése vagy megtagadása. Csakhogy éppen ez a viszonylat, az ekként színre vitt átvitel, maga a szellemből a térkörnyezet tárgyaiba történő áthelyezés mechanikus kísérlete képezi ekkor a mondott hangvesztés okát. Az így szituált költő szótlanná, alkotásra képtelenné válik, mert az ilyen átviteleknél, a merőben érzékire utaló – az anyagiságra hagyatkozó – elvárásoknak nem tud és nem akar megfelelni.

Miért nem zendül, mire hallgat,
Oh ének ifja, lantod, ajkad?
Miért így vesztegel?
Vagy szíved elfásult, kiégett –
S a szép világ bűbája téged
Többé nem érdekel?

E kérdés megfogalmazója, a költő szólítója, a vers beszélője ennek megfelelően hivatkozik a teremtő természet jelenségeire, s mint egy modern mediológus, a „zaj és a jel”⁸ a morajlás és a jelentés távolságára és összefüggésére.

Nem hallod-é a lomb sohajját?
És a patak csörgő morajját
Nem érted, mit jelent?

⁵ A romantikus költői fantáziáról újabban lásd *A fantázia hipogriffje (A romantikus képzelőerő elbeszélhetősége)*, szerk. NAGY Beáta, SURÁNYI Beáta, UJVÁRI Nóra, Bp., 2017, reciti.

⁶ Vö. VÉGH Veronika, *Fordítás, vers, töredék: Arany János és a romantikus fragmentum = Párbeszédben Ruttkay Kálmánnal. Egy rejtőzködő életmű újraolvasása*, szerk. DÁVIDHÁZI Péter, KOMÁROMY Zsolt, reciti, Budapest, 2015, 263-272.

⁷ Walter BENJAMIN, *A német szomorújáték eredete*, ford. RAJNAI László = Uő., *Angelus novus*, Magyar Helikon, Budapest., 1980, 366.

⁸ Friedrich KITTLER, *Jel és zaj távolsága*, ford. LÖRINCZ Csongor = *Intézményesség és kulturális közvetítés*, szerk. BÓNUS Tibor, KELEMEN Pál, MOLNÁR Gábor Tamás, Ráció/Magyar Műhely, Budapest, 2005, 455-474.

A költői kérdés („nem érted”, mit jelent a morajlás?), nem vár választ, pusztán a romantikus metaforák példáján mutatja fel értelem és matéria látszólagos – improduktív – kettősségbe hullását. Miként *A lantos* című versben a költészet allegóriáinak, a hárfának és a lantnak az emlékező megszólaltatása úgyszintén a hangvesztés, a beszéd elfeledésének hőlderlini veszélyéhez vezet. Felcsendül benne a világ poetizálásának romantikus maximája: „És a lanton meg nem szűne a dal, / Zenge későn, zenge virradattal: / Hangjain a szellem égbe hágott / S átteremté e viselt világot!” De a mindezt jellemző metaforák ekkor egy hirdető eszmeiség ügynökeiként lépnek elő, katakretikus felidézésük átterjed a romantikus tropológia egész örökölt katalógusára.⁹ „Lába előtt a vad szenvedélyek / Megjuházva, békén figyelének: / De csak egy hang kelle, hogy kobozza / Mindeniket őrvongásba hozza.” A természet marionettszerű mozgatójának víziója ugyanakkor semminél sem poetizálja jobban a nyelv antropomorf diktátumainak kisiklását, egy retorikai lendület elgépiesedését. A költemény írásjellel elválasztott, s a dal ütemeinek alexandrinná módosított záró része ezért az addigiaktól elhatárolódó új költői nyelvet teremt, a régi felől – de csak onnan – akár értelmetlennek tűnő, egy zenei médium eddig nem hallott morajlásaként újjászülető kifejezőskincsével. „Függ lantja fűzfa gallyán: repedt öblén a szél / Vadul végig nyargalván, örülteket beszél”.

Végül rövid kitérőként essék szó a balladák zeneiségéről, de nem a szövegek hangzó effektusairól, hanem a zenei közeg színre viteléről, vagyis drámai és narratív funkciójáról. Két formaelv emelhető ki ezúttal, mellyel Arany e művei a bennük felcsendülő zene hallgatásához alkalmaznak. Az egyik eljárás az olvasott szövegbe simuló, azzal harmonizáló betéteket alkot. *Szondi két apródja* például azt és úgy énekli, amit és ahogy a ballada maga közvetít, azaz a hős tetteit tragikus hangvételben, az önfeláldozás magasztalását és ezzel együtt a bátorság és a hűség kinyilvánítását.¹⁰ A *Tetemre hívás* úgyszintén magába foglal egy szövegen belüli koncertet, a megzavarodott Kund Abigél produkcióját, aki a végül a nyílt utcán „táncolni, dalolni se szégyell” és ugyancsak a ballada témáját performálja. „Volt egyszer egy leány...” – kezdi az örületében művésznővé fejlődő „titkos ara” a vércse-visongással bevezetett utcai műsorát, s folytatja a korábbi strófákban megismert gyászos cselekménnyel, azaz lényegében a saját történetével, a ballada újramondásával. Mint a két apród, ő is olyan performerré válik, akinek előadása a saját sorsát esztétizálja. A történetnek és zenei bemutatásának ezen jól illeszkedő kapcsolatában, ismétlődő transzponálásában a két szint egymásra utalása és egyúttal mégis tragizáló feszültsége domborodik ki. Így maga az ismétlődő szólam és az általa elbeszélte történet lehetnek egymás metaforái. Ennek megfelelően sem az apródok sorsára, sem a *Tetemre hívás* rejtélyes halálesetének okára nem derül fény teljes bizonyossággal – a lehetséges magyarázatok éppoly lezáratlanok mint a nyelv metaforikus dinamikája maga.

A zenei fantázia provokálásának másik módja pedig éppenséggel szembeesíti, élesen ütközteti egymással a felcsendülő hangok modalitását, az előadott produkciókat. Ezzel a különbségeket erősíti fel, hogy ne a hasonlóságok, hanem az ellentétek játékát lendítse mozgásba úgy, hogy végül az egymásra vonatkozás minden lehetőségét megszüntesse, annak kereteit szétfeszítse, már-már az oximoron képletéhez közeledve. A zenei effektusokat a metaforikus viszonyítás helyett az együttműködést nélkülöző feszültségbe kényszerítve. Ez természetesen oda vezet, hogy immár megkettőződik egy nyelv, hogy szólamait párbeszédre képtelenné tegye, egyiküket zátonyra futtassa – örületbe kergesse –, azaz önkörébe zárja, mondhatni a kárhozat büntetését idézze rá. Tehát két, egymást taszító, egymást kizáró zenei megnyilvánulást hallhatunk – képzelhetünk el – egymásra írva, akár szinkron beállítással. Ilyen diszharmonikus effektusra támaszkodik *Az ünneprontók* című ballada, amelyben a

⁹ Vö. Patricia PARKER, *Metafora és katakrézis*, ford. NAGY S. Attila = *Figurák*, szerk. FÜZI Izabella, ODORICS Ferenc, Szeged, 2004, Gondolat/Pompeji, 43-60.

¹⁰ A ballada sokféle megközelítéséhez lásd *Szondi két apródja*, szerk. FÜZFA Balázs, Szombathely, 2009.

templomi ének szakralitását a profán mulatság tiszteletlen zenebonája zavarja meg. A pünkösdi reggeli szent harangszóra és áhitatos imára az otromba tivornyát, a dudaszó „ördögi zaját” montírozza a szöveg. Az eredményt ismerjük.

Látszólag hasonló, de voltaképpen az érzéki és az elképzelt hangok kettősségére építő montázs figyelhető meg *A walesi bárdok* zárlatában, a tömeggyilkos királytól instruált zenekari fortissimókban és a társult hallucinációkban. Amikor a bárdok éneke áttöri Edward képzeletében a sípok-dobok és a harsonák sivalkodását, akkor a mű az anyagtalán emlékek hangját erősíti fel és érvényesíti az anyagi, a ténylegesen érzékelhető környezet instrumentális tombolásával szemben. Hogy a memória „immateriális” archívumának hatása erősebb lehet a konkrét szonorikus ingereknél, az nem csak a büntető lelkiismeret mediális aspektusának nevezhető, hanem a matéria értelem nélkülinek feltételezését is cáfolja. A király hallucinálása annak a hódítónak a rögeszméje, aki bár megkísérli, de nem tudja kiűzni a szellemet a szellemi kultúrából, még kevésbé a művészetekből. Minden zsivajgás ellenére, sőt éppen azért, a fülébe zúgja átkait a „velsi lakoma”, legyőzve a közvetlen jelkörnyezet, az érzéki zajok erőlködését: „túl síp-dobon, / Riadó kürtön át” szólnak hozzá az egykor hallott énekek. Sőt, éppen hogy a sivalkodó kürtök által érik el őt a rémisztő dallamok – minél harsogóbb a zenekar, annál erősebben hallja a bárdok szólóját, így a memóriát elfedni akaró „zörej” materialitása lesz maga a megtagadott és törlendő értelem közvetítője. Kitérnek, a kommunikáció anyagi tényezőinek függetlensége illúzió, a hordozó spirituális szemantikája nem elnémiítható. Nagy valószínűséggel a mindenkor olvasó is hajlamos ugyanezeket a hangokat, azaz a vértanúk dalát kihallani az Edwardtól rendelt koncertből, az orkesztrális („tutti”) zajongás mélyéről. Vagyis mediális szempontból osztozunk a király sorsában, de a három bárd hazafias műsorának emlékezete csak neki jelent átkos örökséget. S tán megengedhető az általánosítás, a matériával rendelkezés önkénye hosszabb távon mindig alulmarad a történelmi memóriával szemben, azaz vereséget szenved annak a nyelvben, így annak metaforáiban is továbbélő szellemétől.¹¹ Akkor is, ha nincs minden zsarnoknak olyan jól fejlett belső hallása mint az auditív emlékeiktől szabadulni képtelen Edward királynak.

A zenei közegek funkciójáról szólva most nem szükséges kitérni az alkotás megzenésítéseire. Kétségtelen, *A walesi bárdok* lenyűgöző muzikális effektusai – egyéb balladákkal együtt – számos szerzőt ihlettek komponálásra, de ezek a próbálkozások sajnos ritkán közelítik meg az Arany-mű formai összetettségét. Többek között azért, mert *A walesi bárdok* kapcsán különösképp érvényesíthető a médiumok és metaforikus aspektusai olyan olvasása, melyről József Attila a következőket jegyezte meg: „A költeményt [...], melyet a nyomtatott betűjel, a szavakká formált anyagi hangok zörejszrendszere egyszerre idéz fel a szívben és az elmében, [...] költő és olvasó együtt alkotják. A költő írás közben olvasó is...”¹² A betűből hang, a zörejekből zene lehet így az olvasásban, s mindkettőből metafora a költői nyelvben. Metafora, mely tehát nem valamilyen metafizikai tartományból, hanem a nyelv „élő” energiájából és annak kreatív memóriájából nyeri alkotóerejét, miként arra a *Csaba királyfi* előhangjának sorai utalnak: „Felhangzik az ének, a szív ere pezsdül, / S előterem a mult, bústól, örömetül.”

¹¹ Az akusztikai emlékezet és a kompozíció kapcsolatát emeli ki IMRE László, *Műfajok létformája XIX. századi epikáinkban*, Csokonai Könyvtár, Debrecen, 1996, 128. Ezzel összefüggésben a cselekmény menetét – szerkezetét – egy metaforikus építkezés alapozza meg, lásd KOVÁCS Gábor, *A történetképző versidom. Arany János elbeszélő költészete*, Argumentum, Budapest, 2010, 64-65.

¹² JÓZSEF Attila, *Kosztolányi Dezső = Ő., Összes művei, III. Cikkek, tanulmányok, vázlatok*, s. a. r. SZABOLCSI Miklós, Akadémiai, Budapest, 1958, 167.

2024.november 22. A Bodrognál – Zemplén.

Fotók: **NAGY BERTALAN**

DSIDA JENŐ

Az öreg óra énekel

Csak úgy hívnek: az öreg óra.
Rokkant vagyok már, vén legény,
Egyformán tétlen rosszra, jóra,
Ülök a szekrény tetején.
Jelzem meggörbült mutatóval
A jövő-menő percekét,
Sorsom nagy, álmos, untató dal:
Csak ketyegek, csak ketyegek.

Lefüggönyözve áll az ablak.
Pihen a nap már nyugaton,
Sugara meg nem zavarnak...
Itt minden csupa nyugalom.
Mire is nap ily vén legénynek?
Jobb annak már az éji hold, –
Úgy érzem néha: nem is élek,
És álmodom csak, ami volt.

Olyankor vár még némi gond rám,
Mikor bejön a nagyanyó,
Leül elémbé alkony-órán,
– Haja fehérlő, mint a hó, –
Felnéz reám bágyadt szemével:
„Mesélj, no, szépen valamit!”
S én sorba veszem halk mesével
Az eltűnt évek napjait.

Hej, más volt hajdan, ötven éve!
Hej, az volt ám a szép idő!
Termett a bor, a búzakéve,
Volt búcsú, névnap, esküvő!
Más voltál te is nagyanyóka:
Szemed ragyogott, mint a nap,
Ajkadon csengett, sírt a nóta,
Virág fonta be hajadat

Egy napsugaras délutánon
Itt álltál te s a vőlegény...
Első szerelem – első álom...
Az első csókot láttam én.
Az évek lassan szálldogáltak,
Lassan benépesült a ház –
Sugara múltán ötven nyárnak
Az ifjú tábor hol tanyáz?

A gonosz idő hogyan öröl:
Aki víg volt, most szomorú.
Temetés lett az esküvőből,
Virágfüzérből koszorú;
Meghaltak mind, és eltemettük,
Ketten maradtunk: te, meg én –
S el-elgondolkodunk felettük
A szürke alkony idején.

Az én sorsom is más volt hajdan,
Mig ifjú voltam és vidám:
Sok cifra betű fénylett rajtam,
Csupa öröm volt nézni rám.
Ma már a gépem csupa rozsdá,
Súrlódnak benn a kerekek,
Aranyozásom rég lekopva
S az elmúlásról ketyegek

Nem is marad meg semmi, senki,
Meghal a szív, a dal s a száj. –
Hogy nékem kell ezt elzengeni,
Öreg szívemnek jaj, be fáj!
Nagyanyó! Nekem nincs mit várnom,
Meghalok szépen teveled...
Elröppen egy perc... kettő... három...
Csak ketyegek, csak ketyegek

1924. február hó 26-án

<https://mek.oszk.hu/00600/00640/html/index.htm>

BÁNKI ÉVA

AZ ÉRTELEMIG. (ÉS TOVÁBB.)

Sokan sokféle kritikával illetik a globalizmust, de az nem kérdés, hogy a kezdeményezői hatalmas arcok voltak. Cseng Ho (1371- 1433) muzulmán vallású eunuch a születő Ming-dinasztia csillagflottájának admirálisa, hét fantasztikus tengeri expedíció szervezője. Expedíció? Hazudik az a nyugati gondolkodó, aki azt állítja, miért grasszáltak annyit a kínaiak az Indiai-óceánon (egyések feltételezik, hogy Cseng Ho megkerülte a Jóreménység-fokot is). A kínai flotta nem háborúzott, nem gyarmatosított, nem térített (Cseng Ho ökumenikus felfogású volt), és bár kiépített kereskedelmi kapcsolatokat, de nem kalmárkodott, és ami tényleg fura, tudományos kutatásokat sem végzett. Ők nem felfedezték a világot, hanem megmutatták magukat – azaz demonstrálták Kína, vagyis a kínai császár fantasztikus felsőbbrendűségét. Baráti látogatásokat tettek az Indiai-óceán, Kelet-Afrika nagy kikötőiben: a kínaiak megfűjták a trombitáikat, átadták az ajándékaikat, a népek elájultak... A diplomata Cseng Ho arra is ügyelt, hogy mindig elegendő élelmet vigyenek magukkal... mennyire snassz lett volna, ha ezek a fantasztikus hajókon érkező istenek bárhol ennivalót kuncsorogtak volna...

Ez a békés erődemonstráció, ez a káprázatos külsőségek között zajló diplomáciai küldetés nem volt olcsó multság, legalább felét felemésztette a császári udvar jövedelmeinek. Miért tette ezt Kína? És hogy lehet az, hogy mihelyt idegengyűlölővé vált a császári politika, és felégették a fantasztikus hajókat, elfelejtették az utazásokat. Később már a nagyobb tengeri utakért halálbüntetés járt – no de nem akadt a flottában egy kapitány, egy navigátor vagy legalább egy hajósinas, aki „valahogy” utazni szeretett volna? A nagy admirálist, Cseng Hót is elfelejtették, míg nem a XX. századi történelemtudomány és mindenekelőtt a popkultúra elő nem ásta a feledésből.

Nincs fantasztikusabb fantasy az emberi történelemtől.

A nagy portugál utazások mögött is egy felemelkedő, mindenáron bizonyítani próbáló család, az Avis-rendi dinasztia áll. Az expedíciók „lelke”, szervezője Tengerész Henrik királyi herceg (1394-1460) mintha egy kései, misztikus lovagregényből lépett volna élénk. Szűz volt, mélységesen vallásos, tartózkodó (személy szerint nem is szeretett utazni!), mégis a tengerekre és a felfedezésekre tette az egész életét. A tenger, a „távolság” valamiféle erosz lehetett az ő életében (ezt feltételezhetjük a másik megszállott hajós, Cseng Ho esetében is). Küldetés, szerelem. De a „felfedezések” nemcsak lovagi kaland, spirituális reconquista vagy reneszánsz önmegvalósítás volt Tengerész Henrik és kortársai számára, hanem véres hódítás, kegyetlen térítés és mindenekelőtt üzlet. Nem igaz a marxista tétel, hogy a kapitalizmus kezdeményezői „racionális polgárok” voltak. Portugáliában ilyen Tengerész Henrikhez hasonló ábrándos és küldetéstudatos arisztokraták szervezték az utakat, vitatkoztak százalékokon, marakodtak a haszonkulcson, lettek kapitalisták és befektetők. A későbbi portugál királyt, I. Manót (1469-1521) egész Európa Szatócs melléknévvel illette.

Így vagy úgy, a kicsinyke Portugália erőforrásai össze sem voltak hasonlíthatók a Ming-dinasztia Kínáéval. Még a legábrándosabb felfedező sem gondolhatta, hogy Portugália „egyszer csak” lerohanja Kínát, bekebelezi Afrikát vagy Indiát. (Bár a fent említett I. Manónak megpendítették, hogy lehetne Európa császára, és ily módon egyesíthetné, a tengerek felé fordíthatná a nyugat erőforrásait. Avis-rend kontra Habsburgok – érdekes alternatíva.) A portugálok technikailag, szellemileg sem voltak annyira felkészültek, mint a kínaiak. Egy-két hindu király nem is volt hajlandó átvenni a portugálok ajándékait, annyira

szánalmasnak találta. Érdekes módon a portugálok a hindukról először azt hitték, hogy ők szegény, eltévelyedett keresztények... Hát nem mind Krisztust éltetik? Csak tudatlanságból a nevét Krisnának ejtik...

A portugálok keveset tudtak, de sokat tanultak. Éltette őket a lovagi világ lendülete, a reneszánsz fantasztikus tudás- és kalandvágya. Ez a lelki-szellemi háttér, ez a kulturális kontextus volt az, ami a kínai expedíciókból hiányzott. A portugál felfedezők kicsit mind olyanok, mint a regényhősök. Ilyen Vasco da Gama nyelvzeni tolmácsa, az Indiában megtalált, többször nevet és identitást váltott Caspar, a nagy reneszánsz diplomata, felfedező, tudós, sikeres hadvezér(!) Pero Vaz de Caminha. (Ez a nagyon művelt, Brazíliáról oly szép, oly ihletett útleírást rögtönző férfiú volt a század egyik legravaszabb diplomatája, valószínűleg tevékenyen járult hozzá a Tordesillasi szerződést megkötő spanyolok átveréséhez.) És a személyes kedvencem, a portugál király kémje, Pêro da Covilhã, aki muzulmán kereskedőnek álcázva bejárta az arab világ és India kikötőit, és miután felderítette a kereskedelmi útvonalakat, és megírta jelentését a királyi udvarnak, úgy döntött, önállósítja magát, meglátogatta Medinát és Mekkát és végül letelepedett a keresztény etióp királyságban. Mért ne? Az értelemig és tovább...

A nyugati felfedezések személyes és birodalmi-gazdasági érdekek szétválaszthatatlan kombinációjaként működtek, ezért nem lehetett volna eltitkolni vagy betiltani őket. Tengerész Henriket senki sem felejtette, ő lett „a par excellence portugál”, vagyis a nép lelkét, „sóvárgását” (saudade-ját) kifejező történelmi ikon. A példája máig hathatós. (Egészen elképesztő, hogy Erdélyben élő, fiatal, posztmodern költők (KAF) ezt a réges régi portugál herceget választották költői alteregójuknak.)

A tenger, a tenger, a tenger... A felfedezések híre hamar lázba hozta Európát. Reneszánsz, portugál templomokban díszítményekként ananászok és más egzotikus növények bukkannak fel. Azt nem tartjuk csodálatosnak, hogy a tengerparti Angliában már hamar felbukkannak a felfedezésekre való utalások (Shakespeare: Vihar, John Donne szonettjei), de az azért meglepő, mikor a szerelem conquistadora, Amor hadvezére, Balassi Bálint az Indiák meghódításáról beszél a Szép magyar komédia előszavában. (Magánleveleiben a pártfogóit fenyegeti azzal, hogy ha nem „becsülik meg”, akkor „kimegy”, azaz elbujdosik az Indiákra...)

Ebben a világban a felfedezéseket már nem lehetett visszafordítani, annyi, de annyi embernek lett személyes ügye... Elképzelhetetlen, hogy miután a portugál udvar elutasította Magellánt és Kolumbuszt, ők szépen állást változtatnak, és letelepednek Lisszabon külvárosába. Dehogy telepedtek le! Továbbmentek egy ajtóval, és bekopogtak a spanyol udvarba.

VASADI PÉTER

AZ EGY

*Jelenits Istvánnak**

Mindig csak őt, az egyet.
Gerendán fönnakad.
Mégis a dombtetőre
hág s elsurran a vad.

Sokan lebegni látták.
Pedig sosem lebeg.
Rászögezi a szívre
a hit. A szó. A tett.

Nem ügyködik. Nem szervez.
A munka ő maga.
Forog, szökik, de megfog.
S vonul veled haza.

Egyszerre kint van, s bent is.
Törvény s törvénytelen.
Szeress, ismétli egyre.
Féljen a félelem.

Kimondott mindent, mégis
kell újra mondani.
Mögöttünk és előttünk
az új a hajdani.

Mi mindig befejezzük.
Ő folytat s kezd.
Farag egy jáspis udvart.
Keze nem mos kezet.

Ha jön, csak le ne késsem.
Kapjam felé fejem.
Végesről végtelenre
váltson az értelem.

Nem többet, ezt az egyet.
Mert más nincs is talán.
Sötéten fényben izzó
Nap-hús gyümölcs a fán.

Forrás: Víz Judit Facebook-oldala
<https://www.facebook.com/judit.viz>

* Jelenits István, 1932 — 2024

NYERGES GÁBOR ÁDÁM

Mindig tegnap

Zuhanyzom.

Kitüntetett, kegyelmi lopott ideje ez

a kötetlen munkaidejű napnak.

Teendőim mint kötekvő részek a kocsmá előtt

ráérős agresszióval várakoznak.

Határidejük, egytől egyig, mindig tegnap.

Odatéved ide-odakapó tekintetem, a csempén

– tusfürdőmből, samponomból? –

kis buborék tűnik fel.

Lassan két hete csak öt-hat órát,

tegnapról mára egy percet sem aludtam.

Hajamat levágnak pénz-, szakállamat rendbeszedni

idő híján nem tudom.

És most kéne, felteszem, valami magvasat,

de legalábbis líraian szépet gondolnom a buborékról.

Nincs mit.

Nincs közöm hozzá,

nem emlékeztet semmire.

Kicsi, csillog, sokszínű. Nézem.

Mit mondhatnék róla mégis,

ha meg is akad rajta valamiért a tekintetem.

Kapkodok, mintha záróra lenne

valami olyan helyen, ahol, míg tart az este,

nem is néznek az órára.

Elfordulok, majd vissza.

Már el is tűnt.

Megj.: Népszava, 2024. június 8.

FORDÍTÁS

HOSI SINICSI*
(1926--1997)

Jukiko bosszúja

A professzor a laboratóriumában szorgalmas munkával éppen egy gyógyszer előállításával foglalatoskodott, majd nemsokára boldogan ezt mormolta magában:

– Sikerült! De meg kellene tudni, hogyan is hat.

Ezután odament ahhoz a kennelhez, ahol a macskát és a kutyát tartotta. Az erős kutya morgott, miközben a macskát figyelte, mire az reszketni kezdett.

A professzor öntött egy keveset a gyógyszerből a macska fejére, majd betuszkolta őt a kutya kennelébe. Máskor az állat egy pillanat alatt ráugrott volna a macskára, most azonban az orvosság hatására semmi nem történt. A kutya egyáltalán nem bántotta a kismacskát.

– Ez sikerült. Remek! – A professzor elégedetten bólintott.

A szomszéd házból eközben egy Jukiko nevű kislány átjött játszani és egy rejtekhelyről figyelte, mi történik. Magában pedig ezt gondolta:

„Nagyszerű gyógyszer! Ezzel könnyen rá lehet ijeszteni másokra. Nekem is kell belőle!”

Jukiko félnék kislány volt, néha előfordult, hogy megverték, megkínózták az osztálytársai. Ez persze bántotta Jukikót. Miközben a kislány csillogó szemmel bámulta a történeteket, a professzornak eszébe jutott valami és kiment a helyiségből.

„Itt az idő! Veszek belőle egy kicsit, kipróbálom!” – gondolta Jukiko.

Azzal hirtelen megragadta az asztalon lévő üvegcsét és a tartalmát a fejére öntötte. Nem érzett magán semmi különöset, de a hatásban biztos volt. Hiszen látta, amit látott!

A gyógyszernek édeskés illata volt. Bizonyára ennek az illatnak van riasztó hatása a környezetre. Jukiko kiment az utcára és sétálgatni kezdett. Ismerősöket keresett. Nagy bátran megszólított egy ismerős fiút:

– Hé, korábban többször is megvertél!

Valóban hatni fog a gyógyszer? Félt, hogy visszájára fordul a dolog, de már nem tehetett semmit. A fiú elsápadt és remegő hangon így szólt:

– Hibás vagyok. Bocsáss meg, kérlek!

Bár a fiú mindig durván viselkedett, most hirtelen teljesen megváltozott. A hatás csodálatos volt, mire Jukiko így támadt a fiúra:

– Hé, ezek után még ki mered nyitni a szádat!?!

– Bocsáss meg.

A fiú sírva menekült. Jukiko ezt különösen furcsának találta.

Örömeiben énekelgetni kezdett, miközben bement egy parkba és odakiáltott azoknak a fiúknak, akik régebben csúnyán elbántak vele:

– Jöttem, hogy visszafizessem, amit tőletek kaptam!

– Nem bántunk többé! Ne haragudj!

A fiúk megijedtek és elmenekültek. Még a felnőttek is kikerülték a kislányt. Jukiko boldogan ment haza, mert minden ellenségét sikerült legyőznie.

Nagyon meglepődött, amikor belépett az előszobába és be akarta csukni a bejárati ajtót. Sok-sok kutya falkában jött a nyomába. Elkezdett kiabálni, sikoltozni, mire a szomszédból kijött a professzor és elmagyarázta, hogy mi történt.

Ez a gyógyszer nem arra szolgál, hogy másokat megijesszünk, hanem arra, hogy megszelídítsük vele a kutyákat. Te egy másik üvegcsét választottál.

De a fiúk, amint meglátták, hogy Jukikót egy kutya falka követi, ijedten elszaladtak.

Bár Jukiko rossz gyógyszerrel próbálta megvédeni magát, mégis ettől a naptól kezdve még egy ujjal sem mertek hozzányúlni.

Japánból fordította: Vihar Judit

*

A II. világháború utáni japán novellaírás egyik legkiemelkedőbb képviselője *Hosi Sinicsi* 1926-ban született Tokióban. Apja Hosi Hadzsime vállalkozó, politikus volt. A későbbi novellistát és tudományos-fantasztikus író nagyszülei nevelték. Anyai nagyanyja a híres író, *Mori Ógai* huga volt. Hosi Sinicsi a Tokiói Egyetemen kezdte meg kémiai tanulmányait, de apjának hirtelen bekövetkezett halála miatt abbahagyta az egyetemet, mert át kellett vennie a család gyógyszergyárának vezetését. A cég azonban hamarosan tönkrement és felszámolásra került. Hosi első írói megjelenése 1957-ben történt, majd egyre gyakrabban jelentek meg novellái a *Hószeiki 'Ékszer'* című magazinban. 1961-ben adták ki első novelláskötetét. Hamarosan a japán ifjúság kedvenc szerzője lett.

Novellái nagyon hasonlítanak Örkény István egyperceseihez, melyek gyakran meglepő fordulattal fejeződnek be. Írásaiban – ahogy a magyar író is, – hol groteszk, hol keserű társadalomkritikát fogalmaz meg, emellett mély megértést tanúsít az emberi természet iránt.

VARJÚ ZOLTÁN

Tudod, bácsi, mit mondott nekem a-zén apukám?

Még most is emlékszem, tizenöt éves távlatból, mintha tegnap történt volna. Ugyanilyen szép, napos tavasz volt, mint ma, még most is bennem élnek azok a pillanatok, szinte érzem az akkor nyíló virágok édes illatát...

A hagyományokat őrizve a család rendszeresen, évente tartott jószágot, és mindig igyekezett egy kis darabka saját földdel rendelkezni, ha másért nem, legalább legyen hová kimenni és jól elfáradni – még ha nem is lehetett megélni belőle –, és kondát, esetleg csordát, netán nyáját tartani ezeken a talpalatnyi telkeken és a háztájiban. Mindezt azért tették, hogy saját gyümölcsseit és zöldségeit ízlelhesse az ember fia-lánya, és saját szájíze szerint meglegyen az évi kolbász, szalámi, sonka, szalonna és miegymás. Na, meg nem utolsó sorban, olyankor mindig lehetett találni indokot a régóta várt és beért találkozásokra, akár csak a szüret és a nagyobb zöldmunkák esetén, vagy akár a disznóvágások alkalmával. Ilyenkor összesereglett a rokonság azon része is, akik szintúgy fontosak a szélesebb családnak, mint azok a családtagok, akikkel így vagy úgy, de nap mint nap találkozhat az ember.

Emlékszem, akkortájt éppen egy nemzetközi porondon jelenlévő társaságnál tengettem a mindennapjaimat, és a beosztásomból fakadóan igyekeztem a lehetőségek szerint azon lenni, hogy az adódó alkalmak számomra a lehető legjobb eredményt hozzák ki magukból. Két szóban összefoglalva: szerettem nyerni. Természetesen akkor sem elvtelenül, csak hajtott legbelül a bizonyítási vágy, hogy újabb korlátokat ledöntve bizonyítsam önmagamnak, mi mindenre vagyok képes, és még mennyi minden rejlik bennem. Igen, ez a „krisztusi kor” és az azt követő évek sokunkban akár ezt is megtestesíthetik, sokan érezzük úgy, mint ahogy hajdanában megfogalmaztam valakinek. Az, hogy mivé válik az ember, nagyrészt rajtunk múlik, hiszen mi vagyunk saját életünk sikerkovácsa, avagy elrontója. Igen, valakinek megfogalmaztam akkor, és jól tudom, még most is emlékszik rá, pedig – kényszerű búcsút intve neki – kiléptem azon körökből, ahol összesodort minket egy évtizedre az élet. Most is ugyanúgy látom, hogy az ember nagyjából azzá válik és az lesz, amit harmincöt éves korára elér, utána már csak azt kamatoztatja, persze, ha van elég tehetsége és kellő kitartása ahhoz, hogy céljait elérje. És igen, mindehhez nem kis mértékben, hit kell. Szükséges, hogy higgyen magában az ember, és egy kicsit kell a sors keze, hogy jó irányokat vegyen az életünk. Nem nevezném szerencsének a sors kezét, mert hiába van valakinek szerencséje, ha minden más egyéb hiányzik belőle a boldoguláshoz, hiszen a szerencse mulandó, mint ahogy semmi sem örök. Csak a szeretet az, amit maga után hagy az ember mások lelke mélyén, hogy megőrizték azt a világmindenség utolsó pillanatáig.

Szóval szerettem nyerni, nem volt ez másképp akkor sem, amikor az „eladó állat” rovatokat nyálaztam az interneten, hogy – az unokatestvéremmel megbeszéltek szerint – beszerezsek egy anyakocának való jószágot, ne választási malacokat neveljek évről évre (nem mellékesen úgy, hogy értettem is hozzá, meg nem is, hiszen aki mindenhez ért, az ugye igazából nem ért semmihez). Megfelelő önbizalommal és kevéske gyakorlati, de leginkább lexikális tudással felvértezve nekiláttam az adódott feladat megoldásának. Tucatnyi hirdetést „kopiztam” ki magamnak, elemezgetni kezdtem az adatokat: helyszín és az abból adódó távolság, az „A” pontból „B” pontba eljuttatás költségei (stb.). Mindössze utána kezdett el foglalkoztatni a meghirdetett irányár és az abban megadott ár-értékarány, miszerint mekkora súlyra, milyen összegre rúg a jószág, és azt lebontva pedig a kilogramm ár. Természetesen –

mindent megelőzve – az egyik legfontosabb tényező az volt számomra, hogy milyen fajta a disznó, hiszen kinek a pap, kinek a papné, meg persze valakinek egyik sem, de nekem nyilván nem volt mindegy, hogy például hosszú fülű fehér lapály, durok, mangalica, esetleg más fajta. Néhány híváson túl voltam már, ezeket szorgosan kijegyzeteltem magamnak, majd miután lelkiismeret-furdalás nélkül átvittem akaratomat a hirdetőkre, sok esetben – a meghirdetett árhoz képest – közel a negyedével kevesebért odaadták volna nekem a portékájukat. Ezt követően rangsorolgtatni kezdtem a hirdetések. Persze volt közöttük olyan, amelyik első látásra pofátlanul magas árral nyitott, de nincs mit megsértődni ezen, hiszen amíg van lószar, addig van veréb is és fordítva egyaránt. Piaci kereslet és kínálat – ez határozza meg az üzletet. Egy korábban hívott, de nem elért számmal próbálkoztam újra, már csak amiatt is, mert a hirdetésben az egyik rész szinte muzsika volt a vevő fülének: „Sürgősen eladó”. Rövid csengetést követően megszólalt az éterben a vonal gazdája:

– Jó napot, Szabó István (a valóságban, nyilván nem), miben segíthetek?

– Jó napot kívánok, Varjú Zoltán vagyok Paksról, és a hirdetés kapcsán szeretnék érdeklődni.

– Tessék csak kérdezni.

– Engem, elsősorban az érdekelne, hogy milyen fajtájú a kocának való, és az irányárról szeretnék egyeztetni (megjegyzem, kifejezetten fix árat jelölt meg, és az is – nagyon sok hirdetéshez képest – meglehetősen kedvező volt).

– Nézze, Varjú úr, nem akarom lebeszélni önt, de nézte, hol vagyunk mi Pakshoz képest? Egy megyével arrébb, sajnos nincs túl közel a falunk.

Először meghökkentem, hogy az eladó nem rögtön azzal kezdte, milyen jó alomból való a koca, meg egyéb olyan dolgokkal, amivel felmagasztalhatta volna az eladandó jószágot, de nem sokat gondolkodtam, nyomultam tovább.

– Semmi gond, igazából csak úgy 60-70 kilométerrel vinném messzebb, persze, ha jó árat mond, hogy nekem is megérje az üzlet. Szóval, milyen fajtájú is a koca?

– Magyar lapály, és egy kis durok vér van benne. Nézze, fix árat írtam – hallottam, ahogy sóhajt a vonal túlsó oldalán –, de meghallgatom az ajánlatát, nekünk sürgős lenne, még a héten le szeretném tudni a dolgot, ha komolyan érdekli.

Tudtam, hogy innentől enyém a meccs, éreztem, hogy megfelelő tárgyalástechnikával enyém lesz az üzlet, és minden úgy alakul, ahogy én akarom. Annak rendje-módja szerint meg is kötöttem az alku, a meghirdetett, amúgy sem túl magas árnak hetven százalékára lenyomva a vételárat. Nyertem. Nagyon elégedett voltam magammal. Megígértem, hogy szombat délelőttre megszervezem a tranzakciót, így is tettem. Gyorsan intéztem fegyvert, paripát, no, nem szó szerint, csupán egy barátomtól fuvart és állatszállító ketrecet, amit erre, mifelénk „kotroc”-nak hívnak. A hátralévő napokban beletemetkeztem a munkámba, újabb és újabb harcaimat vívtam hétköznapijaim monotonításában, hogy bizonyítsak az egómnak – mindenekelőtt és mindenekfelett.

Szombaton a szokásos korai kelést követően – miután letudtam a reggeli rítusaimat, a kávécsészém is kiürült –, összeszedelőzködtem, és átgurultam a barátomért (nevezzük egyszerűen csak Ferinek), aki segítségemül szegődött. Átpakoltam Doblómból a személyes cuccaimat, majd átülve a kölcsön terepjáróba, elballagtunk a kölcsönkapott „kotrocért”, hogy felpakoljuk a platóra. Szépen rendjén, ahogy azt kell, rögzítettük, és nekilendültünk célirányosan, útba ejtve az unokatestvéremet. Közben eldicsekedtem a barátomnak, milyen jó üzletet kötöttem, aki velem örült. Nagyrészt autópályán haladva, hamar letapostam a kilencven kilométeres utat unokatestvéremig, ahol már várt ránk, és néhány perc múlva elindultunk tőle a végső úticél felé. Viszont onnan, szinte végig egyik faluból ki, másikba be; örökkévalóságnak tűnt az út, pedig háztól házig még hetven kilométer sem volt a hátralévő távolság. Ahogy faluról falura haladtunk az egyébként tiszta és rendezett utcákon át, valami kimondatlanul és megfoghatatlanul tapintható szegénységet sugárzott felém a sok-sok, valaha

szébb időket megélt ház és azok rendezett udvarai. Egyáltalán nem volt jellemző az elhanyagoltság, látszott az ott élők szorgos kezének munkája, és ha valahol a portát mégis felverte netán a gaz, az egyértelműen kiviláglott, hogy nem lakják, talán még örökösök se nagyon lehetnek, akik a régóta csukott kapukat akár egyszer az életben kitarthatnák. Lassan, de biztosan odaértünk, legalábbis a GPS gépi hangján közölte: -

„Érkezés a célhoz a jobb oldalon!”.

Fehérre meszelt, takaros ház elé parkoltunk a kapu előtti kocsifelhajtóra, ahonnan beláttunk a rendezett udvarra. Egy idős, 80 év körüli néni bandukolt elénk, hogy kaput nyisson nekünk. Gyorsan kipattantunk a kocsiból, siettünk felé, hogy segíthessünk neki.

– Jó napot kívánok! Kezét csókolom! – köszöntünk a nénire. – Tessék, csak hagyni segítünk!

– Jó napot, aranyoskám! Maguk jöttek a kocáért, ugye? A fiam hátra ment, hogy elzárja Bundit a fészerbe, mindjárt szólok neki – és lassan elindult az udvar hátsó felébe.

– Igen, mi jöttünk érte. Köszönjük, beállunk, megvárjuk itt.

Úgy is tettünk, a ház előtti fordulóban visszatolattam, majd farral beálltam az udvarba. Leszedtük a spanifereket, amivel a platóhoz rögzítettük a „kotrocot”, majd leraktuk a földre, miközben előkerült édesanyja oldalán a gazda.

Az udvaron a frissen lenyírt fű mellett már nyíltak a színpompás virágok, nárciszok, jácintok és tulipánok sereglettek a szépen karban tartott virágágyásokban. Jólesett végignézni rajtuk, elterelte az ember figyelmét az egyébként szembeszökő szegénységről, amely most tisztos megnyugtató hatással és egyszerűséggel, szinte tiszteletet parancsolt.

– Jó napot, látom megjöttetek! Milyen útjuk volt? Gondolom, hosszú – köszönt a gazda mosolyogva, majd kézfogással üdvözölt mindannyiunkat.

– Jó napot! Elsőre hosszú volt, de azért ideértünk – mosolyogtam vissza rá.

– Már előkészítettem a cocát szállításra, kitereltem a külső karámhoz, jöjjenek, nézzék meg!

Hátramentünk vele a kocához, már a legelső ránézésre, laikusként is látszott, hogy jó kiállású, jól tartott, gyönyörű jószág. Össze-néztünk az unokatestvéremmel, aki több ezer anyakoca ellését és kismalacok világrajövetelét vezényelte le szakmabéliként, kis- és nagyüzemben egyaránt. Láttam szemében az elégedettséget, ez nyugalommal töltött el, hogy jó döntés volt ez a választás. Körbenézte a kocát, majd csupán annyit mondott:

– Zolikám, elsőre tökéletesnek látszik, nagyon szép, kocának való jószág!

– Na, jöjjenek velem és igyanak egy áldomást, meg vigyük már oda a kocsihoz ezt a két pallót! – majd a gazda egyikkel a hóna alatt elindult az autó felé.

Barátom, Feri, szintén felkapta a másikat, és mellé helyezte a platón. Nem kellett különösebben elmagyarázni egymásnak, hogy miért, hiszen mindannyian szállítottunk kézi erővel nagyobb súlyt, amit platóra raktunk fel. A két pallóra viszonylag könnyen ráhelyezhető a súly, és azon felhúzni, illetve feltolni egyszerűbb, mintha mellmagasságba emelve próbálkozna az ember. Hamar letudtuk az előkészületeket, és beléptünk egy pillanatra a gangról konyhába, mivel nagyon lelkesen invitált minket a gazda, hogy fogadjunk el valamit inni, mielőtt felrakjuk a kocát. Néhány mondatos, gyors tiszteletkört lefutva mindenki mondott pár szót, míg előkerült a gazda édesanyja, és egy konyharuhával letakart tálcán poharakat hozott, majd letette az asztalra a két üveg és a szódáspalack elé. Az egyikben fehérbor a másikban pálinka volt, amiről elmondta közben a néni, hogy még tavaly készült, amit nemrég megboldogult férje csinált. Egyszer csak kinyílt a folyósó ajtaja, egy 5-6 éves forma kislány toppant közénk, aki rögvest a gazdához szaladt, majd a lábait átkarolva letáborozott mellette. Az unokatestvérem faggatta közben a gazdát a kocáról, aki elmondta, hogy a jószág több generációs szaporulatból van, igen jó arányú ellési szám mellett, és általában véve a természetük is jó, mert az alomból szinte mindet fel szokták nevelni.

– Igen, első ránézésre szép kiállítású, amúgy meg szemre, a körméret alapján elég szép súlyban lehet. Mérté mostanában?

– A múlt héten mértük, közel 140 kilót nyomott akkor. Sokat gondolkoztunk, hogy mitévők legyünk, van egy hízonak való is, de tudják, nagy a szegénység erre felé, és ha csupán súlyra adnánk el vágásra a másik 160 kilós hízót, még ennyit se kapnánk érte, pedig a muszáj nagy úr.

Rám nézett az unokatestvérem és Feri barátom is, láttam a szemükben, hogy hamar leesett nekik, a vételár ez esetben, alig karcolta alulról az élősúlyban eladott vágásra szánt disznó árát. Őszintén szólva, tudtam jól, hogy nagyon nyomott áron alkudtam meg a gazdával, gondoltam, biztos sürgősen kell a pénz nekik, hisz a hirdetés is erről szólt, és végig ezt éreztem az üzletkötés alatt. Ekkor váratlanul megszólalt a kislány, tisztán és érthetően, gyermeki bájjal és őszinteséggel törtek fel belőle a mondatok:

– Tudod, bácsi, mit mondott nekem a- zén apukám? Azt mondta az apukám, hogy Mazsolát nem adnánk ám el. Nem, csak a „bátya”, nagyon messze elment, és kell a pénz a nénének, mert most nagyon szomorú, és anyu odament hozzá, hogy ne legyen szomorú. Tudod, bácsi? Azt mondta a- zén apukám, hogy a Mazsolát nem bántja senki, mert a „bátya” hozta, és nagyon szereti a Mazsolát. Ugye, nem bántjátok ti se? Tudod, bácsi, Mazsolát szeretni kell...

– Csilluskám, hagyd a bácsikat, apának most dolga van, mindjárt kiengedem Budit, és játszhattok egy kicsit. Anyuka, segítsen, kérem, menjenek már be, kapjon magára valami játszóruhát a kislány. Oda van készítve, Marika kirakta neki. Csilluska, menj szépen a mamával, legyél ügyes, mutasd meg a mamának, hogy milyen ügyes kislány vagy.

A kislány átballagott nagymamájával a szobába, hogy magára vegye kinti játszó ruháját. Amint becsukták maguk mögött az ajtót, megszólalt a gazda:

– Elnézést, de a kislány nem tudja, hogy sógorom, a feleségem öccse a múlt héten, Ausztriából hazafelé balesetet szenvedett idehaza, amikor hozták hazafele, és sajnos a balesetben elhunyt. A feleségem emiatt van a sógornőjénél, segít a gyerekekre vigyázni, meg amiben tud. Őszintén megvallva, tényleg nem adtuk volna el a kocát, de most minden pénz jól jön a sógornőmnek segítségül. No, egészségünkre, harcra fel! – majd lehajtotta a kupica pálinkát, és ránk mosolygott.

Mindenki sorra lehajtotta a kezében lévő italt, majd az üres poharakat az asztalra tette, nekem zúgni kezdett a fejem az imént hallottaktól, tévován raktam vissza a kezemben lévő teli poharat a szódával együtt.

Nekiindultunk, és már nem is igazán emlékszem, hogyan és miképp, de ügyesen a „kotroba” tereltük a disznót, végül a platón landolt, ahol rendre lerögzítettük a spaniferekkel. Amíg mi a rakománnyal foglalatostkodtunk, a gazda visszabattyogott a fészerbe, kisvártatva megjelent a kezében két kis kockabála szalmával, mondván, vigyük magunkkal alomnak, meg addig is rakjunk alá, ne a saját trágyájában fetrengjen szegény pára, amíg úton leszünk vele. Korábban láttam a bálákat a fészér falának támasztva, talán összesen öt darab lehetett ott. Ekkor kézen fogva megjelent az udvaron a nagyfi a kislánnyal, és Csilluska – elengedve a mamája kezét –, hirtelen odaszaladt a kocsis platójához.

– Szia, Mazsola! Nagyon szeretlek! – kiáltotta a kislány, majd egyenesen hozzánk szaladt. – Elviszed, bácsi? Ugye, vigyázol rá?

– Persze Csilluska, és elárulom neked, hogy nagyon megszerettem ám én is Mazsolát! Képzeld, lesz neki egy szép, nagy ólja, ahol majd nagyokat futkározhat, pont úgy, mint te itt kint, ezen a szép udvaron. Megígérem, hogy nagyon vigyázunk rá, és szeretni fogjuk, nagyon, de nagyon – majd megsimogattam a buksiját és hagytam, hadd szaladjon tova.

Közben összevissza cikáztak bennem a gondolatok, ahogy mentem a gazda felé, hogy végre elszámoljuk egymással az anyagiakat. Intettem neki, hogy menjünk be az épületbe, és számoljuk meg a pénzt. Egyre csak próbáltam visszaemlékezni a hirdetésekben lévő

számokra, előásva magamban a legpofátlanabb számok valamelyikét, amíg ballagtunk befelé a konyhába.

– Nézze, István, mivel a jószág szemmel láthatóan sokkal nagyobb, mint arra számítottam, ezért nyilván arányosan többet is fizetek.

– De megállapodtunk... – kezdte volna szegény, mire belé fojtottam a szót.

– Persze, de nem csapnék be senkit, a világért sem – majd kezébe nyomtam a megalkudott összeg dupláját, és csak annyit mondtam, hogy köszönöm szépen.

Megvártam, hogy átszámolja a pénzt (hallottam, ahogy sóhajtott, pont úgy, mint a telefonban napokkal ezelőtt), majd együtt vissza- siettünk a többiekhez. Amíg elengedte a kutyát, kiálltam a kapu elé a kocsibejáróhoz, utána kijött hozzánk. Elköszöntünk, mindenki kezét fogott egymással, közben a kislány, Csilluska, le-föl szaladgált az udvaron Bundoval, kergetőztek a csukott kapuk mögött.

Elém lépett a gazda, kezét nyújtott felém, szemembe nézett, és csak ennyit mondott búcsúzóul:

– Köszönöm! Nagyon sok szerencsét a kocához, és vigyázzanak hazafelé magukra az úton! – éreztem, ahogy engedett a kézszorítása egy pillanatra, majd megint kezét szorította, és ezt mondta a szemembe nézve:

– Áldjon meg a Jóisten, Zoltán! – majd sarkon fordult, besietett a kapun, meg se várva válaszom, ahogy ott motyogtam, az is lehet, csupán csak magamban: – Köszönöm... minden jót!

Néhány pillanat múlva behuppantam a vezetőülésbe, és elgurultam a ház előtti útra, még dudáltam egy rövidet búcsúzóul, aztán nekiiramodtam. Pár percig szótlánul haladtunk, majd az unokatestvérem törte meg a csendet, ami rabul ejtett minket, mint ahogy a lámpások ejtik rabságba a Dzsinnjeiket.

– Zolikám, jó vásárt csináltál, jó helyről vetted a kocát, a lehető legjobb helyről.

– Szerintem is jó vásárt kötöttünk, a lehető legjobb helyen! – válaszoltam, s talán máig sem értik, mire gondoltam, mit éreztem akkor.

Akkor úgy éreztem... Nem! Nem csak éreztem, tisztán láttam a lelkem mélyén, a szívemben, hogy jó ideje, hányszor és mennyi mindent veszítettem, de most végre tényleg nyertem. Talán életemben először visszanyertem önmagamból egy darabkát, amit már rég elveszítettem valahol a folytonosan megvívott, mindennapos csatáimban. Talán így van, talán nem. Akkor, abban a néhány pillanatban láttam valamit István, a gazda szemében, ami azóta kísér. Ahányszor csak eszembe jut, és amikor – egy pillanatnál tovább – szeretteim vagy a barátaim szemébe nézek, olyankor mintha meglátnám régóta keresett önmagam, úgy, ahogyan ők látják valódi énemet. Igen, akkor és ott, valami ilyesmit véltem István szemében felfedezni, de az is lehet, hogy tévedek, és mindez illúzió volt csupán.

Résnyire leengedtem a vezetőülés melletti szélvédőt, mert friss levegőre vágytam. Éreztem, ahogy a kora délutáni langymeleg tavaszi szellő átkarolja az arcomat, és hagytam hadd gördüljön alá az a könnycsepp, amit szerettem volna otthagyni a kislánynak gyémántba zárva, miközben megsimogattam az udvaron buksiját. Éreztem, ahogy alágördül szememből a kristálycsepp, majd lassan felszárítja azt a leengedett ablakon át beáramló lágy szellő.

PETHES MÁRIA

Évek kalitkájában

zuhanás előtt nem kiáltanak
a levelek, nem sikoltanak a fák,
ha féreg rágja kérgüket. hova
vesznek a szavak az oxigén
énekében? hova enyészik el
az élet igazsága?
mint érben a plakkok, lerakódik
a hangszálakon a hallgatás.
évek kalitkájában kövérré hízik
a remény madara (bátor vágyak,
vérszegény próbálkozások
a szabadulásra), mégis marad.
már szereti rabtartóját, beéri
etetéskor bugyuta szavával
és örül, hogy nem őt, hanem
a legyeket csapkodja a kollektív
kérdéseket feszegető újsággal.
odakint lassan elnehezül a táj,
mindenen úrrá lesz a megszokás,
divatba jön a mentegetőzés.
senki arcán nem tükröződik
a szégyen. elfogy az erő a nyílt
szembenézéshez. hiába gyújtják
ki forradalmi színeiket a fák,
már nappal belopja magát
a szemhéjak alá a sötétség.

fák imája

mit akarnak ezek itt mit kárognak
itt azt hiszik madarak csúfjára
nekik kell köszönteni hajnalban
a vézna napot
odúikban riadt mókusok
hallgatják a harsány hangokat
mintha részeg alakok
kurjongatnának a fasorban
ágaik között a telet dajkálják
a fák gyökereikben éltető nedv
kering két őrszemnyárfára
feszülten kémleli a távolság
fojtottan fohászkodnak
Uram nyugtass meg bennünket
a hit biztonságos csendjével
ne tudjuk merre járnak a favágók

a változás folyamata

ajtót dönget a lehetőség
cicázik a lehetetlennel
kétkedik a tettek jogkörében
forgóajtót pörget az idő
huzat méregeti az érdem és
az erkölcsi parancsok jelentőségét
megérkezik a nyugalanság
befurakszik az álmok helyére
és mégis kitágul a tér
de eldönthetetlen melyik út vezet
a megvalósulás felé és nem tudni
mitől gerjednek az örökölt helyzetek
ágaskodik az önuralom eloszlik
a képtelenség megszaporodnak
az érintkezések
hullámokban érkezik az erő
és az összeomlás egyszemélyes
társasjáték
a halhatatlanság századrendű dolog
a felismerést az emberi jellem
csendje felé terelik a korlátok
kérdések keresik a választ miért
némák a székek miért üres az asztal
ki seperte le róla a képzelet morzsáit
satnya fogsoron koccan a kíváncsiság
az értékre éber éhség a költő szava
semmi sem igazabb

Forrás:

PETHES MÁRIA Facebook-oldala

<https://www.facebook.com/pethes.maria.7>

KOVÁCS MARIANNA

Kiskertem

Kőkapu mellett rozmaring,
rezeda, rózsza lágyan ring.
Meggyfa alatt babér bókol,
murvafürtöt szellő kócol.

Hajnali pára öntözi,
legyezőfüvel kelleti.
Hóbogyó hajlik utcára,
szökik a randa betyárja!

Méhecske hümmög mályvámon,
nektárja ízlik, úgy látom.
Porcsin integet, hívogat;
térj be, barátom, itthon vagy.

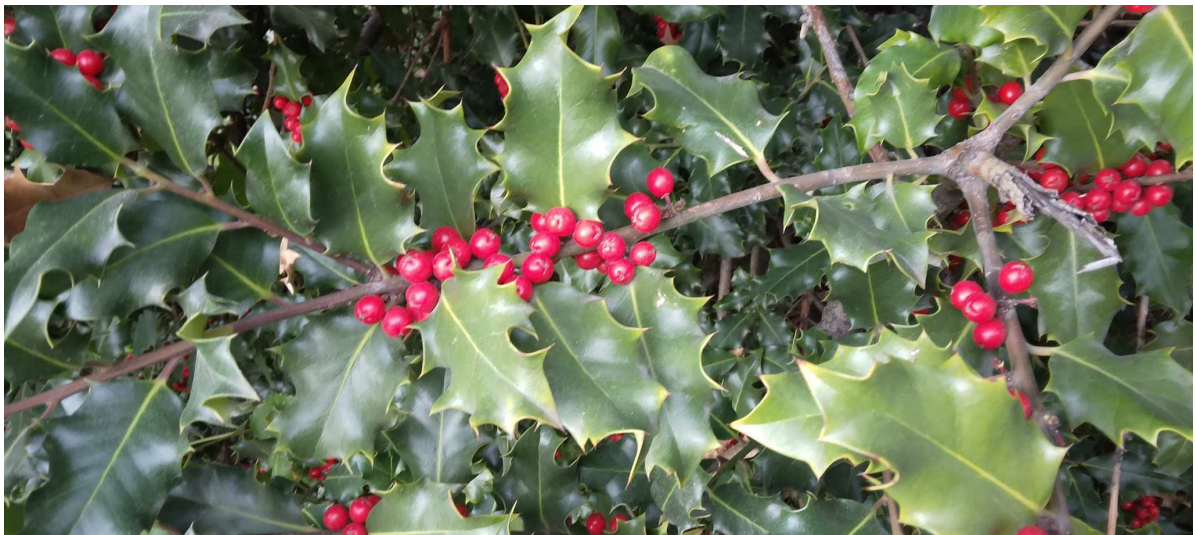
Télelő

megfakult színekkel
búcsúzik november
fagyos hangulatban
bólogat integet

dércsipkés reggelen
kedvemet nem lelem
zúzmarás december
fekete lehelet

széncinke énekel
vidám a dallama
eleség jutott-e?
hódara takarja

hajnalom zimankós
fázik a kabátom
vérpíros magyalt ma
sehol sem talállok

Magyal termése, 2022. november 12.

Fotó: KOVÁCS MARIANNA

Mélyen Tisztelt Pató Pál úr!

Jóna Dávid levele

Pató Pál úr, alszolgabíró uram, kérem, hallgasson meg!
Beszéljünk a pörről, mit Ön iniciál.
Úgy hallom, sérelmivel a nagyvilág elé kiáll.

Ó, hát legszívesebben elhívnám egy kocsmaházba,
hogy elejét vegyem a bajnak,
de közénk lassan két évszázad ballag
és hát ugye, ez így igen nehéz,
(amit még a nyelvezet is tetéz).

Az Ön által perbe fogott Petrovics (Petőfi) Sándor alperesről beadványában így szóla:
*„egy túlbuzgó, izgága ember, aki belekap a forradalomba,
eszméikkel kergetőzik, s ezt nagy nyilvánosság előtt teszi,
a nagy szavakat kölcsönveszi,
de kérdem én, mi lett ebből a nagy kiáltozásból?
Hát, semmi jó, kérem!”*
– már engedelmével, hogy levelét megidézem.

Pál uram, mi tagadás,
Sándor megírta a haszontalan költeményt népének mulatságára,
haszna bizonyosan nem volt belőle, nem volt annak ára,
Sándor legfőbb tudománya, hogy szavakkal ostoroz, ösztökél, protestál,
s a fehérnépnek csokorba csomagolt gondolattal herdál,
hisz szekéren vitt szavait tapsra váltani akarja,
egy lelkes csepűragó csupán, ki a valót csúri és nem ritkán csavarja.

Pál uram, tisztos megértést remélve kérem, hogy ne fogja pörbe,
ne nyargaltassa Sándort számonkérésre,
ne citálja az ítélőszék kénye-kedvére,
hiszen ő igen fontos nekünk,
általa sikerülhet önmagunkat megmentenünk.

Az idő jártával bizonyosodott, hogy kedves korhely a Sándor,
szívén viseli a hon sorsát, valahányszor
az ördöggel néz érte farkasszemet,

s ha úgy van, halni kész, vállal gyötrelmeket.

Pál uram, a kicifrázott sérelmeinek bírói pulpitustól való tisztos távolmaradása valódi nemes nagylelkűség lenne Öntől.

Kérem, lássa ebből a szemszögből:

Sándor honfi tüzének lánglelkűsége perzselő néha,
nincs a forradalmi vonatról leszállhatnékja,
de viszont Önt – mint ugye a halogatásban jeleskedőt –
emelte színpadra fénybe,
tekintsen úgy rá, mint ölébe csöppent főnyereményre,
mely hírnevet, ismertséget hozott Önnek,
mit az utókor említ, díszre lépzen néhány cirádás könyvnek.
Hirdeti Önt majd színi előadásra hívó díszes pesti plakát!
A hölgyek pukedliznek láttán... Nézze kérem a jó oldalát!

Pál uram, kérem értse meg,
ez nem volt több, mint ártatlan ábrázolat, egy kis szatíra,
a líra aranykönyvébe írva.
(Tudta, hogy görögül a *satira*, gyümölcsöstálat jelent?
Igen, igaza van, Sándorunk talán nem igazságos,
kiemelte a lényegtelen,
de a citrus is gyümölcs, ugye? Ha nem is édes.
Viszont kétséget kizáróan nagyon egészséges.)

Pál uram, a pör, húzódik az végtelenbe,
a judícium kedvét nem hozza, szilaj gyönyört nem okoz,
csak tennivalóval ostromozza és költséget szoroz.
Hát minek az? – kérdem én tisztelettel,
csupán vesződség bíróságra járni.
Miért is kéne egy ilyen ügygel magát összezárni?

Pál uram, vesse azt is fontolóra,
hogy ha a pörbe lép, a firkász hírharang messzire kondul,
rágalmak szülnék rágalmakat, s hírneve rondul.
És dús éltébe csúnya billogot éget.
Nagykeservébe szorítja az a békességet.
Legyen túl kérem hirtelennyi mérgén.
Azt mondom, hagyja a sétabotját, s a kalapját békén.

Pál uram, ne hanykolódjunk,
a lóhalálába örömet eddig se lelte,
csituljon a csörömpölés, s ha már bereteszelte
szokjon össze a gondolattal,
hogy ami volt, az múlt, nem lényeges mára,
kényelmét ne fecsérrelje mások izgalmára.

Pál uram, bölcsessége révén nyugodtan alhat!
A sápadt petitum a fiók-mélyen leljen az nyugalmat.

*Grafika/digitális ecset: **ZSIGMOND ISTVÁN**

Megj.: <https://ujiras.hu/2024/10/05/>

REJTŐ GÁBOR

A szerzetes imája*

Egy lusta üstökös andalgott az égen
bámulták is a csillagok
nem látni ilyent csak minden ezer évben
még a Sarkcsillag is hagyott csapot-papot.

Ámultam, mert épp az égre néztem
roskadtan, remélve szebb jövőt
hisz szolgáltam, ha nem is térden
bezárva, hideg falak között.

És szóltam hozzá, szívből, tisztán
mintha imát mondanék
felelj kérlek, ha ismersz Istent
rabságomból mikor szabadít.

A tűzből, mi éget, szikrákra futja
a végzetem ez a slattyogás
torkomra vág az óra mutatója
jussom a teljes napfogyatkozás.

A fekete fény fia volnék
fejem fölött izzó karika
itt a Földön megtúrt vendég
se pénz, se posztó, se paripa!

Bólintott, s szólt ez a másik
ki ballagott ott fönn az égen
Isten az, ki most is lázít...
csak így tovább, pontosan és szépen.

2024.10.15.

*Andrisnak, szeretettel.

Bounty

(Újkori kalózok dala)

Dobd el a pisztolyt és a kést
szervezz a szívedben fölkelést.
A boldogságnál nincs jobb erény
hajózz tovább az álmok tengerén.
Félelem - az lesz bizony
a legjobb, ha szembemész
mit neked tériszony
csak annyit mondj, juhééé!
A fenntartható fejlődés,
a kincs így rád talál.
Vágy vezessen, szíved lásson
nincs más szabály.
2018.07.26. - 2023. 10.12.

Útjelző

Az égi kikötőbe bekötő út vezet
másként van minden, mint ahogy képzeled
még csak úgy sem, ahogy álmodban látod
bármit is mondjanak a sarlatánok
semmi pompa, csindatratta
halkan súg az égnek anyja
tudna éppen mennydörögni
otthona a csönd, a semmi
tisztá szívvel, megadásban
fogad be az otthonába.
2024.10.18.

Forrás: Rejtő Gábor Facebook-oldala
<https://www.facebook.com/rejtog>

HOMLOKTÉR — MOSONYI KATA

KALEIDOSZKÓP

Hagyjuk az Istent,
rázza napestig, amíg az alaktalan
formává merevszik,
lássa a menny is, ahogy az idomtalan
idollá igyekszik.

Égető a spirituális káprázat:
most rózsablak, majd gótikus
vízió, színek geometriája,
ömlik belénk végtelen variációban
a létezés szakrális csodája. –
Életünk színeváltozása csupán
az optika efféle trükkje? Akinek
hadtápos volt az apja a háborúban,
akárcsak Stendhal (nem ölt,
egyetlen bűne, hogy táplálta
a halálba menőt), az fegyelmezett,
nem hadakozik a világgal,
mint akinek az Ég megkegyelmezett.

Hagyjuk az Istent,
rázza napestig, amíg az alaktalan
formává merevszik,
lássa a menny is, ahogy az idomtalan
idollá igyekszik.

A csillagos égbolt is egy óriási
kaleidoszkóp, mint a Mecsek éjjeli
villogó, szikrázó gyöngysora
pulzál, változik, megcsal, hívogat;
súrlófényével behunyt szemem alatt
is beránt egy másvilági tükör-fóbiába.
Kattog az éter, itt minden csak látszat,
háborús szemfényvesztés e földi
gyalázat. A világ pénzügyileg összeomlik,
Európa haláltánca karmesteri szándék,
David Brewste, a skót fizikus mit szólna
hozzá, hogy találmánya nem pusztán
játék, az embernek kegyetlen ajándék.

Hagyjuk az Istent,
rázza csak napestig, amíg az alaktalan
formává merevszik,
lássa a menny is, hogy az idomtalan
idollá igyekszik.

Mert hiába euforikus ez az optikai
varázslat, ha a világmorál már rég
atonális üzemmódra váltott, mindent
velejéig átjár a hazugság-átok. Vertikális
elkötelezettség? Ugyan már! Hovatovább
börtön jár érte; a Gonosznak tapsol
becsapott közönsége; szemfényvesztés,
lélektelen mechanizmus a jelen
kaleidoszkópja. Visszasírjuk a kiűzetést?

De hát jogos volt, hiszen már az Édenben
megkezdődött az emberi tivornya.
S mára már nem is a tagadás a tragédia,
hanem a közöny, mely szerte visszaköszön.

Hagyjuk az Istent,
rázza napestig, amíg az alaktalan
formává merevszik,
lássa a menny is, ahogy az idomtalan
idollá igyekszik.

MÁR NEM KERESSEM

Átgázoltam méltatlan éveken,
józsefvárosi kopott színtereken,
idegkiboruláson, magányos éjeken,
ízetlen, pállott, megszámlálhatatlan
évszakokon, föltépett s behegedt sebeken –
s már nem keresem a miérteket.

HOMLOKTÉR — MOSONYI KATA

ÁTKELÉS

Mikor parázslani kezd a hamvadó
sugár, és fölfeslik a mérhetetlenül
távoli part; s a földrészeket elválasztó
locsogó óceán fölmorajlik, akkor
a bizalmasság ködképéből elővillan
a titokzatos válaszvonal: a tudat
és a lélek önkényes határa. Ilyenkor
a virtuális térben szétfoszlik a közel
és a távol, s eltűnik a hiány akadálya.

A VERS

A szavak fragmentálódnak;
ahány olvasó, annyiféle látszat,
mégis összeáll egy tartószerkezet,
melynek színeképe e varázslat.

A vers festészet is, de nem
nyers valóság, tükörképeiben
áttételesen zsong az élet, s ott
rezeg benne az örökkévalóság.

Nem halott anyag, lélekzene.
Mint mikor a madár suhanását az
aszfalton követi árnyéka, szellem
és test mindig együtt lélegzene.

A BARÁTSÁG APOTEÓZISA

Vajon érti-e még ez a kor,
hogyan jelent a *lélektől lélekig*?
Mikor az összeomlás előtt egy jó
szó, üzenet a legjobbkor érkezik?

A látcsőben összerendezi a sötét
mintázatú ördögi árnyakat,
s a keverőpulton előáll
a képben egy tündöklő árnyalat.

A barátság nem más, mint a földi
küzdelemben meglévő éteri jelenlét.
Melytől a terhelt úrron át érkező angyali
érintéstől gyógyító védelmet nyerhetnénk.

Erő támad tőle a testben, a béna járni kezd,
vakxi szemek előtt a távolság eloszlik,
szavak nélkül a szív beszél, a lélek
némán révedez, a bánat szertefoszlik.

Mondják, a barátság a szerelem
előszobája, de bölcsőbb is annál, ott
megáll. Nemes türelemmel a jótetre
vár, s ha elérkezik, cselekszik is legott.

KIS ELMEJÁTÉK

Megszülettünk az örökkévalóságra,
s csak a halál elodázásáért
tehetünk valamit. Az sem
a mi érdemünk, kaptuk,
miként a napfényt, az esőt,
az enyhet adó harmatot
s a reményt, hogy megérjük
e labirintusban a holnapot.

MOSONYI KATA: *Kaleidoszkóp*

<https://www.mek.oszk.hu/25900/25934/>

SZEGŐ JUDIT

...és Godot nem jön el ma sem...

Ébred a hajnali fátyolfény, takaróját lerúgja.
Megérinti szempillámat halvány rózsaszínje.
Erősödik a távoli autózaj halk morajlása...
Majd újra csend, csak a madarak hangolnak.
Gondolatom összefonódik, egyesül velük.
Egyre kevésbé hívogat a párna melege.
Az ablak hűsége friss kávéillat vegyül.
Megannyi csoda táncol körül,
Csak ez az undok magány végre elmenne!

De ő csak ül a fotelben kényelmesen.
Körülötte a múlt szivarfüstje kavarg.
Kitartóan néz, talán mosolyog is magában...
Felöltözöm, hátha óv a sok gönc a világ ellen.
Átállítom a melltartó pántját,
Minden centije szembeszáll a gonosz gravitációval.
Az ágy szélén a semmibe bámulva tán Godot-ra várok...
Kattintom a tévé távirányítóját,
Védelmet kérve az újra támadó csend ellen...

"Milyen gyorsan múlik az idő, ha az ember jól szórakozik" –
Suttogja bennem Vladimir halk bölcsességgel.
A mindennapok azonossága sem biztat semmi jóra.
...És Godot sem jön... talán majd holnap!
Estragon lábára nem jó ma sem a cipő, és Vladimir fejére szűk a kalap.
Ismétlődő mozdulatok, melyek egyszer majd véget érnek.
"Hullaház lelkünk" halott pora vajon merre száll?
Gondolataink urnája legalább ne legyen lezárva:
Repüljön, ami jó, s magként megfogadjon... kicsírázzon e világban.

A készülék megrándul, gyomra háborog, s mindezt kiokádja.
A véres, nyálkás trutyi szerteszét folyik...
Most is elrepül az ablakom előtt a vén varjú.
Kár! - kiáltja felém, és milyen igaza van!
Készen állok pedig a mai napra, de lábam nem mozdul.
Védőöltözet, önmagam megóvására izzított gondolatok...
Lehet, vissza kellene dőlni az ágyra, párnám még meleg.
Benne gomolyog az éjszakám minden kusza álma.
...Lehúz magához, és én engedek... egy óra még kell a mához!

Csipkepipőke dala

Törpém is sorra elmaradtak.
Nincs már munka égi madaraknak,
és így mind elrepült.
Mert
tündérvilágom sem valóságos.
Rozoga gebém sincs, nemhogy táltos...
Mesém nem teljesült.
Mert
idővel Csipkepipőke lettem,
mire az életem rendbe tettem,
az énem elmerült.
Mert
kerestem kavicsot a lencsében.
Azzal sem volt részem szerencsében.
Galambom elkerült.
Mert
százéves álmom immár megkezdtem.
Álmodtam őszt, és megöregedtem.
Hajamra dér vetült.
Mert
még szunyókáltam egyvégtében,
arcomra tél fagyott a fényképen,
s rá, ráncként, csend jegült.
Mert
hőn várt hercegeim elmaradtak,
kétségeim rajtam túlhaladtak,
létem elszenderült.

Forrás: SZEGŐ JUDIT Facebook-oldala
<https://www.facebook.com/judit.szego>

KARAFFA GYULA

Érdekes...

(sose érdekelt már ami kész
»legfeljebb örömmel töltött el«
az igazán érdekes az ami
a kezdet és a vég között van
a pillanat vagy a pillanatok
összessége amiből aztán
valami lesz mind esetleges)

nézz rá egy kalapácsnyélre
ha netán nem érted miről
beszélek nézd meg a nyelet
amit ugyanaz a kéz fogott
éveken keresztül az épp
aktuális pillanatokkal nem
foglalkozunk de a végeredmény
ahogy a nyelv bal oldalán
kialakult mélyedésben ott
a hüvelykujj örökké tartó
és letagadhatatlan nyoma
ahogy a nyelv jobb oldalán
a mutatóujj harmadik percének
szorítása által kialakult vályúban
ott van maga az ember és
mindaz ami őt azzá teszi...

jó lenne ott lenni minden
pillanatnál minden születésnél
de csak az elmúlást tapasztaljuk
meg az élet apró és csodás örömei
helyett születni is úgy születünk
hogy az évszámaink bár nőnek
az életünk csak egyre fogy

tudod mit ha érdekel téged
akkor adj ebből a fogyó életből egy
negyedórát és gondold végig
vagy csak inkább képzelj el
mik történtek közben
míg az a kalapácsnyél
ilyen vályúsra kopott...

hidd el meg fogja érni...

Forrás: KARAFFA GYULA Facebook oldala <https://www.facebook.com/gyula.karaffa.5>

KIRÁLY GÁBOR

Útravaló

Tenni-venni és szöszmötölni,
magadban laza rendet tartani,
lelkedet cseppet se gyötörni,
és a köznek csak kicsit ártani

öröm legyen és magvas érzés
a tartalmatlan telő banda-lét,
jó szándékú hamis megértés,
cihába rejtett szalma-tartalék.

Felvetett fejjel járj az úton,
mely akkurát módon körbe vezet,
ujjongjál minden kvázi-újon,
mit tenéked látni megengedett.

Higgyed hogy jó a szépség kora,
és az út a jövőbe kanyarog,
unokáinak kenyere, bora
miatt csak a proletár nyavalyog.

Hát adjon az isten ködképeket,
melyekben álmodat megtaláld,
eredményekben gazdag életet
kívánok, s hosszú, önfeledt halált.

GUTI CSABA

Olaj a tűzre

Régi, rozsdás vaskerítés fonta körbe özvegy Szabóné birtokát. Annak kiskapuja soha be nem volt zárva. Nem azért, mert nem akarta, hanem egyszerűen azért, mert képtelen volt rá. Ugyanis valamikor nagyon régen elpattant a zárban valami, és a nyelve annyira kint maradt, hogy az jobban nem is lehetett volna. Férfierő, de legalábbis némi hozzáértés kellett volna ahhoz, hogy az a nyelv visszaiszkoljon kotorékába, de ezek közül érthető módon egyik sem lakozott az asszonyban.

Eltelt azóta sok-sok év, és a kiskapu zárja azóta is úgy nyelveskedett minden szembejövőre, mintha szándékosan csúfolkodott volna. Ezzel éppen semmi gondja nem lett volna senkinek. Igen ám, de olajra is szomjas volt az a kapu, de azt sem kapott. Annak hiányában nem volt más hátra, meg kellett tanuljon énekelni. Nem volt azonban abban semmi gyönyörűség! Sírt-rítt, mintha csak a gazdája magányát, nyomorúságát akarta volna világgá nyekeregni újra és újra, szüntelenül. Tehette bátran, merthogy özvegy Szabónét a fém forgó alkatrészek időszakos olajozása sem foglalkoztatta egy kicsit sem, mindazon túl, hogy ahhoz sem igazán konyított.

Ő maga megszokta már a kiskapu nyikorgását, talán anélkül haza sem talált volna. Tudniillik, olyan volt, mint a szemellenzős ló; mit sem látott a világból, mindig csak előre nézett, a bakancsa orra hegyére, és onnan csupán a maga savanyú ábrázatát láthatta visszatükröződni. Nem volt, ki szóljon hozzá, éppenséggel, még örülhetett is a kiskapu nyekergésének.

Nem úgy Keszeg Ernő, aki a világ bajának minden súlyát a saját vállán vélte hordozni. Egész nap méricskért, számolt és jegyzetelt, hogy megvalósítsa azokat a masinákat, amikkel az emberiség minden baját kikúrálhatja. Hogy mik azok a bajok és mik lesznek azok a masinák, azzal még maga sem volt teljességgel tisztában, éppen ezért kellett neki nagyon odafigyelnie, vagy éppenséggel koncentrálnia, ahogy a mai ember mondja. Keszeg Ernő, munkája, vagy, ahogy ő nevezte, a hivatása gyakorlása végett a nagyváros zűrzavarából költözött a vélhetően nyugodt, csendes falura. A baj ott kezdődött, hogy erre a csendes zugra özvegy Szabóné és az ő örökké nyikorgós kiskapuja szomszédságában próbált rálelni.

Mondanom sem kellett, mindez nem sikerült. Mármost a csöndesség, mert a hely megvolt. No, de lépünk tovább!

Ősz volt akkor, zörgős, szeles ős, a kiskapu ki-be járt, éles szopránjával telesivalkodta a világot, miközben Keszeg Ernő a szögmérővel karistolta egy csupa fehér lapon nagy igyekezettel. De sivalkodott az a kiskapu, hangja átküzdötte magát az udvaron, betört az ablakon, és belevisített a mérnök úr fülébe újra és újra. Nyugodt ember volt Keszeg Ernő, de amikor a hivatásáról volt szó, igen hamar kijött a béketűrésből. Akkor valósággal remegett a szögmérő a kezében. Miután összemaszatolta vele a szép fehér lapot, rögvest hozzá is vágta, majd feledve minden jó modort, káromkodott egy ízeset. Közben kitekintett az ablakon, és akkor meglátta, ahogy özvegy Szabóné battyog hazafele. Nem kellett neki több, csontos testével kisurrant a dolgozóból, felgyűrte inas karján az inget, és még mielőtt az asszony felpillanthatott volna, rázúdította minden haragját.

– No, idehallgasson, maga kapucincogtató, tudományűző perszóna! Vagy megolajozza azt a kiskaput, vagy megyek a tanácshoz, aztán elbontatom az egészet! Vegye tudomásul, hogy ennek a rozsdás vacaknak minden nyikkanása hátráltatja az emberiség előrehaladását, mivelhogy szilánkosra törí a fejemben a gondolatokat, melyek aztán minden jónak az előrelelendítői! – köpte ki magából Keszeg Ernő, miközben úgy zihált, mintha legalábbis medvével birkózott volna.

Özvegy Szabóné nemigen foglalkozott soha senkivel, de akkor úgy érezte, ki kell, álljon a maga igazáért. Nem is volt rest mindezt megtenni.

– Látja rajtam ezt a gúnyát? Tudja miért fekete? Hát tudja meg, hogy egyedül vagyok, azért. Egyedül kelek, egyedül fekszem, ahogy mindent egyedül kell megcsinálnom, mert nincs, aki megsegítsen. Mit érdekel engem az a kiskapu, meg az olaj! Kenje be, ha akarja, elvégre maga a férfi, még ha ez semmiben ki nem ütközik! Ha meg bemegy piszkoskodni a tanácshoz, vegye készpénznek, hogy én kétszer megyek be, és megvallom, hogy maga özvegyasszonyokat inzultál! Aztán majd meglátjuk, ki az erősebb!

Mint két mérges kígyó, egy darabig úgy méregették egymást. Ekkor ért oda Öblös Tihamér géplakatos, aki a nevét akár a nadrágszíja vonalában meglehetősen aránytalanul felpakolt zsírrétegekről is kaphatta volna, ellenben a torkának igen nagy huzatja miatt ragasztották rá ezt a gúnyos jelzőt, amit viszont ő kitüntetésként élt meg. Legendák szóltak róla, mi mennyiséget le tudott nyelni egy átmulatott éjszaka alatt sörből, avagy pálinkából.

Netán mindkettőből egy idő alatt.

De ezt majd máskor...

Már messziről hallotta a két szomszéd méltatlankodását, aztán, amíg odaért, eltökélte, hogy kibékíti őket, még ha meglehetősen kapatos hangulatban is van. Vagy talán, lehet, hogy éppenséggel azért volt erre ingerenciája.

– No, nincsen itt semmi baj, naccsága! – szólt a dühtől már-már rákvörös asszonyhoz. Maga is megijedt annak ábrázatától, így gyorsan a másik félhez fordult inkább. – Uram, a hölgy nem úgy gondolkozott, ne haragudjék, maga sem! No, így van ez, nem kell ide ez a csetepaté! – böfögte szaggatottan, de nem sok sikerrel, mivel a két szomszéd egyszerre csapta be maga mögött az ajtókat.

Elkedvtelenedett Öblös Tihamér a sikertelenségén, és az emberekbe vetett hitének elvesztése miatt. Búsan nézett maga elé, szomorúsága majd földre döntötte, meg kellett támaszkodjon valamiben, történetesen özvegy Szabóné kiskapujának oszlopában. Ezalatt nagyot sóhajtott, idézett a Bibliából. Azt az egyetlen sort, amit tudott, de azzal meg is vigasztalta önmagát. Megerősödvén, mint egy prédikátor, előadott egy monológot a megbocsájtásról, az együttélésről, a szeretetről, csak úgy a maga örömeire. Szavai súlyát többnyire az elfogyasztott szeszesital üzte ki belőle. Közben, hogy hite, és főleg az egyensúlya el ne hagyja, egy pillanatra el nem engedte az oszlopot. Munkás zakójának ujja ezalatt eleresztette a műszak alatt felitatott olajat, egyenesen az oszlop közepére, melynek függőleges jellege továbbcsókolta azt a csontszáraz zsanérokra. Mire aztán Öblös Tihamér, nyugdíjazás előtt álló géplakatos mindent kiadott magából, ami az egyébként törekeny lelkét zargatta, a két zsanér olajban ázott, így a munkás, még ha nem is tudott róla, de szebbé tette a világot.

Másnap hajnalban ugyanis, amikor özvegy Szabóné kis kosarával, melyben házi tojást és maga termelt zöldségeket cipelt a piacra özvegyi nyugdíja kiegészítéseképpen, arra döbbsent, hogy valami nagyon nem olyan volt, mit máskor. Nem rossz értelemben. Ez az egész egy kicsit a jó felé sandított, de nem jött rá azonnal, mi lehet az. Figyelt, fülelt, aztán egyszer csak rádöbbsent, hogy hiába a szél, a kiskapu némán tűri a megpróbáltatásait. Az asszonyban régen érzett forróság rohant át, odanézett a zsanérokra, hát azok olajtól voltak lucskosak alul is, felül is. Rettenetesen elszégyellte magát. Vele ilyen jól az özvegyisége tíz évében senki nem tett, ő mégis olyan vad volt előző este. Kicsit sem érdekelte már a piac, a becsületét akarta megmenteni. Begyűjtött a sparheltbe, levest kavart, meg rakott krumplit készített jó gazdagon. Aztán már csak azt várta, hogy a napnak melege legyen, amikor már biztosan fönt van a szomszéd; Keszeg Ernő mérnök úr.

Eljött az is. Özvegy Szabóné, hajat bodorított, illatos szappannal mosott kezét, majd kipakolt a piacos kosárból, színes szalvétával takarta be annak alját, azzal ágyazott be főztjének. Mint bakfisnak, a torkában dobogott a szíve. Bekopogtatott Keszeg úrhoz, mely

rögvest ajtót is nyitott, meglehet kissé feldúlt volt, hogy a munkájában megzavarták, de még mielőtt mondott volna valamit, az asszony beléfojtotta a szót.

– Ne haragudjék! Mégis csak derék ember maga! Fogadja ezt el tőlem! – mondta, mialatt átnyújtotta a kosarat.

Akkor meg Keszeg Ernőn rohant át az a szégyennel vágató forróság, hogy ez az egyszerű asszony hamarabb belátja a maga hibáját, mint ő, és idejön megalázkodni nő léte. Pironkodott, hogy ő nem így, meg nem úgy akarta, majd zavarában, meg jobb híján behívta magához az asszonyt, akinek aztán megmutatta munkásságát, elszavalta gondolatait, élete munkáját, és minden reményét, amivel majdan az emberiség javát kívánja szolgálni. Az asszony itta a szavait.

Az olaj, meg a zsanér dolgáról mindkettejük szerencséjére egyetlen hang nem hangzott el a továbbiakban. Késő este volt már, amikor elváltak egymástól, de akkor sem akárhogy; Keszeg Ernő a másnapi találkozásuk örömteli eljövetelet szorgalmazva, és gardedámot adva kísérte át csillogó szemű, mosollyal teli szomszédasszonyát.

Akkor tűnt fel a horizonton Öblös Tihamér alakja, mivelhogy csak addig maradhatott a Sarki Koccintóban. Már messziről észrevette az évődő párt, és erre, mint túlsúlyos, erősen spicces Ámor, elégedetten vigyorodott el.

– Ezt már szeretem! – dadogta alig forgó nyelvvel, majd öblösen messzire sercintette a szájából a kadarkától savanyú levet.

Fotó: FEIGE MÁRTA

MESE, MESE...

GÁRDONYI GÉZA

A kutya meg a nyúl

Valamikor réges-régen,
a világnak kezdetén,
minden állat békességben
éldegélt a földtekén.
Ki volt akkor nagyobb úr,
mint a kutya, meg a nyúl!

Erdőn, mezőn együtt jártak,
együtt éltek, együtt háltak:
megosztották, amit fogtak,
Szóval: jóbarátok voltak.

Egyszer, hogy a tél beállott,
és a földre sok hó szállott,
azt mondja a füles nyúl:
– Rakjunk tüzet, kutya úr!

– Rakjunk tüzet, aki lelke:
Ne reszkessünk a hidegbe!
Nosza hamar gallyat szednek,
tüzet raktak, melegszenek,
Melengetik bundájokat,
általfázott irhájokat.

Hej, de jó a meleg, télen,
a havas zord erdőszélen!
azt mondja a vidám nyúl:
– Játsszunk egyet, kutya úr!
– Mit játsszunk? – Tán lakodalmat!
– Jól van: játsszunk lakodalmat:
Cincogjunk meg brummogjunk,
ugrándozzunk, táncoljunk.

Felszökken hát a víg nyúl.
Szembe véle kutya úr,
ugrándoznak, bokáznak,
keringélnek, cicáznak.
S hogy a táncot szebben járják,
egymást hopp, hopp!

Hanem íme mi történik!
Az állatok így regélik:
ahogy ottan ugrándoznak,
nevetgélnek, bolondoznak,
meglökte a kutyát a nyúl,
s tűzbe ugrott a kutya úr.

– Vaú! – üvölt a kutya!
Mit csináltál, te buta!

S hogy így rája kurjantott,
a farkába kaffantott.

A nyúl, uccu, vesd el magad!
farka nélkül tova szalad.

Nem kergeti a kutya:
leégett a papucs!

Azóta csepp a nyúl farka,
s meztelen a kutya talpa,
s azóta van, hogy a nyúl
fut ha jön a kutya úr.

Forrás:

www.eternus.hu - [Gárdonyi Géza versei](#)

GÓSI VALI

Éjkék

emlékszem
szerettük
a naplementét nézni
a bársony fény ma is idézi
arcod melegét
mosolyod halvány
átlényegült emlék
utánad hiába mennék

száguldó meseautód utasa
csillag-éjek vándora lennék
a felhőkre tépőzarat tennék
hogy meg ne szökj
ha megint késnék mint azok
a tűnt nyári esték mikor az égiek
fönről lesték ahogy vártuk
együtt
a naplementét

távoli vonatfütyty martaléka vagy
foszló emlék
sírodon éj-kék rózsza
hullt szirmaira
bimbó volt nemrég

Alkony

Akár a búcsúzó, alkonyi elégiák,
őszült szerelmünk mára fáradttá vált.
Aranyló kertünk bokrai árván,
lombjukat vesztve maradtak
itt velünk, vénült fáinkon
halkabban cserreg a rigó,
ezüst nyarunk már csendben álmodó.

A horizont halvány, gyűrött fénykép,
az ég azúrja és a tó fakó-kék,
s ha hozzánk hajol az alkonyattal néha
egy-egy sápadt emlék,
riadtan iszkol, eliramlik hamar,
elrettenti a lélekharang.

S ahogy búcsúzik bágyadtan a nap,
megint a némaság, a holtak
sápadt mosolya az, ami körbefon,
és álmunkban velünk marad.

SZ. PÓRDY MÁRIA

Egyiptomban ramadán idején

3. (befejező) rész

Kairóba visszatérve, némi pihenés után elmentünk a híres Khan el-Khalili bazárba, amelynek elődje a 14. században alapított karavánszeráj volt. A böjt véget ért, a környékbeli utcákban utcahosszúságú asztaloknál ettek az emberek. Mindenkinek jutott étel, aki közéjük ült. Az enni-innivalókat gazdag emberek, cégek adják a szegényeknek, mert a ramadán többek között az adakozásról is szól. Az Al-Azhar mecset felöli bejáraton mentünk be a bazárba. A főútjáról csak egyszer tértünk le egy, még viszonylag világos mellékutca, amely hamarosan elkanyarodott és sikátorra szűkült. Sötét volt és kihalt. A kalandvág্য hiányzott belőlünk, így visszafordultunk. A bazárban a kávézókon túl is láttunk kisebb asztalokat az üzletek között, amelyek körül valószínűleg az árusok és családtagjaik étkeztek. Az ajándéktárgyak, a régiségek, a fűszerek, ékszerek, szőnyegek és más, a keleti bazárok jellegzetes kínálatának sokasága nem hozott különösebb izgalomba. Olyannak tetszett, mint a törökországi jordániai, tunéziai bazárok. A tőlük való különbséget abban éreztem, hogy itt nem tolongott tömeg, a kevés nézelődő között hosszasan látni lehetett az üzletek sorát. Még tartott az iftár, a csoportos étkezés, az azt követő vallásos elmélyülés, az esti ima és a hívők imádkozása a mecsetekben.

A bazár körüli három mecsetet (Al-Azhar, Al-Asraf és Al-Husszein) esti fények világították meg, csodálatos sziluettjük hívót, nem hívót egyaránt magával ragadott. Az utcákban a házak között kifeszített zsinóron hosszú, színes vagy ezüst színű fóliaszalagokat lengetett az esti légáramlat. Kairó varázslatos arcát mutatta.

Szállásadónk írt a fiamnak, hogy a gízai utat ne vele, hanem Husszeinnel rendezzük le. Valószínűleg nem örült volna, ha megtudja, a visszaérkezésünk után rögtön odaadtuk Husszeinnel a megállapodott összeget. Eszünkbe sem jutott neki fizetni!

Este a szálláson Gergővel tisztáztuk a völgytemplommal kapcsolatban a félreértését. Javasolta, hogy másnap újra menjünk ki Gízába.

– Anyu! Még egyszer nem szabad kihagynod! – mondta. – Itt a visszatérő alkalom.

1999-ben nem mehettünk be a völgytemplomba, mert nem kaptunk rá időt. Mégis voltak, akik ezt megszegték. A mameluk, köztük a férjemmel mi is, tétlenül várakoztunk rájuk, nem mertünk a találkozási pontról elmozdulni. Közben azon mérgelődtünk, mit értünk el a szófogadásunkkal? Semmit! Felesleges ácsorgást. Mit tehetnek az engedetlenekkel? Semmit. Elmulasztottunk egy, talán soha vissza nem térő lehetőséget. Ez fáj a legjobban. Ráadásul két ember „elveszett” a csoportból. Háromnegyed óráig kétségbeesve kereste minden idegenvezető, mire rájuk találtak. Gíza város ajándékboltjai között megfedkeztek a sorakozó időpontjáról. A nagy izgalom után, de még a Port Said-i visszaút előtt elvittek minket egy parfümériába, ahol a vásárlás reményében újra forralták a tea-vizeket. A völgytemplom látogatása nem szerepelt az üzleti tervben, a parfümüzleté igen. Eggyel szaporodott akkori bakancslistám tételeinek száma.

Másnap (hétfőn) korán reggel Husszein újra elvitt minket Gízába, hogy megnézzük a Szfinx melletti völgytemplomot.

Út közben nagyokat hallgatott, a derűs mosoly is hiányzott az arcáról. Mikor a távolban feltűntek a piramisok, szégyenkezve előadta, rosszul lépett, hogy elfogadta a felkérésünket mindkét napra. Mr. Abbas ugyanis elmagyarázta neki, azzal, hogy az alexandriai útra minket őrá, Husszeinre bízott, vállalta a testi épségünk megőrzését,

balesetmentes szállításunkat, kényelmünket az utazás során. Ha Husszein nem az ő megbízásával vállal szállítást, akkor minden felelősség rá hárul.

Így történt-e vagy nem, már soha nem tudjuk meg. Ráadásul mi éreztük magunkat rosszul, hogy Husszeinnek kellemetlenséget okoztunk.

Kheopsz- Khephrén-piramis

Beértünk a piramismezőre. Az előző naphoz hasonlóan vele mentünk le a Khephrén-piramishoz, majd onnan a feljáróúton gyalogoltunk le a völgytemplomhoz.

A völgytemplomot Khephrén fáraó építtette azzal a céllal, hogy halála után itt tisztítsák meg a holttestét, majd ezt követően végezzék el a mumifikálást. Két ajtó vezet a templom előcsarnokába, ahonnan beléptünk az oszlopcsarnokba. Egyenes vonalú gránitoszlopok, díszítetlen, gránitborítású falak, fehér alabástrom lapokkal kirakott padlózat, egyszerűsége lenyűgöző. Mondhatnám azt is, a mai értelemben modern. Az ókori templom teteje ma már nincs meg, de az oszlopokon átfektetett keresztgerendákból néhány megmaradt. A falakon pedig maguk a fedőkövek tartói láthatók. A falazatot súlyos, tonnás nagyságrendű gránitkövekből építették, szoros illesztéssel. A sarokköveket olyan alakúra faragták, hogy azokat a sarkokon kötésben tudták illeszteni egymáshoz. Ezért olyan szilárd 4600 év múltán is az építmény. Az oszlopcsarnok falai mentén mélyedések vannak, amelyekbe 23 diorit ülő szobrot helyeztek el. A szobrok mindegyike feltehetően Khephrén fáraót ábrázolta. A falak és a tető találkozásánál néhány helyen rést vágtak ki, valószínűleg azért, hogy a nyílásokon besütő nap megvilágítsa az oszlopcsarnokot és a diorit szobrokat. A templomban lefedett gödör jelzi azt a helyet, ahová valamikor Khephrén fő szobrát helyezték el, feje felett Hórusz kiterjesztett szárnyaival. A templomőr mindenkinek elmondja, ha valaki ide pénzt dob be, a kívánsága, amit a bedobás pillanatában gondolt, teljesülni fog. Gergő kipróbálta. Sem a kívánságról, sem a teljesüléséről nincs hírem.

A völgytemplom oszlopcsarnoka

Gízából a 187 m magas Kairó-toronyhoz autóztunk, amelyet 1954 és 1961 között építettek. A Nílus két ága közötti Gezira-szigeten tör a magasba. Kialakítása Egyiptom ikonikus szimbólumára, a lótuszvirágra emlékeztet. A tetején kör alakú kilátó és forgó étterem van. Amikor mi ott voltunk, nem forgott, az biztos. Vendéglőjében nyögve-nyelős piskótaféle és muffin szerepelt a kínálatban, mellé szeszmentes innivaló. Azért a néhány vendégért, akik napkelte és napnyugta között innen szeretnék megcsodálni a várost, nem érdemes a személyzetet működtetni... és egyébként is bőjtő napszak van! A látogatásunk idején szmogmentes volt Kairó levegője, a város szikrázott a napfényben. Viszont a torony ablakai olyan szutykosak voltak, hogy a fényképezőgép sikított fájdalmában. De, ennek ellenére, a fantasztikusan szép, tiszta idő miatt onnan is láthattuk a piramisokat.

A következő program a kopt-negyed (Qasr el-Samaa néven) látogatása volt. Teljesen körbezárt városrész, biztonsági szolgálat védi. Az egyiptomi római erőd, Babülon falai veszik közre. A Sikátorvárosba mentünk, amelyhez az utcaszint alá vezető lépcsőkön jutottunk le.

Első látnivalónk a Szent György-kolostorba vezetett. Szent Filoména életéről és mártíromságáról több tabló tájékoztat angolul, arabul, francia nyelven. Kiállították azt a láncot, amellyel Szt. Györgyöt kikötözték a kínzás alatt. A hit által csodatevő erőt tulajdonítanak neki. A Szent György-kolostor az Alexandriai Kopt Egyház női kolostora.

Voltunk az Abu Serga, a Szent Szergius és Backhus kopt ortodox templomban. Ők katonaszentek voltak és a templomot a 4. században nekik szentelték fel. Híres zarándokhely. A hagyomány szerint a Szent Sergius és Bakchus-templom azon a helyen épült, ahol a Szent Család lakott egyiptomi útja végén. Lehet, hogy itt éltek, amíg József a babiloni erődben dolgozott.

A fényképezési tilalom és a templomi takarítás ellenére, baksisért megengedték, hogy bemenjünk és fényképezzünk a Lépcsők Babilonja Szent Szűz templomban (Church of St. Mary bablion el darag). A hagyomány szerint a Szent Család itt pihent meg az egyiptomi tartózkodásuk alatt. A templomban számos 19. századi ikon látható a Szent Szűzről, valamint Demina, István, Barbara, Shenouda, Remete Pál, Antal, Péter és Pál szentekről.

Eljutottunk a Ben Ezra Synagogue-ba is, ahová teljes átvilágítás után léphettünk be. Fényképezni sem lehetett. Kairóban a zsidó közösség nagyon kis számú, a templom ezért inkább turisztikai látványosságként és múzeumként működik. A néphagyomány azt tartja, a templomuk helyén folyt a Nílus és itt találták meg a kosarat a csecsemő Mózással.

A zsinagóga 9. századi eredetét illetően megoszlik a tudósok véleménye. A 11. században építették ujja (építették fel?). Az épületben a szokásosnál jóval nagyobb, Isten nevét tartalmazó, elhagyott vagy elavult dokumentumok tárolására használt genizát találtak. A tárolóban aztán körülbelül 850 év dokumentumai halmozódtak fel, a 6. századtól a 19. századig. A dokumentumok egy része szétszóródott, elveszett az 1880-as évekbeli felújítás és az 1890-es évek elején történt teljesen átépítés során. A megmaradt dokumentumokat Kairóból elvitték, különböző egyetemi könyvtárakban helyezték el, hogy tanulmányozni lehessen azokat. Az egy évtizedes felújítás után a zsinagógát 2023-ban avatták fel.

Az utcaszintre érve még a Szent György-templomhoz is elmentünk. A jelenlegi, kerek templom a 20. század elején épült és az Alexandriai Ortodox egyház pápájának székhelye. Rendkívül impozáns épület. Sajnálatos, hogy a templomban tilos volt a fényképezés. Hatalmas kupoláját, szép ikonjait szívesen megörököztük volna.

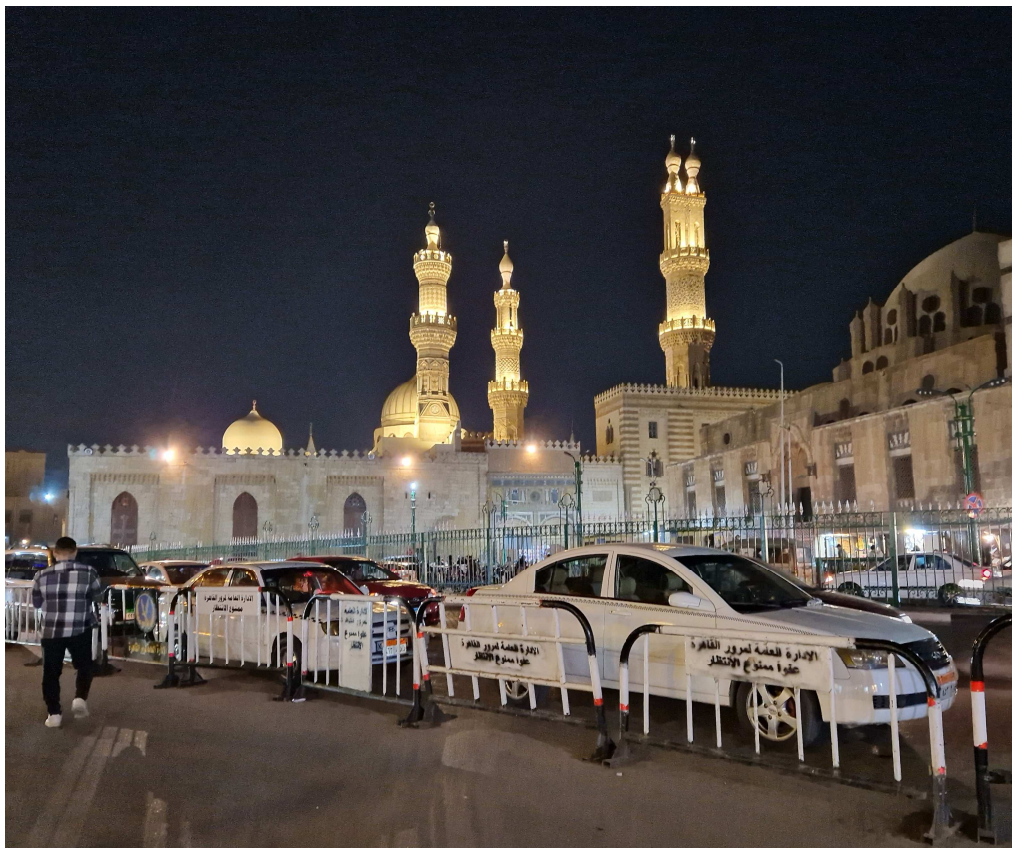
A kopt-negyednek csak hangyányi részét láttuk, az igazi óvárosi részéből semmit. Szerettünk volna még a Citadellához is eljutni három óra előtt, ezért fájó szívvel hagytuk magunk mögött a sok látnivalót.

Hiába igyekeztünk. Újabb látogatókat nem engedtek, hogy három órakor be tudjanak zárni. Husszein kiszállt és arrébb vonult az örrel. Visszatértek semmit nem tudtunk leolvasni az arcáról. Beült a volán mellé, elvitt minket egy másik bejáratához. Ott felnyitották a sorompót előttünk. Azt, hogy baksissal váltotta-e meg a belépőnket, nem tudjuk, nem láttuk.

A Kairói fellegrvár vagy más néven Szaladin fellegrvára középkori (1176-ban kezdték építeni) erődítmény, amely 700 évig kormányzati székhely és a mindenkor uralkodó rezidenciája volt. Ma a világörökség része. Története, történelme kész regény, érdemes elolvasni.

Állítólag fél órát kaptunk a Mohammed Ali-mecset megtekintésére, de mi ezt nem vettük komolyan, mert közben újabb látogatók érkeztek, szóval a baksis-rendszer működött. A mecsetet alabástrom mecsetnek is nevezik és 1830–1848 között épült. Belső tere elképesztően nagy, amelyet szinte megkoronáz a hatalmas körscillár. A cipőt vagy kézben viszi az ember, vagy 80 EGP-ért műanyag védőt húznak a cipőjére. Fő és mellékkupolái díszesek, alsó részükön színes ólomüveg ablakok sorakoznak. A körscillár közepébe lóg az ötsoros arany, kristálylapokkal díszített nagy csillár. A falak mentén újabb kétsoros lámpasor. Nem spórolnak a világítással! Tényleg megadják a módját, hogy a látogatót szájtátásra késztessek!

A Citadella mellvédjénél igyekeztünk ismerős épületeket keresni a házrengetegben, de közben borússá vált az idő és lefelé, a parkolóba menet el is eredt az eső. Ezért a tervtől eltérően nem indultunk gyalogtúrára az öreg Kairó városrészben, hanem Husszein lassan haladva vezetett, közben magyarázta, milyen jelesebb épületeket látunk. Igyekeztünk az autó ablakán át megörökíteni az óváros hangulatát. Az El Moez utcáról úgy tartják, hogy itt látható a világ legnagyobb kültéri iszlám műemlékgyűjteménye. Legközelebb itt kezdjük kairói látogatásunkat. Ha esik, ha fúj!

Kairó esti fényben

Kora este értünk vissza. Husszeinek megköszöntük, hogy három napon át rendelkezésünkre állt és idegenvezetőnk volt, amely során sok értékes információt kaptunk. A megbeszélte összeget kiegészítettük a felével, amit szabadkozva ugyan, de elfogadott.

Rövid pihenés után Gergő helyet és időpontot foglalt a Le Pacha hajóétteremben. Estére ismét kitisztult a levegő, az étterem ablakából a Nílusra, a kivilágított hidakra és városra nyílt lenyűgöző kilátás. Mintha Kairó arra biztatott volna, hogy ne menjünk, maradjunk még!

Másnap reggel indultunk a repülőtérre. Összecsomagolva, bőröndjeinkkel együtt álltunk Husszeinek lakása előtt, hogy Mr. Abbas üzenete szerint átadjuk neki a lakáskulcsot. Azonban hiába csengettünk, senki nem nyitott ajtót. Kénytelenek voltunk szállásadónkat sürgősen a házhoz hívni. (A megérkezésünk óta csak telefonon és üzenettel tartottuk a kapcsolatot). Így személyesen is elnézést kértünk, hogy Husszeinek úr szolgálatait közvetlenül vettük igénybe. Barátságosan búcsúztunk tőle.

Szóval, Husszeinek eltűnt. Valószínűleg azért, mert az esetleges kérésünk, hogy vigyen ki a repülőtérre, újabb kényelmetlenséget okozott volna neki. Nyilván nem akarta tovább mérgesíteni a helyzetet. Majd, utólag, amikor talán már elhagytuk az ország légterét is, sms-ben kért bocsánatot, hogy nem tudott rendelkezésünkre állni.

Reméljük, hogy nem esett ki Mr. Abbas piksziséből és alvállalkozói kapcsolatuk helyre állt!

Fotók: Sz. Pördy Mária

KOOSÁN ILDIKÓ

Csikorgó téli éjszakán

Csikorgó téli éjszakán
kristályvilágban élek,
dércsipkén fagyos szivárvány,
tükröződnek a fények.

Átlátszó üveghorizont
varázsa rég meséknek,
gyémántként fénylő telihold,
csillanó hóba lépek.

Szépséged érzem, Végtelen!
Igézeted már örök.
Kristályfényedet fölszedem,
selyméből álmod szövik.

Szilveszter

Egy kortynyi bor
– mint didergőt
a meleg –
feltüzel.
Arcom pirul,
zsibbadni kész
a lényem.
Ledobom
könnyedén
a bút, nyűtt
nagykabátot,

fagyos álmaim
merészen
kristálpohárba
töltöm,
s talmi fények
könnyű varázsát
lenge tüll-fátyol
köntössel
ma éjjel
vidáman
magamra öltöm.

Forrás: Koosán Ildikó: *Létezés fűszálra fűzve*,
<https://mek.oszk.hu/05800/05892/05892.htm#82>

DUDÁS ÉVA

Fecskék

És akkor felmutatott az egyikőjük az égre, és
azt mondta:
Nézzétek, ott vonulnak a fecskék,
mindenki az égre nézett.
Milyen hálás voltam a Teremtőnek,
hogy élek, hogy az idén is láthatom a fecskéket,
amint egy irányba repülnek az égen.
És akkor odajött hozzám egy másik,
hosszan beszélt,
láttam fiatal bőre alatt
a kusza hajsálereket.
Megcsapott az ifjonti erő illata,
nem is sejti, hogy örülnie kellene
temérdek kincsének, mit sejtjeiben hordoz,
s mely elillan nem is soká,
mint mikor a rózsa szirma lehullik.
Egyszer majd ő is hálás lesz,
hogy újra láthatja a fecskék későnyári röptét.
Mondtam neki, vigyázzon,
mert a boldogság úgy vékonyodik, mint
téli a mezőkön a fehér hóréteg.
Láttam, nem érti, el van foglalva
a ifjúság apró-cseprő gondjaival,
nem tudja, hogy azok csak lim-lomok,
ócska kövek egy aranynak látszó
olcsó bizsu nyakláncon.
Otthagytam őt és az immár fecskétlen eget fölöttünk,
örültem, hogy láttam a madarakat és hogy még egyszer
megfigyelhettem tiszta halántékán
a halványlila, kusza ereket.

AMBRUS JÓZSEF

Mire képes az ember és a ló?

(História valós személyekkel, átírt nevekkal, kérdésekkel)

Valahol Magyarországon.

Ha bárki egy-egy szereplőt felismerni vél, az csupán a véletlen műve. (*Vagy nem.*)

Ennek az irománynak a létrejöttét erősen motiválta egy Albert Einsteinól származtatott gondolat, melyet többféle fordításban és változatban olvastam, de a lényegük ugyanaz.

„Tanulj a tegnaptól, élj a mánap, reméld a holnapot! A fontos az, hogy mindig legyenek kérdéseid!”

Kezdjük hát a múlttal és két személlyel!

Az Atya három évtizeden át, megszakítás nélkül volt a falu plébánosa. Ez már önmagában is kifejez valamit, de ha hozzátesszük, hogy a szolgálata az '50-es évek eleje táján kezdődött, talán még többet. Általában egy, esetenként két település tartozott hozzá, ezért szinte bármikor elérhető volt. Közvetlen kapcsolatra törekedett, gyakran járt családlátogatásra, az emberi tulajdonságai testközelből megtapasztalhatók voltak.

Visszafogott, finom humorral megáldott, igen jó hangú, énekelni szerető és tudó (!), rengeteg nótát és anekdotát ismerő személy. Mindezekből következően, kiválóan értett egy-egy összejövétel, rendezvény jó hangulatának megteremtéséhez, kellemessé tételéhez. Szinte nincs olyan témakör, amihez ne tudott volna érdemben hozzászólni. Nagy tudású, sok minden iránt érdeklődő, széles látókörű. A gyakorlatba is átültette a megszerzett gazdasági, tudományos, pedagógiai, irodalmi, művészeti, pszichológiai és egyéb ismereteit, sok hasznos tanácsot adott. A fizikai munkát sem tartotta méltóságon alulinak. Gyakran látták kapálás, vagy más mezőgazdasági munka közben. Hivatását komolyan vette, az egyháztudományok doktora. A faluközösség lelki vezetője, a kritikus időkben pedig, (*mondhatni*) pszichológusa.

G szintén itt élt, de ő már megszakításokkal. Bemutatásában a hivatalos dokumentumokra és az idősebbek visszaemlékezéseire hagyatkozom. ... „Paraszi származású, géplakatos szakmát tanult (?). Már a megjelenésével demonstrálja a munkásosztály és a dolgozó parasztság történelmi egységét. A földalatti munkásmozgalom élharcosa. Illegális tevékenységéért kétszer is börtönbüntetést kap, veterán. Tíz éven belül községi bíró, járási titkár, az egyik legnagyobb hazai gyár művezetője, majd egy álcázott hadiüzem kormánybiztosa. Ahol éppen van, magától értetődően, azon terület pártbizottsága vezetőségi tagja. Ideális káder. Politikailag teljesen megbízható, bárhol alkalmazható.” ...

Érdekes ez a magyar nyelv! ... A veterán másutt a katonasággal kapcsolódik össze. Az ott huzamosabb időt eltöltő, esetleg hadműveletekben aktívan résztvevő személyeket szokták ezzel a címmel illetni. Nálunk – ezek szerint – beszámítanak a börtönévek, vagy a földalatti tevékenység is. ... Bár ez utóbbival kapcsolatban vannak értelmezési problémáim.

Mélyművelésű bányánál lettem szakmunkássá. (*Nem csak tanultam, megtanultam, képesítést szereztem!*) Többször megjártam a (*z ottani*) frontokat, sok földalatti munkással találkoztam, magam is azzá váltam. Időnként robbantottak, amit úgy mondtak, lönek. A robbantást a lömester végezte. Több csapat is küzdött egymással, élükön a csapatvezető vájárral. Ment a fúrás is, de nem egymás, hanem a szénfal meggyengítésére. Nem harcoltak, nagyon keményen dolgoztak. Egyikük sem lett veterán, sokan még a nyugdíjaskort sem érték meg. Mindezekből valami megvilágosodott előttem. Nem ugyanazon módon ítéltetnek meg a különböző földalatti tevékenységek! ... Lehetséges, hogy a végeredmény már a csapatválasztáskor eldőlt? ...

Bár a csapatválasztással is akad némi problémám. Azt még megértem, hogy valamely illegális tevékenység az egyik rezsim alatt bűncselekménynek számít, utólag pedig hőstetté avanzsál. Mégis megfeneklett a gondolkodásom. ...

Itt van például F, a köpönyegfordító, aki *(akkor még)* nyilasként, erősen igyekezett a háborúban megsérült, lábadozó falubelijét visszaterelni a frontra, majd néhány év múlva buzgó munkásórré vált. ... Szokásomhoz híven, legalább két oldalról vizsgálva sem világos a dolog, ezért ismét kérdéseket teszek fel. Teljesen mindegy, milyen színű, csak egyenruha legyen? ... Teljesen mindegy, ki van benne, csak legyen elég egyenruhás? ... G-nek mégsem vele voltak konfliktusai. Ennyit számítana a személyes érintettség hiánya? *(A „terelgető” időszakban ugyanis, éppen a veteránválasztás kötötte le az idejét Sárospatakon, a börtönben. Talán ezért nem látta akadályát az illető harcostárssá válásának?)* ... Erre is mondhatná Hofi: „de komplikált!” ... Ej, no! Hagyjuk a filozofálást, pergezzük inkább az eseményeket!

1955 novemberében jártunk. ... G testvére, Örömapa férjhez adta a lányát. *(Ebben még nem volt semmi szokatlan.)* Templomi esküvőt is tartottak. *(Ennek érződött ugyan valami disszonáns felhangja, ám nem tudhatjuk, mi lakozott a lelkekben?)* A veterán természetesen oda nem ment el, de nem igazán érződött a hiánya. A hivatalos szertartás után az Atya kikísérte a vendégeit, Isten áldását kérve, sok boldogságot kívánva az ifjú párnak. Örömapa, a kor szokásainak megfelelően, meghívta az esküvői vacsorára. ... *(Kezdődtek a bonyodalmak.)*

Átfuthatott a gondolataim a hamleti vívódás sajátos változata. Menni, vagy nem menni? Ellene szólt a kor, a politikai helyzet, a családi kapcsolatok ismerete. Mellette talán több. Nem az hívta, aki őt ellenségének tekinti. A vacsoravendéget ősidők óta megilleti a védelem, a szállás és az étkezés joga. Ha netán valami közeledési szándék volna, nem szabad elutasítani a felkínált békejobbot. Mint pap, nem tehet különbséget a hívek között. Még a legprimitívebb körökben is úgy tartották, esküvőn, temetésen nincs helye a haragnak. ... Elment.

Nem voltam ott, de a jelenlévők sem tudták pontosan, mi történt. Egy biztos. Életveszélyes fenyegetések közepette, előkerült G pisztolya. A veje a kavarodásban valamilyen módon magához vette az éleslőszerszerrel teli tárat. Ebből harag is lett közöttük, mert egy időre „önvédelemre képtelenné tette”. *(Szerencséje, hogy nem jelentette föl, mert ebből komoly baja származhatott volna. Sokkal kisebb dolgokért ítélték el embereket akkoriban.)* Az Atya nem látta, mi történt a fegyverrel, de mások sem tudhatták, van-e nála tartalék tár. A veszélyt észlelve menekült, nyomában üldözőjével, aki a főúton futva próbálta behozni a hátrányát. Aztán rájött, a semmit kergeti, mert közben sikerült az Atyának egy másik úton, a kertek alatt hazajutnia. Elképzelhető, milyen lelkiállapotban! De időt, s ezzel életet nyert. ...

Bennem újabb kérdések merülnek fel. Mi járhatott annak a fejében, aki pisztollyal, éleslőszerszerrel ment lagziba? A gyűlölet kinyilvánítása mindenkinél és mindennél fontosabb? Mi a folytatás, ha a vő nem lép közbe? ... Persze másnak, más kérdései voltak. A harmadik testvér, Nagynéni, folyamatosan jajveszékelt.

„Jaj, jaj, jaj! Ez az Atya! Minek gyűtt el? Minek gyűtt el? Tudhatta, hogy a bátyám is itt lesz! Jaj, jaj, jaj!”

Megkérdezték tőle, ha így van, miért hívták meg?

„Há’, mer’ mások is meghíjják! Mer’ mindenki meghíjja! De minek gyűtt el? Minek gyűtt el? Jaj, jaj, jaj! Lehetett volna annyi esze, hogy nem gyün el! Jaj, jaj, jaj! ...

Egy év sem telt el, kitört a forradalom. Itt nem voltak harcok, összecsapások, vér sem folyt. Tartottak ugyan egy gyűlést, ahol az iskolaigazgató, de mások is hangsúlyozták: semmi meggondolatlanságot ne tegyenek! Ha eljön az ideje, mindent törvényes módon és eszközökkel számon lehet kérni. ... Izgalomban, mégis normális módon folyt az élet. Csak a párttitkár gondolta úgy, jobb, ha önként elbujdosik. Azonban senki sem kereste, hát néhány nap múlva előjött. A tanítás sem szünetelt, csupán a sarló-kalapácsos címereket szedték le az osztálytermek faláról.

A következő időszakot, ki-ki – érintettsége szerint – a konszolidáció, vagy a megtorlás éveiként élte meg. Paradox módon azokat büntették, akiknek köszönhetően senkinek nem esett

bántódása. Minden településen meg akarták mutatni, ki az úr a portán? Mivel komolyabb események nem voltak, már az is bűnnek számított, ha valaki ott volt a gyűlésen. Az meg főképp, ha fel is szólalt. *(Teljesen mindegy, mit mondott!)* Többeket elvittek kihallgatásra, vallomástételre. Egyeseket csak „keményen megdorgáltak”, másoknak a személyi adatlapjukra került bejegyzés, mely az egész életükön át kísérte őket. Mivel a gyűlésen is felszólalt, az iskolában a címerek eltávolításának a „bűne” is terhelte, az iskolaigazgató börtönbe került, ezzel búcsút mondva a pedagógusi pályának. Néhány évvel később, a vonattal utazó falubeliek közül többen látták őt a sínek között krampácsoló *(vagyis kalapácsban végződő, csákányszerű szerszámmal, a talpfák alá köveket verő)* pályamunkásként. ...

A stratégia részeként az Atyát, mint ideológiai ellenfelet igyekeztek sakkbán tartani. Majdnem minden falunak volt papja, naponta miséztek, vasárnap kétszer, nagyobb ünnepeken háromszor *(háziasszonyok miséje)*. Egyik reggel hiába várták a hívek. Éjszaka elvitték kihallgatásra. Mikor visszakerült, folytatta a hivatását. Robotszerű mozgással, összeszorított ajkakkal tette meg a plébánia és a templom közötti távot. A köszönésüket főhajtással fogadta, a *(csendes)* misét, a lehető legrövidebben celebrálta. Látszott, minden testi és lelki erejét mozgósítja. Zárkózottabb lett, de nem tört meg. A szokásosnál is gyakrabban forgatta a Breviáriumot. A kérdésre, hogy miként éli meg a megpróbáltatásokat, ennyit mondott:

„Hiszem, hogy a Mennyei Atya elfogadja vezeklésként a földi gyarlóságaimért!”

A felépülésében komoly szerepe volt a körzeti orvosnak, akivel annak idején iskolatársak voltak. Lélekben erősebb lett, mint annak előtte volt.

Ennyi emberi tulajdonság után, essék szó most már a lovakról is! Méltán, mert a képességeik jóval meghaladják azt, amit elképzelünk róluk. Pedig nem valami különlegesen idomított sport, vagy cirkuszi állatokról, hanem egyszerű munkásokról szól a fáma.

Az erdőgazdaságnál gépesítés még alig-alig volt, a fát viszont a zugokból, vízmosásokból, szakadékokból is ki kellett termelni. Itt jutott komoly szerep Bercinek, „akit” kosztért, kvártélyért alkalmazott a cég. Ha ma álláshirdetés jelenne meg a feladatkörére, valószínűleg logisztikai operátort keresnének, ugyanis a fent említett, nehezen megközelíthető helyeken kivágott fákat szállította. Egyszer megmutatták neki, hogy honnan-hová, attól kezdve önállóan, kísérő nélkül dolgozott. Utána akasztották a rönköt, annyit mondtak: „indulj Berci!” A derék négy lábú pedig anélkül, hogy elakadt volna, a fák között kacskaringózva a több száz méterre lévő depóba vontatta azt. Ott leakasztották róla, begyűjtötte az elismerő szavakat, nyakveregetést és jutalom répát vagy almát. Aztán a fenekére paskoltak: „mehetsz vissza!” Visszaballagott, de más útvonalon! A meredek részeket kikerülte. Állítólag jobban ismerte az erdőt, mint a favágók. ...

Többen éltek azzal a lehetőséggel, hogy a kiszáradt fákat gyűjtötték, jelképes összegért megvették. Sok munkával, kevés pénzért „megszedték” a tüzelni valót. Egyikük megszegett egy alapszabályt, mely szerint: soha ne menj egyedül az erdőbe! Úgy ment, lovaskocsival. Egy vízmosásban lévő fát szemelt ki. Miközben azt vizsgálta, miként tudná megközelíteni, megcsúszott, több métert zuhant. Nyílt lábtörést szenvedett. A nadrágszárát széthasítva elkötötte és egy ágdarabhoz rögzítette a sérült részt. Lejjebb, egy kevésbé meredek helyen sikerült felkapaszkodnia. Odahívta a lovait, felvonszolta magát a kocsiderékba, ott elájult. A kórházban tért magához. Sokáig betegeskedett, de felépült, nagyrészt a lovainak köszönhetően. ... Ha a hívó szóra nem mennek oda, ha nem indulnak önállóan haza, ha eltévednek vagy elcsatangolnak. ...

Fontos, hogy ember és állat megértse egymást, azonban van határa az elvárásoknak. Pista bácsi tapasztalt igavonói tudták, akárhányszor jönnek vagy mennek, a kocsmá előtt mindig meg kell állni! Így is tettek. Ennek ellenére egyszer mégis hangos szidalmazásra lettek figyelmesek a környékbeliek.

„Ennyire hülyék vagytok?! Hát nem látjátok, hogy zárva van?! Szerdán szünnapos!”

Ha már a szavaknál és azok értésénél tartunk. ... Munkahelyi ismerősöm építkezett, az apjának meg voltak lovai. A betongerendákat csiga segítségével, lóval vontatták föl és rakták a helyükre.

Állítása szerint pontosabban, mintha daruval tették volna. Ha kellett, pár centit is mozdítottak, vagy emeltek, pusztán szóbeli utasításra. ...

Még valamit! Sokan szoktatták úgy a lovaikat, hogy akár kocsi, akár más eszköz elé lettek fogva, megvárták a műveletek befejezését. Mindaddig a fülüket hegyezve álltak, s nem indultak, míg el nem hangzott a fohász:

„Jézus segíts!”

De vissza az emberekhez!

Gyorsan peregték az események országos és helyi szinten egyaránt. Zajlott a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Kezdetben volt némi tiltakozás, ezért néhány napra elvitték a legmakacsabbnak ismert gazdákat. Személyre szólóan, hatékonyan úgy „megagitálták”, hogy az első között írták alá a belépési nyilatkozatot. *(A mikéntről húsz évvel később sem voltak hajlandók beszélni.)* Nyilvánvalóvá vált, nincs sok értelme az ellenkezésnek. Ekkor következett még egy pikáns fordulat. ...

Miután a népet „meggyőzték” a közös munkálkodás felsőbbrendűségéről, **G** korát *(és a rendszerváltást)* legalább harminc évvel megelőzve *(ma úgy mondanák)* spontán privatizációt hajtott végre. „Kikanyarított” magának egy darab földet és elkezdett *(magán)* gazdálkodni. Beszerzett fogatot, eszközöket meg két fekete lovat. De nem akármilyeneket ám! Nagyon makacsok voltak. Hiába ütötte őket, míg az a bizonyos fohász nem hangzott el, ezek sem indultak. Ennek persze gyorsan híre ment, a kocsmában fő téma lett. Többször megtárgyalták, s kajánul mosolyogva mondogatták.

„Okos lovak azok! Nagyon okosak! Figyeljétek meg, a végén még imádkozni is megtanítyák **G**-t!” ...

Látványos változás azonban továbbra sem következett be, a gyűlölete sem apadt.

1964. ... Elindult Sárospatakra, veterántalálkozóra, többek előtt hangoztatva.

„Ha hazajövök, végleg elintézem a papot!” ...

A vasútállomásig jutott. ... Díszes temetése volt. ... Az illetékesek úgy döntöttek, a szovjet hősi emlékmű tövében, a vörös csillag alatt lesz méltó helyen. ...

Az idő múltával mind a helyi, mind a nagypolitika veszített agresszivitásából. Az Atyát ezután már békén hagyták. Hivatásának élve még tizenkilenc évig szolgálta az egyház közösségét. Mikor megtért az Úrhoz, testét az új temető bejárata mellett helyezték örök nyugalomra. Ezzel tisztelegtek a nehéz időkben, harminc év alatt végzett tevékenységének.

A logika szerint, a történetnek itt véget kellett volna érnie, ám vannak utózóngéi, melyeket talán csak néhány vájt fülű érez diszharmonikusnak. ... Az illetékesek újra átgondolták a helyzetet, módosították előző álláspontjukat. Ezek után már **G** sincs jó helyen ott, ahol van, mert őt is „megilleti a dízsír hely!” Exhumáltatták és átszállították az új temetőbe. ...

Az egykori üldöző és az üldözött, ott nyugszik a bejárat két oldalán, egymástól néhány méternyire. Esetükben ez mégis végtelen nagy távolság. Talán más-más indítatásból, de itt is, ott is, cserélődnek a virágok és ez így van rendjén, hiszen az utódok nem tehetnek semmiről, valószínűleg nem is tudnak a történetekről. Gyarló földi halandóként gondolkodva azonban maradtak megválaszolhatatlannak tűnő kérdéseim. ...

Mindenszentek táján mindkét síron lobognak, de annak, aki ennyire gyűlölte az egyházat, az *(eredetileg vörösről-aranyszínűre festett)* ötágú csillag alatt, vajon mit jelenthetnek az örök világosságot jelképező gyertyák, mécsesek fényei?

Tudom, tudom! ... Isten útjai kifürkészhetetlenek! ... Talán, az utolsó pillanatban nála is bekövetkezhett a Pálfordulás. ... Lehet, hogy az a két ló mégiscsak megtanította?! ...

PÉTER ERIKA

téged álmodlak

téged álmodlak ma
egyetlen gyermekem
tested tört csillagpor
illatod eper
sétálsz a víz s az ég
kétféle kék zuhatagja közt
suhansz virágos
domboldalakon
ahol a gyerekek
sárkányt eregetnek
hol az alagutak
szentjánosbogárfényei
világítanak
s az éteri óceánban
mint dagadó
menyasszonyi ruha
vitorláját nyitja egy hajó

de mennydörgést hallok
fekete lesz az ég
ízét vesztí az eper
a virágok agonizálnak
papírsárkányokat
tép széjjel a szél
a föld mozog
beomlanak alagutak
himbálózí a világ
felébredek
s fuldoklóként
levegőért kapkodok

TÁTRAI S. MIKLÓS

Rejtélyes üzenet

A konyhában bátortalanul pislákol a gyertya fénye, mégis ijesztő árnyakat rajzolt a falra. Erhard és Andrea könnyes szemmel ültek a gyertya mellett, és a holnapra gondoltak, amikor elveszítik otthonukat, elvesztenek oly sok mindent, amiben hittek, amiért dolgoztak. Hét évvel korábban vettek fel nagy összegű kölcsönt a banktól azért, hogy megteremtsék önálló otthonukat, hogy legyen hol felnevelni kislányukat, akinek jobb és szebb életet akartak adni, mint amilyen az övék volt.

Gyermekotthonban ismerkedtek meg, gyermekként szerették meg egymást. Erhard teljesen árva volt, Andrea apja züllött, bűnöző életmódot élt, többet volt rács mögött, mint szabadon. Anyja folyamatos gyógykezelésre szorult, egyik kórházból a másikba, egyik, szeretetotthonból a másikba vitték. Valószínű a sok szenvedés és brutális férje tette tönkre az egykor szép fiatalasszonyt, aki már csak ijesztő mása volt fiatalkori önmagának.

Erhard, aki három évvel fiatalabb Adreánál, nyolc évesen került abba az intézetbe, ahol a lány évek óta nevelkedett. Már az első napokban megtalálták egymást! Különös varázs vonzotta őket, talán az örökké hiányolt szeretetet érezték meg a másikban. Az első években Andrea féltő gondoskodását leginkább az anya-gyermek kapcsolatához hasonlították a jólelkű nevelők, akik nem bolygatták, nem bántották őket, megértően engedték kibontakozni a ritka jelenséget. A két gyermek viszonya később barátsággá, majd szerelemmé alakult, ami akkor sem szűnt meg, amikor Andrea nagykorú lett, elhagyta az otthont. Megvárta a fiút, és amikor eljött az idő összeházasodtak. Dolgoztak, szerény jövedelmükből szűkös albérletben laktak. Nem éheztek, nem nélkülöztek, de bizony egyik fizetéstől a másikig éltek, alig-alig tudtak félretenni valamit. Persze tervezgették közös jövőjüket, keresték a minél jobb munkalehetőséget, és egy helyet a világban, ahol békében, nyugodtan élhetnek.

Egy napon úgy tűnt, rájuk mosolyog a szerencse, mert olyan hirdetést találtak, amely reménnyel, lelkesedéssel töltötte el őket. Lakhatást, fizetést ígért egy gazdaember annak, aki távoli faluban élő, betegeskedő édesanyjához költözik, vállalja a néni ápolását, a nagy ház, a nagy kert rendben tartását, az állatok ellátását. Kovács úr olyan házaspárt keresett, ahol az asszony járatos az idős emberek gondozásában, a férfi a mezőgazdasági munkákban. Erhard az asztalos szakmát tanulta meg, ügyesen, szépen dolgozott, ami azonban távol állt a kert- és állatgondozás tudományától. Andrea nővér volt egy kórházban, ez megfelelt a gazda várakozásának. Tetszett neki a fiatal férfi lelkesedése, a „higgye el uram, mindent meg fogok tanulni!” ígérete, és őket választotta. Egyikük sem csalódott! A gyönyörű erdei környezet valóságos megnyugvást, boldogságot jelentett a fiataloknak. Becsülettel, őszinte gondoskodással látták el a vállalt feladatot. Az asztalos tudomány is hasznosult, mert az öreg házon bizony bőven akadt javítanivaló, elsősorban a tetőn, és a tornácon. Erhard gyakran kapott munkát az erdészettől, a fakitermelésben, fafeldolgozásban számítottak rá. Az ott kapott pénzből már félretenni is tudtak, mert a gazda is tartotta ígéretét. Odaköltözésük harmadik évében megszületett kislányuk, akit boldogan fogadtak, szépen neveltek. Addigra már egészen barátságosan átalakult a ház. Három szobát, két fürdőszobát, egy kiskonyhát és egy nagyobb alaktartókat ki, és ezzel a megoldással, mindenki elégedett volt. A lelkiismeretes gondoskodás ellenére az idős néni egyre gyengébb, egyre betegesebb lett. Halála után a fia úgy döntött külföldre költözik, eladja ingatlanjait. A házat felajánlotta Erhardéknak. Igazán kedvező árat mondott, hiba lett volna elszalasztani, azonban a házaspárnak így is jelentős kölcsönt kellett felvenni, amit havonta törlesztettek a banknak.

Andrea, Erhard és Angéla nyugodtan, boldogan éltek a békés környezetben. Kertjük az erdőig ért, házukat nagy lombos fák vigyázták, amelyek tavasztól késő őszig tele voltak madárdallal. A kislány - talán ennek is köszönhetően - szépen énekelt, szerette a zenét.

Tanítója azt javasolta, tanítassák hangszeren játszani, mert nagy tehetséget lát benne. A szülőknek nem volt pénzük komolyabb hangszerre, egy furulyával lepték meg Angélát, aki annak is nagyon örült. Élt a faluban egy öregember, Duravics bácsi. Juhász volt valamikor régen, de erre már csak az idősebbek emlékeztek. Már nem járt ki a mezőre, az erdőre, naphosszat üldögélt kertjében, egy karosszékben. Néha elővette régi furulyáját és játszott rajta, csak önmagának, legalább is azt hitte. Angéla többször lopakodott kerítéséhez, szívét és lelkét megérintették a gyönyörű, gyakran szomorú dallamok. Amikor megkapta hangszerét, összeszedte minden bátorságát, és bekopogott Duravics bácsihoz. Azt kérte tőle, tanítsa meg, hogyan lehet olyan szépen megszólaltatni a furulyát, ahogy csak ő tudja az egész világon. Az öreget meghatotta a kislány csillogó, szinte könnyörgő szeme, és hosszú hallgatás után igent mondott. Ettől kezdve gyorsan peregetek az események. Angéla egyre ügyesebben, egyre szebben játszott, és amikor a tanító néni furulyakottát ajándékozott neki, majd bevezette a kottaolvasás tudományába, már semmi sem állíthatta meg kibontakozó tehetségét. Szívesen muzsikált az iskolai ünnepségeken, falubeli rendezvényeken, de legszívesebben otthon a kert végében, az erdő szélén. Olyankor erdei tündérnek képzelte magát, aki a nagy fáknak mesél a dallamokkal.

A család boldog életét váratlan tragédia szakította meg. Erhard súlyos balesetet szenvedett az erdőn. A rosszul rögzített rakomány megindult a teherautóról és ő a rönkök alá került. Mentőhelikopter vitte kórházba, ahol az azonnali műtét után még hetekig kellett fekvnie. Otthon is hosszadalmas pihenésre, gyógyulásra volt szüksége, amíg nagyjából rendbejött. Munkaképes lett, bár bal lábára bicegett, és az orvosok nem ígértek változást. Több, mint félévig nem tudott dolgozni, Andreának is sok idejét, energiáját vette igénybe az ápolás. Keresetük drámaian megcsappant, nem tudták fizetni a törlesztő részleteket. A bank nem ismert kegyelmet, kérelmüket elutasították, ügyükből végrehajtás, árverés lett. Házukat egy gazdag ügyvéd megbízásából egyik munkatársa vette meg, ő ígerte legtöbbet az addigra már szépen helyrehozott épületért, telekért. Erhard és Andrea nem ellenkeztek a törvénnyel, beletörődtek sorsukba. Úgy döntöttek beköltöznek a nem túl távoli városba, ahol bizonyára jobban találnak majd munkát. Kerestek egy olcsó kis albérletet, ahonnan majd újra kezdek mindent. Látható volt, hogy bútoraikból csak keveset tudnak magukkal vinni, a többi egyelőre a falu magtárában helyezhették el.

Andrea és Erhard hosszan tartó csendben ületek, a „mi lesz velünk” gondolatok kavargtak fejükben. A gyertyából már nem sok volt hátra, tudták hamarosan elfogy, végig ég, és sötétben maradnak. Az áramot már hetekkel korábban kikapcsolták náluk, mivel nem tudták fizetni a díjat. Másnap reggelre várták a teherautót, az erdészeti ingyen fuvart ígért számukra. Már csak az ágyak, a konyhaasztal, négy szék, két börrönd és néhány - könyvekkel, apróságokkal, tanszerekkel teli - kartondoboz maradt. Úgy gondolták, ők ketten elmennek reggel a teherautóval, lepakolnak róla az albérletben, azután visszajönnek kislányukhoz és együtt vesznek búcsút otthonuktól. Távollétük alatt Angéla elücsörög a kertben, a tűzrakó melletti padon. Máskor is hagyták már magára néhány órára, soha semmi probléma nem volt.

A teherautó pontosan érkezett, a rakodás nem tartott sokáig. Amikor elmentek, Angéla csendesen sírdogált, pontosan tudta mi történt, mi történik. El kell hagyni otthonukat, a kertet, a falut, az erdőt, amit annyira szeret. Benézett az üres szobákba, az üres konyhába és soha nem érzett szomorúság szorította szívét. El kell búcsúznom, el kell búcsúznom – mondogatta önmagának. Kis táskájából elővette furulyáját, felsétált az erdő szélére, leült a nagy fák alá és játszani kezdett. Először vidám dalokat próbált, de azok sehogy sem akartak sikerülni. Akkor az öreg juhászra gondolt, és a tőle tanult szomorú dallamokra. Lehunyta szemét, minden megszűnt körülötte, csak a furulya hangja ölelte körbe. Nem vette észre, hogy elegáns Mercedes áll meg a ház előtt. Kiszállt belőle egy jól öltözött, napszemüveges férfi, aki a nyitva felejtett kikapun besétált udvarukba, bekopogott a ház bejárati ajtaján, majd rövid várakozás után lenyomta a kilincset. Az ajtó kinyílt, a férfi

belépett az üres házba. Néhány perc után kijött, körülnézett az udvaron, elismerően bólogatott. Már majdnem visszament autójához, amikor meghallotta a furulya hangját. Meglepődve tekintett a kert vége felé, az erdő felé, majd kíváncsian elindult arra. Meglátta Angélát, aki vele szemben ült a földön és behunyt szemmel játszott furulyáján. Nem akarta megijeszteni, ezért nem ment egészen közel hozzá, türelmesen megvárta, amíg kinyitja szemét. Megszólította.

– Szervusz, kislány! Nem akarlak zavarni, csak meg akartam nézni ki játszik ilyen szépen! Azt hittem egy erdei tündér muzsikál a fák között! Gratulálok!

– Köszönöm szépen! – rezzent össze Angéla a váratlan látogatótól, de nem ijedt meg, inkább meglepődött, nem tudta hogyan került oda az ismeretlen férfi.

– Nekem szomorkásnak tündek ezek a dallamok, szerintem nem illenek hozzád.

– Azért szomorkásak, mert szomorú vagyok!

– Ez bizony nem jó! Megtudhatom mi a baj? Rossz jegyet kaptál az iskolában? Összevesztél a barátnőddel?

– Nem, nem, bárcsak ennyi lenne! Búcsúzkodom!

– Búcsúzkodsz? Kitől?

– Nem embertől, hanem az otthonomtól, a kertemtől, az erdőmtől, mindentől, amit szeretek!

– Na, várjál! Te itt laksz ebben a lenti házban?

– Már nem! El kell mennünk! A bácsi kicsoda, hogy került ide?

– Ez most nem fontos! Kivel laktál itt?

– Anyával és apával! Hamarosan jönnek értem!

– Jönnek érted? – gondolkodott el férfi – Megvárom őket, leülök a kertben a padra. Beszélnem kell velük.

– Tetszik ismerni apukámat?

– Még nem, de szeretném megismerni! Lejössz velem a kertbe? Beszélgethetnénk, amíg megjönnek a szüleid!

Angéla és az ismeretlen férfi, leballagtak a kerti padhoz, leültek egymás mellé. Mire Erhard és Andrea megérkeztek, a férfi már sokat tudott róluk, és különös gondolatok kavargtak fejében. A kislány örömmel szaladt szülei elé, és mint egy régi ismerőst, úgy mutatta be Borisz bácsit, aki apát várja. Erhard nagy zavarban volt, mert a ház előtt álló drága autóból és a férfi elegáns öltözetéből nem volt nehéz kitalálni, hogy nagyon jómódú emberrel áll szemben, nagy valószínűséggel az új tulajdonossal. El sem tudta képzelni: vajon mit akarhat, mivel fogja még kínozni őket?

– Jó napot kívánok uram! – nyújtott kezet a férfi – Guttmann Borisz vagyok. Én vettem meg a házukat. Azért jöttem, hogy...

– Bizonyára a kulcsokért jött! – vágott Guttmann szavába idegesen és udvariatlanul Erhard.

– Nem egészen! Kérem, hallgasson végig!

– Jó, rendben van! Elnézést kérek, ideges vagyok, nagyon nehéz napokat, heteket, hónapokat élünk. Bizonyára tudja, hogy engem Novotny Erhardnak hívnak, feleségem Andrea, kislányom Angéla, de őt már ismeri.

– Igen ismerem! Csodálatos kislánya van Novotny úr, sok mindenről hallottam tőle, amit eddig nem tudtam! Higgycs el, hogy a maguk házának megvásárlásával nem én foglalkoztam. Egy munkatársamnak adtak ki feladatul, hogy keressen nekem jó állapotú lakható ingatlant ezen a környéken, mert itt hódolok egyetlen szenvedélyemnek, a vadászatnak. Meghatalmazást adtam és mindent kollégámra bízam. Fényképeket mutatott a házról, azt mondta, hogy árverésen fogják értékesíteni, de nem tudtam, hogy maguk milyen körülmények között váltak fizetésektelenné, nem tudtam balesetéről, nem tudtam, hogy egy kisgyerekes család kilakoltatására van szükség az értékesítéshez.

– Hát, akkor most már tudja! Már nincs jelentősége!

– Novotny úr! Ahogy mondtam, nekem azért kellett itt egy ház, hogy legyen hol megpihennem, aludnom, ha vadászni jövök. Arra nincs időm és lehetőségem, hogy rendben tartsam, arra mindenképpen keresnem kellene valakit, akit természetesen megfizetek. Nagy ez a ház, egyelőre biztosan nem tudnám kihasználni, talán később sem. Megnéztem belülről, és azt hiszem, nem sok átalakítás kell ahhoz, hogy két kisebb önálló lakás legyen benne.

– Korábban az volt, mi nyitottuk egybe! – szólt döbbsen Erhard, és valami gyenge reménysugár kezdett pislákolni benne.

– Nézze, ha ez visszaállítható, ha vállalják mindkét lakás, és a kert rendben tartását, ha vállalják, hogy a korábbiakhoz képest kissé zsúfoltabban lesznek, ha vállalják az én ellátásomat, étkezésemet, amikor idejövök, akkor maradhatnak, nem kell elmenniük. Egy évig biztosan nem, és ha kölcsönösen elégedettek leszünk egymással, akkor tovább is itt lakhatnak.

– Guttman úr! Ezt most komolyan mondja? Kérem, ne tréfáljon velünk, eleget szenvedtünk már eddig is!

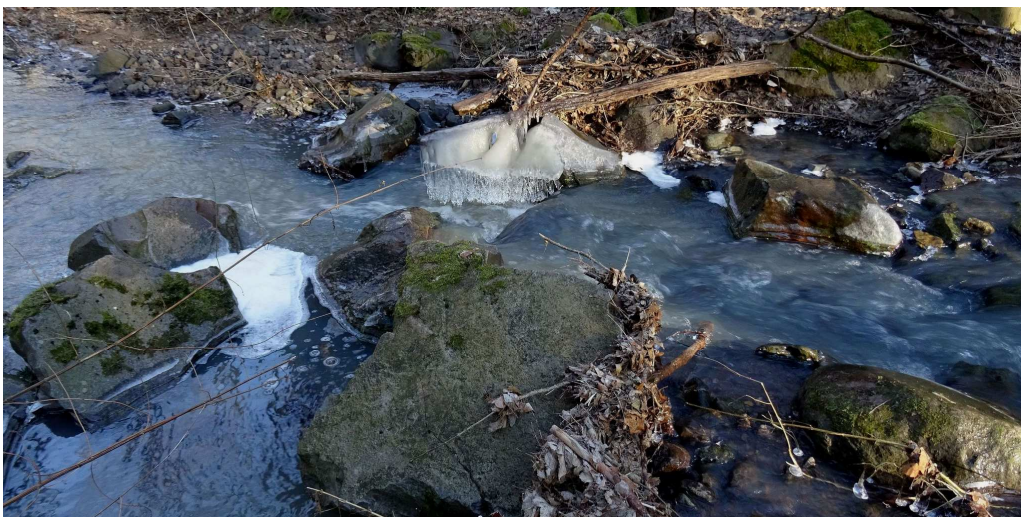
– Ilyen nem tréfál normális ember! Komolyan gondolom!

– Nem is tudom, mit mondjak! – törölgette könnyeit Erhard - igazán nagylelkű, de nem hiszem, hogy tudnánk fizetni a bérleti díjat!

– Nem kell fizetniük semmit, ha vállalják, amit mondtam. Kislányuktól tudom, hogy szépen gondoskodtak egy idős néniről, és azt is tudom, hogy szorgalmasan dolgoznak. Bízom magukban! Maradhatnak!

– Maradhatunk! Andi! Angi! Maradhatunk! – kiáltotta Erhard, és már nem tudta visszatartani boldog könnyeit – Nem is tudom, hogyan köszönjem meg! Nem fog csalódni bennünk! Istenem, vannak még csodák!

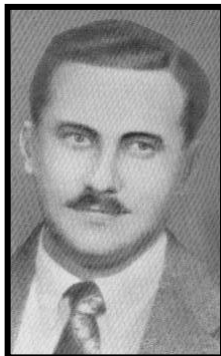
– Vannak még csodák? Igen lehetséges! Ha nem maradok itt, sosem találkozunk egymással. Miért maradtam? Magamnak is nehéz megmagyaráznom. Amikor kiléptem a házból és meghallottam a szomorú furulyaszót az erdő felől, úgy éreztem, mintha rejtélyes üzenetet kaptam volna valahonnan, aminek a végére kell járnom! Szívvel örülök, hogy ez sikerült!

Zemplén, Sátorlajaujhely környéke

Fotó: SZABÓ MÁRTA

ELFELEDETT KÖLTŐK – PÁSZTOR BÉLA

PÁSZTOR BÉLA

Budapest, 1907. augusztus 7. — Ukrajna, 1943. január (?)

A miskolci Jogakadémián végzett, majd hosszú időn át tisztviselő volt, de közben kitanulta a pékmesterséget is. Első versei a 30-as évek elején jelentek meg a Pesti Naplóban, az után csak 1937-ben jelentkezett újból a Népszavában, a Magyar Hírlapban, az Újságban, a Válaszban, a Szép Szóban, az Argonautákban. Ezeken kívül a maga alapította rövid életű, időszakonként megjelenő Költészet című antológiában adta közre verseit.

Szövevényes képzeletű lírikus, halmozza a zsúfolt és személyes motívumokat, színes, árnyalt, hajlékony nyelven fejezi ki élményeit.

(*Magyar Irodalmi Lexikon*, II. kötet, Bp., 1965, Akadémiai Kiadó, 447. o.)

Weöres Sándorral közösen írt versciklusa: *Holdaskönyv*

Szövegforrás:

Pásztor Béla: *Válogatott versek*, Bp., 1959, Magvető Könyvkiadó, 274 oldal.

A versek keletkezésének évszámát, ahol volt, szintén ebből a kötetből vettük át.

IMA UTÁN

Az esti imát már végighadartam.
Tekintetem nagy, bolyhos szárnyon röppen.
Egy éji pille zümmög még csak halkan
A ráfonódó lámpaszótte körben.

A kapu előtt felvonít a bánat,
Hogy árva vagyok, hallom borzadózva.
De ajtó pattan s látom vén apámat,
Vállán az éjt, mint sebzett szarvast, hozza.

A sötétségben óránk ketyegése
Vad csobogássá nő — és mint a csónak
Meginog ágyam s már a messzeségbe
Marad a pitvar, hol hugom dalolgat.

A kútból holdfényt mernek a cselédek.
A konyhaküszöb — elmosódó partsáv...
Anyám épp halból készít estebédet
S az aranyhártyás úszóhólyagocskák

Tükrén lágy képe messze-messze szállong.
Hiába nyúlok érte már riadtan,
Vak ujjaim közt, mint kis, gyöngye hályog
Az emlékezés rezgve szertepattan...

1930 körül

ELFELEDETT KÖLTŐK – PÁSZTOR BÉLA

FURCSA, RÉGI KÚRIA

E furcsa, régi kúrián
Él ráncos, vénhedt nagyanyám.

Itt szült tizenkét gyermeket
És hatot innen temetett.

Hat égő seb a szív alatt,
Mely minden éjjel felfakad.

Hat zúgó fa a ház körül,
Lombjukon hat holt gyermek ül.

S ha toronyban, a hold alatt,
Éjfél mutat az óralap,

Kinyujtják foszló kezeik,
Az ablakokat verdesik.

S vért ad már ódon fészere
A lidérc-szarvu vén tehén.

A kútban holdas, sárga lúg,
Az ólban háromlábú tyúk.

Kuvik a háznak padmalyán
S a kövek közt holt nagyapám.

A húsa vályog, csontja mész,
Szakálla átütő penész.

S e házra meredten vigyáz,
Mint befalazott űr — a gyász.

NAPPAL

Nappal éhbérért tollat rágok
És császárom, a tröszt ura,
Csörgő pénzével úgy táncoltat
Mint kígyókat a furulya.

Talmi ruháim fordítottak,
Jobb oldalt hordom a szívem.
Kutatja aggott két szülőm, de
Nem találja már sohasem.

Valaha én is gyermek voltam...
Most már csak adok és veszek.
Gyilkos kalandok után elrejt
Cinkos menhelyem: a tömeg.

Pár év és láncra ver a köszvény.
Testem kamrái telve már
Mésszel, epével, orv cukorral
S szemüvegem: a láthatár.

De éjjel, mikor nem lát senki
Elhagyom ócska fekhelyem,
Csillag-olajos izmaimra
Holdból szőtt ingem felveszem.

Aranyüveg a nevetésem,
Testetlen kürt az énekem.
Őzlábú szelek hátán szálllok
Kibontott hajú réteken.

Körém sereglik szarvas, medve,
Pipacs és gomba: mind rokon!
S koronás álmok övezik már
Faágas ékes homlokom.

ELFELEDETT KÖLTŐK – PÁSZTOR BÉLA

LÁZ

Ó, költők, mind a kerti fák!
Beírják házaink falát
Árnyukkal minden éjjel.
Mint roppant sötét verssorok
Águknak árnya úgy csorog.
Csapongó szenvedéllyel.

Lebírhatatlan indulat
Vezeti zúgva águkat,
Hogy alá s fölhaladva
Nagy lomb-ecsettel vessenek
Borongó, lomha verseket
Holdérte kőfalakra.

Sötét lovasról balladát,
Mint rugtat havas dombon át
S az árnyát sírva húzza...
Kígyót, virágot mindenütt
Amit csak kíván ihletük
S a szél a lenge Múzsza.

Mezitlen, nyurga szűzeket
Egy-egy dőlt klastrom-ív felett
Még hosszan eltűnődve,
De fazúgássá nő a csend,
Amint „ím most a hold lement!”
Írják a tótükörre.

S águk, mely eddig réveteg
Árnyat vont csak a rét felett,
Vad végsorokba tör ki —
A szomj csavarja lombjaik:
Mindent leírni — hajnalig,
Mely árnyukat letörli.

Engem is ez a láz hevít,
Hogy majd a végső reggelig
A sor végéhez érjek.
Szél, rázz! percet sem veszthetek!
Sorsom falán már ott lebeg
Törlő ujja a fénynek.

ODYSSEUS

Alkonyi tenger ez a tenger,
Arany-kék s merő rőt szinekkal,
S márvány taréjú hab alatt
Félistenek és cethalak.

Nézem a párás távot, s látom:
Bíborba játszó amforákon
Mint elkanyargó szürke szál,
Ifjúságomnak füstje szál.

Hajómon drágagyöngy és mirrha,
Mégis a szívem mintha-mintha
Árvább volna, mint akkoron
Sósvizes, izmos hajnalon.

Lelkem már istenekkel terhes,
De kalóz-szellő sohsem verdes
Hajóm vásznán és nem izen,
Hogy új kaland új vizen.

Zöld szemeivel száz sziget
Lothossal élni nem hitet,
E hűvös alkony-ég alatt
Nincs mámor már, csak gondolat.

Nem fáj a sem, hogy: nem lehet!
Nem űz a szomj, mely kergetett!
Nincs könnyem: — tudom, mindhiába,
Nem érek többé Ithakába.

ELFELEDETT KÖLTŐK – PÁSZTOR BÉLA

VACLAV TEMPLOMA

*Vaclav a pestisjárvány idején fogadalmat tett,
ha a vész elhagyja birtokait, templomot épít.
A pestis elmúltával fel is épült a templom — a
járványban elhaltak csontjaiból.*

I

A kegyúr

Ó ébredj! Vaclav hercege!
Tépd fel penészes szemfedőd.
Zöld páncélingben lengj közénk
Még harmad-kakasszó előtt!

Most újra itt jár nyúlt lován
A nagypalástú, sárga vész!
Nem tartja vissza kopja, kard,
Szenteltvíz, seprő, szemverés.

És nincs már városunkban ház,
Mit vad keresztje nem jelöl.
Pincékbe rejtjük életünk,
Mint gyertyafényt a szél elől.

Bósz arcunkon a félelem,
Mint redős, sűrű kámzsa ráng.
Elűzzük beteg gyermekünk,
Csók nélkül nézzük holt anyánk.

Hiába ölel kedvesünk
Zord füstölők közt, hajnalig,
Bénultan lessük keblein
A lámpák pestisfoltjait.

És lázas sóhajként repes
Szánkban a mind fogyó idő —
Ébredj hát, Vaclav hercege,
Te híres templomépítő!

Kegyúr, ó hárítsd újra el
A halál ránc csapó kezét,
Igérjél néki templomot,
Hisz van halott és csont elég!

II

A templom

Jertek velem, ti szenvedők!
Kövess, te kámzsás, furcsa had!
Bár szél tépdesse köntösöd
S mankódra kígyók kusszanak.

A bőjt, az ostor nem segít
Lepergő imád mit sem ér,
A megvonagló ujjakon
A kín füzére összeér.

De vár rád Vaclav temploma!
Az embervázból épített,
Hol szögletes, nagy csontkarok
Tartják a lázas boltivet.

Csigolyacsipkés oszlopon
Merednek rád a kupolák,
Mint büszke törzsből hajdanán
A sisakhordó koponyák.

Imádra nem süt ott a fény,
Nap, hold hiába incseleg!
Befognak minden ablakot
A hártyás, holt tekintetek.

Jertek hát oda, szenvedők!
Kövess, te kámzsás, furcsa had!
S ha Vaclav csont-csengői majd
Rémült füledbe hangzanak,

S a borzadállyal dala zúg
A borda-sípu orgonán
És neved sóhajtja a csend
A kriptarácsok fogsorán,

Sebeid pörke mind lehull!
És mankóidat elveted.
Ha szentélyében térdre rogysz:
És lépcséjéhez ér fejed.

KULCSÁR TIBOR

Kalauznő az esti tizenkettesen

Kívül kétoldalt elmarad a táj,
fut a troli, már hajnali hat óta
szüntelenül csak ezt az utat rója,
talán éppen negyvenedszer ma már.

A kalauznő fiatalka még,
ujján karikagyűrű. (Egy pillanatra
végignézem, amíg a jegyet adja,
s rám engedi mély, ábrándos szemét.)

A szolgálat már reggel óta tart.
E halk, monoton zajban telik napja.
Ilyenkor ólmos, zsibbadt már minden tagja.
Most új megálló jön, a Hegyipark,

körültekint, van-e, aki leszáll,
majd egykedvűen megnyomja a gombot.
Künn elmosódnak a kertek, fák, a lombok,
a fagyos ködben már éjfélre jár,

az utas is mindegyre kevesebb.
Neki olyan lassan vánszorog az óra!
Hátra van még utolsó fordulója,
s otthon alszik a férj, a kisgyerek,

hazavárják, és ő még nem mehet,
pedig oly fáradt már, feje lekókad,
zavartan fölrezen, ha hozzá szólnak,
s míg leszálok, álmosan rám nevet.

Szinte látom: mély, ábrándos szemén
nemsokára hogy csillan majd a fény,
amikor gyalog nekivág az éjben.
Én gondolatban titkon elkísérem,
amíg a csillagok közt hazaér.

Forrás: Kulcsár Tibor: *Pogány imádság* 1965.

A költő jogörökösének, Kulcsár Zsuzsának engedélyével közöljük a verset [szerk.]

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Kulcs%C3%A1r_Tibor_\(k%C3%B6lt%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kulcs%C3%A1r_Tibor_(k%C3%B6lt%C5%91))

ÖTVÖS NÉMETH EDIT

Mindenhol

Haragszom rád, majd...te haragszol,
hogy haragudni merészeltem egykor.
Foggal, körömmel tépjük szét a rácsot,
amit egykor szerelemmel kötöttünk egymáshoz.
Állandó a harc, a zászló lobog,
vasöklű holnapok markolják a tegnapi koszt.
Lehúzott redőnyök mögött, alszik a csoda,
vagy a kénköves pokol felajzott ura.
Menekülni hiba, hurok van a bokámon,
aranyból szőtt láncom, izzó zsarátnok.
Csillog a tó vize, alatta a posvány,
változtatni késő, gyere kedves,
bújj, most hozzám!

Képzeletem játéka

Lerajzolom a neved
színes cukorból
kanyarítok betűket
ragacsos sorok festik
arcodra a megannyi gond-létrát
mosolygós szemet is
karcolok az ívre
régen nem láttam már így
ezért színezem ily kékre
frissen pezseg a hangod
habzó szóda a borban
ahogy nézed
buborékban a képed
látom tekinteted
prizma lüktetését
pedig csak a képzelet
ígért meg nekem így
megint téged.

Halálos csend

Csöndet hozó éji sírkert,
gyertya szíve gyöngyöt ont,
száz fakó arc színt nem visel,
kút kávéján ördöggyom.

Mennyi sírás, mennyi könnycsepp,
mennyi bánat szerteszét,
árad patak, folyó fakad,
véráztatta szemfödél.

Reménytelen a reményben,
kitörni a káoszból,
puska ropog kint a téren,
öröklétű álmod bont.

Vágyódás

Nem akartam én oly sokat
pillekönnyű halk álmokat
csendet ami zajtalan jár
döngölt padlót tiszta szobát
lelket ami lelkemmel sír
körtáncot jár amennyit bír
megtart engem erős válla
nem csúszom le a mély sárba
ha beesem kihúz onnan
letisztogat apró gonddal
megfürdet a tekintete
ébren tart hogy higgyek benne.

HOLÉCZI ZSUZSA

Erzsi mama és a mobiltelefon

Erzsi mama nyolcvanadik születésnapjára készülődött a család. Igazi meglepetésnek szánták, nem árulták el neki, hogy mindkét fia, az összes unokája – sőt a Brüsszelben élő dédunokái is ott lesznek. Csak azt tudta, a vasárnapi mise után ne haza menjen, hanem Katiékhoz ebédre. Ahogy a templomajtóban elkészönt Mariskától, büszkén jegyezte meg: „ma sietek haza, vagyis nem haza, mert a lányoméknál ebédelek”.

A házhoz érve kicsit gyanús volt neki a sok autó, de még ekkor sem sejtett semmit: nem tudta ő azokat a „flancos autókat” megkülönböztetni, rossz szemével nem fedezte fel, hogy bármelyik ismerős lenne. Annál nagyobb volt a meglepetése, amikor a csöngetésre egy kisebb „embertömeg” nyitott kaput, és elsőnek a hároméves Gréta dédunokája ugrott a nyakába. Alig győzte végig ölelgetni őket, és könnyeit törülgetve hagyta, hogy a szobába kísérik.

– Nem szoktam én hozzá gyerekeim az ünnepléshez – mondta szipogva, nem volt a mi időnkben szokás a születésnapot ünnepelni. Névnapot inkább, de mivel a drága húgom épp Erzsébet napon halt meg a gránátrobbanásban, azóta a nevem napját se szeretem megtartani.

– Hagyjuk ezt most anyuka, majd ebéd után elmeséli – szólt közbe a veje, aki már unta anyósa régi történeteit. Ők laktak hozzá a legközelebb, számtalanszor hallotta már azt a háborús történetet.

A család ezután elhalmozta virággal és ajándékkal a mamát: a kicsik rajzoltak, festettek neki, a menyee egy új kendővel, a lánya – jobb ötlet híján – egy új ágyneművel, majd sorra került Áron, az unokája, aki Brüsszelben dolgozott, és onnan tért haza a családjával a nevezetes napra.

A mama meglepődve bontogatta a kis szögletes csomagot, fogalma se volt róla, mi lehet abban. Tán csak nem valami ékszert hozott ez a buta gyerek – morfondírozott, amíg a díszes csomagolást lehántotta róla. De nem, a dobozban egy okos telefon lapult, amelyet ugyan már látott a fiai kezében is, de hogy hogy kell azt használni, arról fogalma se volt.

– Jaj kisfiam, hát minek ez nekem? Úgyse tudom megtanulni, hogy kell ezt használni...nem való egy ilyen szép holmi egy vénasszony kezébe!

– Dehogynem mamika, majd ebéd után megmutatom, hogy kell használni! Ne féljen, a dédunokái már egymást verik érte, hogy melyikük játszon az enyémmel – mondta nevetve, és megsimogatta Márkó buksiját. Ugye megmutatod majd a maminak, hogyan kell használni?

– Persze, nagyon szívesen! Addig is lehet nálam?

– Hát persze, kicsim –, válaszolta Erzsi mama, és odaballagott az asztalhoz.

Nagyon finom ünnepi ebéd volt, Katika igazán kitett magáért. Erzsi mama kicsit szégyenlősen evett: amióta a parkinson kór miatt remegett a keze, jobb szerette magában eszegetni a leveskét. Az ebéd alatt folyt némi halk beszélgetés, de bizony egy-egy fogás között hamar előkerültek az okos telefonok, és mire a Jucika emeletes dobos tortájához értek, már mindenki a saját kütyüjével volt elfoglalva. Mekkora változott a világ – gondolta Erzsi mama szomorúan – eljöttek ezek a gyerekek többszáz kilométert a kedvemért, aztán ahelyett, hogy megbeszelnék kivel mi történt, vagy elmondhatnám nekik, hogyan is halt meg a szegény húgom a háborúban a másik három vétlen áldozattal együtt, csak a telefonjukat nyomkodják. Végül, hogy megtörje a csendet, megkérdezte Márkot:

– No kisunokám, megmutatod nekem azt a fránya telefont, hogy kell használni?

– Mindjárt mamí – válaszolt a gyerek – de most nem hagyhatom abba: ha most kikapcsolom, legalább két éltet elvesztek.

– Micsodát fiam? – kérdezte megdöbbenve Erzsi mama.

– Jaj, hát én most egy háborús játékot játszok egy koreai meg egy japán sráccal, azt nem hagyhatom abba még egy ideig. Egyébként nyeresre állok, most ne zavarj!

Szegény Erzsike így hát csendben üldögélt egy kicsit az asztalnál, nézte az öt ünneplő, de magukba fordult társaságot, azután felállt és elkezdte leszedni a mosatlant. Mire a család felocsúdott, hogy „hát az ünnepelt hová lett”, Erzsike néni végzett a konyhában, és a konyhaszéken üldögélve imádkozott.

Márkó ekkor – apja parancsára – abbahagyta végre a játékot a mama új mobilján, és magyarázni kezdte neki, mi hogyan működik rajta, és mi az a „fészbuk”, ami még arra is figyelmezteti majd őt, ha a fiainak születésnapja van. Erzsi néni – mit sem értve az egészből – azon tűnődött: hová fajult ez a világ, ha már egy ilyen kicsi gyerek is háborúzik, és ha a felnőttek csak úgy üzenetben köszöntik fel egymás a születésnapjukon, de azt is csak akkor, ha a gép figyelmezteti őket.

Amikor eljött a hazautazás ideje, Erzsi mama elővette a mobilt a szatyorból, és Márk kezébe adta:

– Vidd el kicsim és használd, nem kell ez énnekem. Mit is csinálnék vele? Én csak a mamádat, meg Mariskát szoktam telefonon hívni, velük meg biztos nem fogjuk egymást lövöldözni.

Zemplénben, Sátoraljaújhely környékén

Fotó: SZABÓ MÁRTA

VASI FERENC ZOLTÁN

ARIMÁNI NÁSZ

Jesszusisten!

Kolera hercegnő szerelmet vallott Leprakirálynak,
s kezdik a maszkabált. Terítve már az asztal –,
vérrel, hússal, mióbákkal.

Táncba fognak minden meghívottat.

Egy keszkenő az ára, körbejárva
kerítik, térítik, térítik, forgatják –,
majd pihenni leülnek vacsorára.

A falak köréjük magasodnak,
ugató köhögésük messzire elhat.

Emberkutyák, vér-nők közelednek –
teljes legyen a forgadalom.

Csak az angyal figyel ijedten,
mi lesz, ha hímvessző hatol a vaginába,
s a viselt rongyokat szétdobálja a tájfun?

Jesszusisten, Mária!

Engedd tovább szekerünk.

Mi csak csepürágók vagyunk,
szerepeinkben virágzunk,
termünk meggyet is, nem egyet,
szeretjük egymást, de nem
mindenáron!

Kolera hercegnő s Leprakirály,
süllyedjete a poklokra is túlra.

Eméssze hasatok a cafrangos falatot,
de ne érkezzék híretek,

hogyan éltek,

lapuljanak össze a falak,

s legyen újra mindenki szabad!

(Huccs legyen a mulatságnak...)

OROSZ MARGIT

Anya nélkül

látod milyen elhagyatott
a Fő út menti lépcsőház
hiába lakják emberek
nem járnak oda Marikák
pistikék nem virítanak
erkélyed ládáiban sem
fodros tarka petúniák
nem duruzsol a varrógép
miként nem hívogatsz te sem
hallgat a telefon mélyen
kettőtizenkettő-hétnyolcvannyolc
nézem várom megcsörrenjen
de csak az emlék cserkész be
tudod az árvaság érzése
már örökre bennem dalol
most hosszú lesz a tél tudom
anya nélkül hőésben
miérték jelét kutatom

Fagyöngy

Kemény a tél, hidegek járnak,
A szeretet mégis üzen.
Áttetsző fehér gyöngyei
Eszkendők ág-gondjaira fagnak.

Erdők mély sóhaja hallatszik,
Fagyöngy reményteli könnye.
Néma tölgyek örök zöldje
Szívgyökereken táplálkozik.

A szeretet él, munkál bennünk,
Önmagunkból hajt virágot.
Mint fagyöngyöt a madarak,
Úgy szórjuk szét, úgy kell tennünk:
Szeressük e kérges világot!

Vacogó lélekkel

Ég az adventi gyertya
lesz-e elég lángja
bevilágítani
ember földi létét
lehull-e a hályog
hunyorogó szemünkről
mellyel kémleljük e
sötét, vak világot
gyermek-önmagamba
repülök mosollyal
hit remény öröme
átjárják lelkeket
vacogó lelkeket
várok lila hajnalt
méhében születő
rég várt új világot

tél-maradásban

arcom mögött vidék
hólepte utak nyújtózkodnak
fehér falak tisztesség őrzők
rendre magamra hagynak
anyám őrzi minden léptem
csönd szájában együtt haladunk
zúzmárás reggel ébresztget
űzött-didergésben egyedül vagyunk
bedőlt léckerítések mellett
hiába rázom a rácsot
tél-maradásban élek
örökölt sorssal félem a világot

KARÁCSONYVÁRÓ

ADY ENDRE

Karácsony

I.

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumban
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

A templomba
Hosszú sorba'
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sűgna, szállna,
Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.

II.

Bántja lelkem a nagy város
Durva zaja,
De jó volna ünnepelni
Odahaza.
De jó volna tiszta szívből
– Úgy mint régen –
Fohászkodni,
De jó volna megnyugodni.

De jó volna, mindent,
Elfeledni,
De jó volna játszadozó
Gyermek lenni.
Igaz hittel, gyermek szívvel
A világgal
Kibékülni,
Szeretetben üdvözülni.

III.

Ha ez a szép rege
Igaz hitté válna,
Óh, de nagy boldogság
Szállna a világra.
Ez a gyarló ember
Ember lenne újra,
Talizmánja lenne
A szomorú útra.

Golgota nem volna
Ez a földi élet,
Egy erő hatná át
A nagy mindenséget.
Nem volna más vallás,
Nem volna csak ennyi:
Imádni az Istent
És egymást szeretni...
Karácsonyi rege
Ha valóra válna,
Igazi boldogság
Szállna a világra.

KARÁCSONYVÁRÓ

1300-1400-as évek

1. Csor - da - pász - to - rok, mi - dőn Bet - le - hem - ben

csor - dát ő - riz - tek éj - jel a me - ző - ben.

Is - ten an - gya - li jö - vé - nek mel - lé - jük,

nagy fē - le - lem - mel te - lik meg ő szí - vük.

2. Örömet mondok nektek, ne féljete, / mert ma született a ti üdvösségetek.
Menjete el hát gyorsan a városba, / ott találjátok Jézust a jászolban.

3. Elindulának és el is jutának / szent hajlékához ég és föld Urának.
Nem találták őt fényes palotában, / hanem istálló szegény jászolában.

*

1 b. Har - ma - toz - za - tok, é - gi ma - ga - sok,

té - ged vár e - ped - ve a ha - lan - dók lel - ke,

jöjj el, é - des Űd - vő - zí - tőnk!

Forrás. Görög- és római-katolikus énektárak

HAJNAL ÉVA

Október végén

Petőfi variáció

Még élnek a fények, a nap tüze árad,
és tátog az árny is e kis ligeten,
de múlik a kánikula, heve fárad,
és hallgat a lárma, lazít idebenn.
Még boldog az óra, de léptei árvák,
a tél közelít, jön, a perbe harap,
lám, hamvad: a lángja se bontja a szárnyát,
hogyan visszarepüljön a kertek alatt.

Még vágyom elérni telómon a mailed,
de blokkol a rúter, potyára lesem.
Sok pixel a szelfin az arcodon, Édes,
ím csózkod elúszik a képzeleten.
Ha meghalok érted az őszi esőben,
a gondolat útjain messze viszel?
Vagy kínoz a vágy tüze ősi erővel,
és hűtelen szívek emésztenek el?

Ha tűnik az életem, s gyász szava kérlel,
te árva öled örökébe fogadsz?
Vagy özvegyi kínjaid rám nehezíted
s mint víg hajadon, hamar ágyba rohansz?
Tudd: rádkerese ezután kicsi Kincsem,
kit szívembe írok, az nem menekül,
mert hű szerelem soha kívüled nincsen,
így él-halok én teveled egyedül.

HAJNAL ÉVA: *az a nap*, Pécs, Litera-Túra Kiadó, 2024.

FILOTÁS KARINA

Csipketerítőket álmodok

Lemaradok mögötted.
Forró a beton, de én fázom.
Le kéne már kanyarodni,
de templomba kell menni.
Ott elmondhatod,
hogy a kezed helye arcomon
csak egy hibát nyomott el.

A csipketerítő, szilvászobrász gyerekkor
azelőtt hagyott magamra, hogy felfoghattam volna.
A dohos szobában, a falra szögezett Máriák és Szentképek
figyelték, ahogy a matekpéldákat számolom.
Azóta is csak a tükör egyik felében merem nézni,
hogyan bomlik le rólam, ami egykor én voltam.
Pont jól hajló árnyékokban ott lebeg még az a gyerek,
aki szerettem volna, hogy igazán szeress.

JÓLJÁRT ANITA

Örökség

Hamis csekk az örökségem,
mégis be kell váltanom,
kinőtt ruhák, meghalt vének
egymásra hányt bús halom.

Korom, pernye lep el lassan,
a tűzrakást bámulom,
apró lábnyom mélyedésben
tükör-fényjel, nősirom.

Kattogó hang ütést mér rám,
ujbegyem mint cimbalom
ütő, úgy sújt lágy-keményen,
mint jéging a szűz havon.

Itt vagyok! A csekk beváltva.
Babaruhák kidobálva.
Haló vének messze néznek,
zeng bennem a hálaének,
nem üt már a cimbalom,
én állok a szűz havon!
Én, egymagam s másik ezer,
ki volt, elment, itt térdepel,
lábnyomukban tükörfényjel,
nősirom illata ér el.

KLEMENT TAMÁS

One-week priority

- Jó napot kívánok! Elnézést kérek, hogy ilyen sokat kellett várnia.
- Semmi gond. Ezután az óriási infláció után nyilván sokan keresik Önöket.
- Igen, nagy az érdeklődés. Köszönjük a megértést. Először azt tisztázzuk, milyen összegben gondolkodott?
- A nyolcszázmillió és egymilliárd forint közötti tartomány lenne ideális.
- Értem, és melyik bankot szeretné?
- A MoneyThief-nél van számlám, az nem lenne túl szerencsés.
- Valóban nem. A Lehúzlak-nál viszonylag nagy arányú a készpénzes fizetés, azt tudom ajánlani.
- Az tökéletes lenne! Úgyis azok a szemetek megemelték a törlesztőt a nagymamám lakáshitelére.
- Rendben, akkor a Lehúzlak. Már csak az a kérdés melyik Lehúzlak-bankot szeretné kiraboltatni? A Lánc utcait vagy a Havihegyit?
- A Lánc utcaiban dolgozik a volt barátnőm, legyen az.
- Nagyszerű. Mikorra lenne szüksége az összegre?
- Jó lenne, ha öt napon belül kézhez kaphatnám.
- Ó, akkor úgy látom ez egy one-week priority csomag lesz. Ott van egy százmilliós alapdíj, ezen felül ötvenmilliós órabérrel dolgozunk, plusz az esetleges óvadék és ügyvédi költségek. Ha nem sikerülne az akció, és bankrablóink börtönbe kerülnének, akkor elzárási pótdíj is érvényesül, óránként hárommillió forint.
- Nincs esetleg valamilyen kedvezmény?
- Sajnos a törzsvásárlói kártyát csak a második bankrablásnál tudom kiállítani, és csak abban az esetben, ha az első sikeres volt.
- Esetleg diákkedvezmény?
- Nincs diákkedvezmény. De ugye elmúlt már tizennyolc éves?
- Igen, húsz vagyok.
- Jó, csak mert a tizennyolc év alattiaknak szülői beleegyező nyilatkozatot is kell hozniuk, de akkor ez Önnél már tárgytalan. Esetleg elvált szülők gyermeke vagy halmozottan hátrányos helyzetű? Mert abban az esetben a Bűnözők egy Jobb Világért alapítvány finanszírozná a költségeinek felét.
- Egyik sem.
- Akkor nem tudok mást ajánlani sajnos. Ez így is egy rendkívül kedvező ajánlat. Magában foglal például egy teljesen új személyazonosságot igazoló, kiváló minőségű személyigazolványt és lakcímkártyát. Emellett a rablás folyamatát élőben követheti az alábbi QR-kód beolvasásával, mely jelzi többek között rablóink gépkocsijának helyzetét, az esetlegesen elinduló vészjelzést, illetve a körözött személyek naprakész listáját. Az alábbi öt szett közül kiválaszthatja, hogy bankrablóink melyiket viseljék az elkövetés során. Minden egyes bűncselekményünkről profi fotós által készül magas minőségű fénykép, melyből három példányt ingyen eljuttatunk Önnek.
- Ó, hát ha képet is kapok, akkor megéri az a pármillió.
- Bejön az ajándékokért személyesen vagy postázzuk?
- Bejövök értük személyesen, köszönöm.
- Rendben. Úgy látom, hogy jelenleg ilyen megbízásra a Kismalac fedőnevű kollégánk elérhető. Kismalac húszéves tapasztalattal rendelkezik a bankrablás terén, közel háromszáz akcióban vett részt, melyek többsége Lehúzlak-fiókok ellen irányult. 2023-ban elnyerte a

TopRobbers Év Dolgozója címet. Kutatási területe a különleges zármechanikák, valamint a pszichológiai módszerek a banki ügyintézők figyelmének eltereléséhez, ezen témákban gyakran publikál írásokat a darkweben. Megfelel Önnek?

– Tökéletes, köszönöm szépen!

– Rendben, akkor kérem, itt írja alá. Ezzel teljes büntetőjogi felelősségének tudatában kinyilvánítja, hogy illegális cselekedetet hajt végre, amelynek végrehajtásához a fenti paraméterek alapján szerződést köt a TopRobbers Kft-vel. Meg is vagyunk. Ez az Ön példánya. Kérem, kifelé menet töltse ki az ügyfél-elégedettségi kérdőívet! Legyen szép napja!

Fotó: DARVAS JUDIT

ELI MEON

A Göncölszekér utasai

Hol, hol nem, a világmindenség óriás birodalmában található egy liszttel hintett, különös út, a Tejút. Ez a mese kétezer-huszonkét évvel ezelőtt egy téli éjjelen játszódik. Ami e napon történ, megváltoztatta az emberiség életét.

A Tejúton Mihály arkangyal vonult az angyali sereggel. Gyönyörű éjszaka volt, csilingelő dallamok szálltak a csillagporos levegőben. Már elmúlt éjfél, az angyalok a hosszú úton elfáradtak, a nagy hidegben legyengültek. Azon tanakodtak, hogyan haladjanak tovább. Úticéljuk még igen messze volt. Mivel a csodabirodalom kellős közepén bandukoltak, nem kellett sokáig várni a segítségre. Hamarosan arra lettek figyelmesek, hogy egy hétszillagos szekér közeledik feléjük.

A szekeret egy Kisbéres kormányozta. Az angyalok vagy a kocsis örült e jobban a találkozónak? Ki tudja?

A fiú hallott már utasairól, a kedves, segítő fénylényekről, de nem is hitte, hogy valaha felszállnak görberudas kocsijára. Az Ostoros igen leleményes gyerek hírében állott. Nem is tévovázott, mikor megpillantotta az angyali kart, megállította szekerét. Az Őrszemek mind felszálltak a csodakordéra.

Beszélgetésbe kezdtek:

– Hol jártál ilyen késői órán? – faggatták a legényt.

– Sánta Katának vittem aludttejet, a karácsonyi süteményhez – felelte vidáman a fiú.

Az angyalok, azt már nem kérdezték meg, hogy ki az a Sánta Kata, hiszen jól tudták ők kérdés nélkül is. Ilyen deres éjszaka fütyörészve, boldogan kocsikázva csak a szerelmétől jöhet egy ifjú.

– És Ti, mi járatban vagytok? – kérdezte a béreslegény Mihály arkangyalt, az angyali kar vezetőjét.

– Tudod, a mai éjszaka varázslatos, semmihez nem hasonlítható. Megszületett a Kisjézus! – mesélte meghatódva Mihály. Az angyalok szemében olyan fényesség ragyogott, amihez foghatót a legény még soha sem látott.

Kis szünet után az arkangyal így folytatta:

– Ma Szenteste van, néhányan Betlehembe megyünk, hogy együtt örüljünk a jóemberekkel a Megváltónak. Néhányan Názáretbe mennek közülnk, mert ott is tudatjuk, hogy a Gyerme megérkezett, és Szüleivel nem sokára visszatérnek a városba.

A fiú ámulva hallgatta a Főangyalt. Az igazat megvallva, nem mindent értett abból, amit hallott, de ezen nem bántódott, hiszen a csodákat nem mindig érti az ember...

A Csillagösvényt viszont jól ismerte, tudta, hogy a Tejút elágazik. Az egyik út vezet Betlehembe, a másik Názáretbe.

Ha már ilyen szerencsés, hogy a Nemtők az útjába kerültek, bizony felgyorsította azt a híres szekeret.

Még jó néhány fényévet száguldoztak a fehér úton, mire az útelágazáshoz értek. Némelyik angyal el is szundikált egy kicsit. Volt, aki búgó hangon énekelt Máriáról és a Kisdetről. Volt egy kis, szerény angalka a csapatban, aki hópehellyel hímzett köpenye zsebéből elővett néhány mézeskalács szívet, hogy azzal kínálja meg a kocsist.

Már virrad, mire az elágazáshoz értek. Az angyalok fürgén ugráltak le a szekérről. Lábuk alatt egy-egy halvány kiscsillag világította meg az utat. Megköszönték a legénynek, hogy nem kellett ezt, a hosszú útszakaszt gyalog megtenniük.

Ki erre indult, ki arra. Még sokáig integettek az Ostorosnak. Ő pedig azon gondolkodott, hogy vajon hogyan döntöttek el, ki melyik úton haladjon tovább.

Abban azonban biztos volt, hogy most a Göncölszekér törött rúdját Észak-Kelet felé fordítja és megnézi kisült-e az a karácsonyi, aludttejes sütemény.

Mese, nem mese? Járatok utána!

RIERSCH ZOLTÁN

Őszi kesergő

Odakinn hull a szomorú eső,
vége a szerelmes nyárnak.
Túl a naplementén is, érzem,
hiába az október ridegsége,
valahol itt vagy a közelemben.

A fekete őszi fellegek
elfeledtetik a virágzó tavaszt,
a csillagfényes, csókos,
tücsökzenével ringatott
forró nyári éjszakákat.

Sárgák az egykor üde levelek,
tovatűnt a margaréták illata.
az erdei bodzavirág bája.
ködbe borultak a reggelek.
Őszi rózsák nyílnak a kertben.

Rég nem üzennek
a fehér s lila akácok.
elszáradtak a büszke muskátlik,
lassan aludni tér az emlék:
álomra hajtom én is őszt fejem.

Ősz

A kékesen szürkülő
felhők mögül
ki, kitekint, de már
fáradtan hunyorog
a még aranyló Nap.
A fecskék hosszú úton,
a gólyák is délre repültek.

A száradó rozsdabarna
levelekbe öltözött
egykor délceg fák
egykori zöldje tova,
a rezgő őszi szellők
simogatására lassan
levetik nyári ruháikat.

A hegyoldali pincékben
forrt musttá érik a
muskotály és a saszla.
A búza és rozs helyén
már friss a szántás,
esténként tejfehér ködkabátot
ölt magára a csendes őszt.

Seperi a huzat a Fő utat

Jobbról s balról
seperi a huzat a Fő utat.
A Deák téri fák
izmosan kacska ágkezeiből
kitépi az őszi szél a megsárgult,
foltosan rozsdás faleveleket.

A fáradtan hunyorgó októberi Nap
még megmelengeti,
s megborzolja néha
a burukkoló galambok foltos tollhaját,
de már párákékes füstöt húz maga után
a kerregő, harákoló busz, a sárga hatos.

A fák mögött az égre törő
délceg templomtorony
beletöpörödik az ősztbe,
az aligköd mögül lassan kikandikál
a Mindenszentek hava.

Forrás:

RIERSCH ZOLTÁN Facebook-oldala
<https://www.facebook.com/rierschzoltan>

SITKU RÓBERT

A TÉR PEREMÉN

– [Zsuzsa](#) –

Talán megálmodtál magadnak,
mert a szívedben vagyok.
De én nem ismerem az álmod
és látod, én ez vagyok:

istentagadó, anarchista,
és ki tudja, hogy mi még;
annyi mindennek neveztek már
és neveznek is, mint rég.

Jó lenne hozzád beszélni, de
én csak magamról tudok;
és mielőtt bármit elhinnék,
még jól magamba rúgok,

hogy hátrahagyjam, mint egy ócska,
megunt és kopott tárgyat,
ami talán csak itt termett, majd
valahol rátaláltak.

És ha magamról is beszélnék,
róla is kell, hogy tegyem;
azt a magunknak vélt ismerőst,
ki mégis ismeretlen;

azt a tagadhatatlan, kérdő
és parancsoló erőt,
azt az elménket iszonyatos
hevével felhergelőt;

őt, aki nem nézte soha, hogy
bírja-e még a véna,
csak elménkbe lövelljen magja,
sűrű kéjváladéka;

azt az istennek érzett férget,
ami rág és mar és fúr,
és tényleg nem tudod néhanap,
hogy miként éled ezt túl –

őt sem hagyhatom ki. Akiről
még mindmáig sem tudom,
hogy „Ő vagyok?” vagy „Ő nem én?” – és
„Miről tudok, ha tudom?”

Jó lenne hozzád beszélni. De
itt csak hallgatni szabad;
mert a valóságot adod – vagy
egy ütött-kopott magad;

hisz miből tudnánk, hogy ki beszél
és ki hallgat – mialatt
a saját szívedet boncolod
és nem tudod, mi maradt?

ANIMAL

Néhány ország határán táblára írták,
hogy "Szabadság miatt zárva" -
de olyan fajta szabadság az, hogy abban
senki nem ismer magára.

Mert a szabadság leglényege a tudat,
amit nem zárhat be senki;
a szabadságnak hazudott rabságot csak
az ember képes szeretni.

Forrás: Sitku Róbert Facebook-oldala
<https://www.facebook.com/sitku.robert>

BÖRÖCZKI MIHÁLY

Fejsze

A hasítatlan fának udvarolt,
a favágító szilaj bátyja volt,
ha kézbe fogták, nem lopott napot,
ha kellett, gyújtóst is apróztatott,
a két karnak volt lendült ereje,
egy élő fa sem köthetett bele,
az él parancsát mozdulta talán,
a nagy telek vicsorgó hajnalán,
ahogyan éket hegyezett apám,
egy kis rést vájt a tuskó derekán,
s a gyökerek is szenvedték alul,
ahogy ütötte, verte cudarul,
a deszka, lécs se ágált ellene,
a szög se kínlódott sokat vele,
és párban jártak, mint egy jó csapat,
az egykezes kicsi, s a súlyra nagy,
s ahogy a módolt ingóra üt,
ha munka járt, ott voltak mindenütt.

Apám és a kalapács

A vaslemezek, szögecskék is látják,
az apám fél tucatnyi kalapácsát,
hogy mire melyik, mindkét keze tudta,
a smoll erősen ívelt rá a lyukra,
s ahogy az olló pontos mértre szabta,
a laposa a lemezt hajtogatta,
az ütésváltás ríkatta a csöndet,
az apámnak csak szeme mondott többet,
az összes tette fogott anyag hagyta,
hogy ráilleszthesse a laposvasra,
a ritmusra rá nevelte a lelkem,
mert játék közben fél szemmel figyeltem,
a semmit is úgy tudta szívvel ütni,
hogy vagy fazék, vagy lábas kerekült ki,
a készre tapintását ma is látom,
aztán az öröm tanyát vert apámon,
és izzadt arca meglepte a sorsot,
mert úgy szusszant, mint aki végre boldog.

Karácsonyidéző

A máktörőben érezte a mák,
a frissen sodrott tészta illatát,
és roppant táncba kezdett a dió,
hogy burkon kívül dáridózni jó,
és jókedvében süttött a sütő,
a platni szólt, hogy főztje estre fő,
a karácsonyfán alma volt, dió,
és gyűrve sztaniolpapírba szó,
az anyám főzte, friss szaloncukor,
apámnak olcsó, könnyű testű bor,
és libasült, és sok finom falat
a gyertyafényes fenyőfa alatt,
és minden jó volt, édes Istenem,
még ma is azt az örömet nyelem,
s a gyerekkorból visszaálmodom
nagy, havas léptű, szép karácsonyom.

Karácsonyi nyitvatartás

Pont a végtelennel szemben,
a semmivel átellenben,
van egy kapu, rézbilincsben,
se széle, se hossza nincsen.

A halandó nem tud róla,
nincs őre, se vigyázója,
attól nyitott, attól kerek,
ki-bejár rajt a szeretet.

Minden évben tárt két szárnyon
által lódul a karácsony.
Nyikorogná szerencsétlen,

mért nem járja egész évben?
S meg se moccan. Hiszen egyszer
sarkig tárta már a Mester.

DEDIK JÁNOS

Vízér

- Édes drága Terkám! Csak hogy megjöttél!
- Dezső, tudhatnád, hogy nem szeretem, ha leTerkázol. Valami bűzlik, mert máskor csak Teri vagyok.
- De édesem, csak örömömben, meghatottságomban mondtam, hogy Terka. Látnod ki is számoltam, hogy a Terka csak öt betű. Ha azt mondom neked Terikém, az már hét betű. Ebből is láthatod, mennyire oda vagyok érted.
- Dezső, mi a csodát habrattyolsz te nekem?
- De édesem, akkor mond, hogy utaztál? A kedves mama hogy van? Nem kellett volna három nap alatt ott hagyni, hátha a szívére veszi, hogy csak elmentél.
- Dezső, te fenemód bolondnak nézel? Egyszer örülsz, hogy megjöttem, egyszer meg ott kellett volna maradnom.
- Te jó ég mi történt ebben a lakásban? – betörtök nem is mondtad!
- Dehogy, drágám! Csak egy kicsit átrendeztem a lakásunkat.
- Miért Dezső-ő-ő! Hogy került az ágyam a gardróbszekrény elé? És mi ez a felfordulás itt? Itt a fészülködő asztalom, hogy került a konyhába? Ez nem lehet igaz, és a hűtőgép, mit keres az előszobában. Te Dezső, mi történt itt? Miért forgattad fel a lakást? Normális vagy? Jé a családi fotók mit keresnek a spájzban? Dezső te becsavarodtál? A fotelek az ágyam előtt. Hogy megyek aludni? És a mosógépem? Nem látom sehol. Azonnal keresd elő! – Az megvan, a gyerek szobába tettem!
- Adj egy pohár vizet, rosszul vagyok!
- Máris szívem, hozom már, csak nyugodj már le édesem.
- Még a csap körül van némi elpakolni való, de az már semmi. Látnod ez mind, azért van, mert meg akarlak menteni a reumától, és minden fajta betegségtől.
- Dezső honnan vetted ezt a marhaságot. Nincs reumám, se izületi bajom. Csak az a bajom, hogy egy ilyen pipogya férjem van. Dezső, mi lett a gyönyörű szoba szőnyeggel, azt sem látom?
- Megvan drágám, nyugodj meg, minden megvan, csak egy kicsit máshol. Az ágyam elé tettem, ott tiszta marad.
- Dezső, hozzál nekem három darab xanax-ot, de a 0,5 mg-ból.
- Hozom, hozom! Csak nem találom, de ahogy meg lesz viszem!
- Na megnyugodtál szívem, akkor elmondom, hogy ez mind a te érdekedben történt. Ugyanis a TV tudományos műsorában egy híres geológus megállapította, hogy sok ház alatt vízér van, és azon a helyen nem tanácsos feküdni, mert nagyon ártalmas. Szeretnék minden bajtól megvédeni.
- Mi lenne velem nélküled! Pláne, ha ápolásra szorulnál. Végem lenne Isten bizony! Még azt is elmagyarázta a nagy tudású geológus, hogyan kell megállapítani a vízér vonalát. – Fáradt vagy aranyoskám? De azért befejezem. Szóval ott tartottam, hogy egy fűzfaágat, mely vé alakban elágazik, azzal mérjük fel a lakóhelyiségünket. A vízér alatt kilendül a bot. Ott nem jó helyen van a fekhely. Igaz fűzfaágat nem tudtam szerezni, pedig még a Margitszigeten is próbálkoztam, de hiába így kénytelen volta beérni egy orgona ággal. Arra gondoltam, ha fűzfa jó, akkor az orgona még jobb. Elvégeztem a méréseket, és úgy döntöttem, persze a te érdekedben, hogy némi fáradozással járó áldozatot és változást teszek az egészségünk érdekében.

– Dezső elég a hülyeségedből, tán nem veszed észre, hogy mi a tizedik emeleten lakunk. És alattunk még kilenc emelet van. A kilenc emelet lakói is átrendezték a lakásukat? A vízér nem hat tíz emelet magasba plusz a pince. Te képes voltál tönkre tenni a lakásunkat, amire még tartozásunk is van. Az én ágyam alatt nem megy a vízér, csak a tied alatt ment.

– De édesem, te úgyis gyakran az én ágyamban alszol, minek mozgattam volna meg az ágyadat. A többi bútort is csak miattad tologattam el, hogy véletlenül se lépj a vízér fölé.

– Dezső, te egy nagy ökör vagy, mindig tudtam, de most be is bizonyítottad!

Fotó: MURÁR TERÉZ

KRÁNITZ LAURA

illúziók

jelenedbe úsztatom
kiéhezett vágyam
minden percét
...hogyan elborítson
hogyan ne kapj levegőt
csak általam
kérjed követeld...
várj türelmetlenül
mint én
nem állok az ablaknál
szüntelen jelzéseket várva
ma veled lennék
...és jön egy sms
azt írod: drága...
ősz van
hideg ködös napok
az ég könnye az eső
nyakamon sálam fojtogató
jó így mert hangulatom ma meddő
az ősz színei vigaszt adnak
fokozatokban tör rám hiányod csendje
nem jössz szembe az utcán
várok a véletlenre
görgetem L'ariendként
a valóságért a célért hitem
esik egyfolytában
ülök a szobában
hallgatom
magam
kis csepp
nagy csepp
eső csepp
vihartalan az ég
árnyék sem látszik
szívem körül nagy a sötét
egyre kevesebbet dobban
mint a léptek egy-kettő
szünet majd koppan...

2015.10.14.
estefele

hirtelen reakció

bolond vagy
ingyen adod magad
tartalmas elmélyültséget
soha nem szabad
ne bólintgass itt nekem
hogyan jó ez így
bár szóból ért az ember
de szótlanul legyint
ha elszánta magát az ég
hiába bóg a sok marha
a ridegtartás csak
tenyésztett fajtát véd
nem vésik márványba neved
azt sem tudják majd
ki az ki létezett

miért fikció az utópia?

gondolatözön

ha halmozottan „H” hangok halványítják
ha ma is beérem holmi hirtelenjében
hibás feltételezésem védőréteget képező
régipatinájával mit átkötöttem tartósítás céljából
egyszerű madzaggal és kíméletlenül tartanom kell
a látszat szintjén hogy ne pityeregjem el magam
túlcizellált mondataim esendőségét látva
– akkor mit tegyek –

BODNÁR LÁSZLÓ

A gyermeklélek téli meséje

Hófehér a táj, és a Föld szíve,
tiszt a csend a tél, álmok mezeje.
Csillagszán röpköd át éjjelen,
szakállas télapó ünnep hírnöke.

Gyermek vagy te még, a végtelen tiéd,
örzi múltadat száz lélekszínű kép.
Vágyvilágod az, mit téltől kap szíved,
egy-egy szép öröm, ringatja képzeted.

December havára emlékezni fog
az áldott gyermek, ki bölcs békét hozott.
Hisz játék csupán-e téli szép mese,
költő lelke hívja, vágyát írva le.

Zenekönnyű tél fon dalba altatót,
hópihék hangszerén, éjbe ringatót.
Így marad gyermek, mint lélektiszta hó,
szemében a fény is, csendről álmodó.

Téli ének

Csend honol már héthátáron,
ajkamon lágy téli ének.
Áldott béke, dúlt hiteknek,
csillag siklik égi szánon.

Hókrisztálydal, szűzi kánon,
angyallanton zeng a lélek,
Hold a fénye tó tükrének,
arcod benne újra látom.

Gyermekségem messze távol,
ritmusok közt, játszva élek.
Estharang szól, vár az éjjel,
jégbe ringó harmat-ágyon.

DOBROSI ANDREA

Szomorú tény

Szomorú tény, hogy sport lett a spórolás,
mikor luxus a sólethez két tojás,
ha észrevesszük, hogy valami lyukas,
hogyan megmaradjon, eltesszük a lyukat.

S ha a csapból akár egy csepp kicsöppent,
(hiszen manapság a csepp is csak jöttment)
az nálunk már horrorkategória –
viszont van más fejre illő glória...

Mert nem ugyanúgy úszik a dinnyehéj;
kinek üres pénztárca, kinek meg mély:
csak egy felmosóvödör a Duna-part,
poshadt a víz, mégis felüdít magyart!

Ilyen világot akartál Attila,
mikor már nem jár egy műanyagvilla,
míg egyeseknek kövekből épül fel,
pedig ehethetnél kuglert libasülttel?

BODÓ CSIBA GIZELLA

Szél dédelgetés

Zongorázott a szél
Fehér nyárfa ritkuló,
Őszi levelén,
Könnyedén remegtette
Az utolsó hangokat,
Lehet, hogy Beethoven
Hallotta csak.
Belső füleknek szólt e zene
A fogyó leveleket
Virtuóz ujjá ütötte le.
Adventi első reggel
Dédelget e néma szimfónia
Mozdulatlan a lég,
a levélkék mégis forognak,
Pörögnek –, Csoda!
Majd a sok száz aranyérme
Meghajol, mintha véget érne,
A végén sem megy át crescendóba,
Mintha minden rokon, barát,
Velem volna, libbenve
Integetnek, ellengenek,
Itt voltunk veled – susogják,
Ahogy a szél elfújja
A füstcsíkkal csókoló
lila gyertyát.

Esténként

Lelkem Benned ringatom Uram!
S Te engem ringatsz, Atyám
A madarak elcsendesednek
Reggel, 6-óra 3 perc után.
Édes dalukat autók zaja
Váltja – sebességbe,
Felhők száguldanak át Budán.
Milyen jó, hogy itt vagy
Meghallgatsz és szólhatok,
Kérdésimre – Ó Uram,
Tudom, hogy választ kapok.
A napok így jönnek el,
A hétfők és a szombatok,
A világ örültek háza,
Jobb, ha csak Rád hallgatok!

MESTER GYÖRGYI

Nincs bocsánat

Karácsony előtt egy héttel, kora délután, megcsörrent a vonalas telefon.

Ezen igencsak meglepődött, mivel ő, meg a férje is mobilt használtak, a vonalas telefont nyolcvanéves anyja miatt tartotta, akivel csak így tudott kommunikálni. Ráadásul az idős asszony kikötötte, őt csak esténként hívhatják, amikor már véget ért a híradó.

Ha nem az anyja, akkor ki lehet a hívó fél?!

Felvette a telefont, és belehallózott. A vonal másik végén női hang jelentkezett.

– Frau Silke? - kérdezte.

– Igen – felelte ő, és udvariasságból hozzátette. – Mit óhajt?

– Isadora vagyok – jött a válasz. – Ön nem ismer engem, és én sem ismerem Önt. Ennek ellenére, kérem, szánjon rám kis időt, hallgasson meg.

Húsz évvel ezelőtt, a férjével élettársak voltunk. Stephan és én nagyon szerettük egymást, úgy éreztem, az elkötelezettségünk egy életre szól. Voltak ugyan közöttünk ellentétek - én gyereket szerettem volna, ő pedig nem -, de úgy gondoltam, ez a jövőben még változhat. Amikor azonban véletlenül terhes maradtam, Stephan örületes hisztit rendezett. Teljesen kikelt magából, őrjöngött, hogy ő megmondta, nem akar gyereket, semmiképpen. Ő nem vállalhat ekkora felelősséget, főként a mai világban. Való igaz, akkoriban többször volt munka nélkül. Én naivan azt hittem, ez csupán átmeneti sokk, majd megszeli. Stephan azonban hajthatatlan volt. Azt mondta, vagy elvetetem a gyereket, vagy vége a kapcsolatunknak. Szerettem, így hát megtettem. Az abortuszt választottam. Ennek ellenére, a cirkusz, valamint a közöttünk lévő kibékíthetetlen ellentét miatt, a kapcsolatunk pár hónap után véglegesen tönkrement. Az útjaink elváltak.

Őn – tudtommal – csak évekkel később ismerte meg Stepant, így mi sohasem voltunk egymás riválisai.

Pár év múlva én is férjhez mentem egy gyermekszerető, nagycsaládra vágyó férfihoz, akivel boldogan éltem, egészen addig, míg ki nem derült, nem lehet gyermekem. A beható vizsgálat kiderítette, a korábbi abortuszmomént során olyan orvosi műhibát követtek el, amiből következően soha többé nem szülhettem.

A férjem nem akart örökbe fogadni, saját gyermeket akart, ezért elhagyott.

Tizenöt éve élek egyedül, magányosan. Talán a sok elszenvedett csalódás, a megaláztatás, a reménytelenség tették, hogy beteg lettem. Rákos vagyok. Nem tudom, mennyi időm van még hátra, de ezalatt szerettem volna időt szakítani arra, hogy megkeressem azokat az embereket, akik annak idején meghatározó szerepet töltek be az életemben, úgy, mint Stephan.

Ez okból kerestem meg Önt is. Nem akartam, hogy ebből családi perpatvar, vita legyen. ... Csupán szerettem volna találkozni, és beszélni a férjével, már ha Önnek nincs ellenvetése. Végül is Ön teljességgel megértheti, milyen érzés, amikor az ember a társáért elfogadja, hogy nem vállal gyereket, és emiatt az egész élete valahol üres, sivár lesz. Ezt Ön nyilván ugyanúgy tudja, mint én, hiszen nincs gyermeke.

– Nekünk három lányunk van.

A vonal túlsó végén döbrent csend következett be, majd egy halk kattanás. A telefont letették.

A hívásról természetesen beszámolt a férjének, miért ne tette volna, féltékenységre semmi oka nem volt. Szegény asszony. Beteg, és ki tudja, mit hoz a jövő?!

Mivel telefonszám nem állt rendelkezésükre, hogy visszahívhassák, így kicsit agyalogtak rajta, azután igyekeztek elfelejteni a beszélgetést.

Január végén, amikor egyik barátnőjével telefonon beszélgettek, és már kiveséztek szinte minden lehetséges pletykátémát, a barátnő egyszer csak előrukkolt a következőkkel.

– Ne haragudj, én adtam meg a telefonos elérhetőségeket Isadorának. Évek óta ismertük egymást, de az csak karácsonykor derült ki, hogy közös ismerőseink is vannak. Mármost ti. Tudtam, hogy beteg, és szeretne beszélni Stephannel, hát lehetőséget adtam rá. De semmi mást nem mondtam rólatok. Rád bízom, hogyan kezeled a dolgot.

– Hát igazán szép, hogy utólag felfedted a dolgot. – Hogy van mostanság Isadora?

– Meghalt. Két hete temették, Hamburgban.

A hírt kénytelen volt elmondani a férjének, de mintha még neki is némi lelkiismeret-furdalása lett volna. Akár beszélhetek is volna ők ketten, a férje meg Isadora.

A férje azt mondta, gyakran jár Hamburgban, üzleti tárgyalása szokott ott lenni, majd szerét ejti, hogy kimenjen a temetőbe, és utólag, legalább egy csokor virággal, lerója a kegyeletét a sírnál, és bocsánatot kérjen. Kicsit úgy érezte, felelős azért, része van benne, hogy Isadora olyan sivár, gyermektelen életet volt kénytelen élni.

Két hét múlva alkalom is adódott rá, hogy meglátogassa a sírhelyet. Nagy, fehér rózsákból kötött csokrot vitt magával, és amikor az útmutatások alapján rálelt a sírra, meihatottan állt meg előtte. Miközben a sírra helyezte a csokrot, félhangosan azt mormolta: bocsáss meg, én igazán nem akartam, hogy ez legyen.

Elmélkedés közben, szemét végigfuttatta a sírfeliraton. Nézte az ismeretlen asszonynevet, felidézte a lánynevet, és elszörnyedt a halál oly korai dátumán: 1954-1994.

Újra és újra előtört belőle: Bocsáss meg!

Akkor hirtelen a sírkő aljára vésett szöveg vonta magára a tekintetét. Valamit oda is írtak. Kíváncsi lett, hogy vajon mit. Félrehajtotta a hervadó virágokat. „Béke poraira”, „Nyugodj békében”, ilyesmire számított, de helyette a következő feliratot olvasta: „Nincs bocsánat”.

VERASZTÓ A. KÁROLY: *Téli erdő* 30x40cm, akril

BUDA FERENC

Parafrázisok a Falak könyvéhez
(részletek)

„Ne vádolj, ne fogadkozz”

(József Attila)

ALIG PIHENT agyamban rajzanak
időtlen dolgok íratlan betűi,
száradó szárnyú, újszülött szavak,
s a fémnehéz időt kell egyre túrni
mindenfelől. Az éles értelem
közel kiutat bárhogyan is keressen,
már nem talál a vastag, vértelen
komor falak közül, s mint szív a testben,
ülünk és lüktetünk tanácstalan
s kötjük magunkat kénytelen reményhez,
így az időnek oly ringása van,
amit az ember vágatásnak érez.
De hát ez is csak játszi öncsalás,
hideg homokból készített kalács.

ALIG PIHENT agyamban zajlanak
idétlen dolgok. Jómagam se értem,
hogyan e tolvák képek és szavak
honnét s miből. S akár a rossz mesékben,
a láncfonal váratlan elszakad,
egy ismeretlen arc kinéz a résen,
nyúlnék felé, de int, hogy nem szabad.
Szomjas vagyok, kihagy a szívverésem.
Víz csordogál. Valaki felkacag.
Én is nevetnék már a veszteségen,
ám elhomályosul a filmszalag,
s érzem nyomasztó, sajgó semmiségem.
Nem őket én, de engem ők cipelnek.
S nincs semmi cél. Nincs józan végkifejlet.

http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000016253&secId=0001222246&mode=html#Buda_Ferenc-Mig_elsz-00740

UMHAUSER FERENC

Genezis

A Mindenható ott lebegett öröktől fogva a végtelen semmi felett. Kerubok, Szeráfok és Angyalok vették körül, hallgatták a szférák zenéjét. Töretlen harmónia, ambrózia, nektár, manna. A semmibe nyúlt az öröklét. Nagyon unatkoztak.

Fellobbant az isteni szikra:

– Legyen világosság! – és lőn világosság.

– Legyen nap, hold, csillagok! – az is lőn.

– Legyenek növények, állatok –, köztük a legnagyobb – az ember! – s az Isten maga képére teremté az embert, így kezdetben az jó vala és bölcs, az írás szerint élt. Minden ment óramű szerint.

– Ez a dög unalom! – mondá Lucifer.

– Mivel tudnád érdekesebbé tenni az életet? – kérdé az Úr.

– Ne legyenek ilyen kiszámíthatóak a dolgok, legyen bűn és mondjuk Káin, aztán kellenek még kiválasztottak és öntörvényűek s biztos ami biztos, legyen politika és politikusok.

– Mutasd Lucifer!

Lucifer néhányuknak hatalmat ad, a többiek közé ködös eszméket hint. Az óramű akadozik, a történések már nem kiszámíthatóak. A mennybéliek fogadásokat kötnek, melyik eszme, vallás vagy társadalmi forma fog bejönni.

– Ez már valami! – csóválja a fejét az Isten s szégyenlősen elfordul, ha valaki fölcseréli a bábúkat

– Jó játék – szól Gábor arkangyal s a tüzes pallossal odacsap, ahol nem is várják.

– Az ember pedig csodálkozik, azt hiszi, mindenki a saját vallása szerint üdvözülni. A hit helyettesíti a tudást, de a tudás nem helyettesítheti a hitet.

(vége/tlen)

KORIM LÁSZLÓ

Ember a padon (2.)

34.

Egy hivatalban dolgozom és esik az eső. Valahol beázik a hivatal. Lenn a bejáratnál egy egész patakocska folydogál. A főnök utasít, szüntessem meg a patak folyását. Keresem a forrást. A víz egy másik hivatalba vezet, amely a miénktől csak egy ajtóval van elválasztva. Ez alól bugyog a víz, de bemenni nem tanácsos, mert ez egy másik hivatal és ki tudja mi vár ott rám. Ám a folyás megszüntetendő. Benyitok. Keresem a forrást, mondom magyarázkodva. Az ajtó mögött egy csőből csorog a víz. E hivatal hivatásos szerelője elmegy, mert őket nem zavarja a dolog, hiszen a patak hozzánk folyik át. Nekem viszont nincs képesitésem, így nem tudom megszüntetni a folyást.

*

35.

A tér ezúttal is üres volt. Csupán a hivatalt alkotó néhány íróasztal rontotta meg középen a macskakövek rendetlenségét. A kollégáim ültek mellettük, várták az ügyfeleket és bosszankodtak, mikor egy felettük elrepülő galamb belepiszkított aktáikba. Én egy gyümölcs tortát cipeltem a hónom alatt. Felszeleteltem és kínálni próbáltam társaimat, de ők elszörnyedve tekintettek rám.

Mégis, hivatalban tortát enni! Mit képzelek én? Hiszem a hivatalvezető kategorikusan megtiltotta. Én erre ügyet sem vetve, élvezettel majszoltam a tortát. Az egyik körmét reszelő hölgy ekkor felsikított, mert a távolban egy sarok mögül előtűnt a hivatalvezető. Kályhát húzott maga mögött. Letettem a félig elfogyasztott tortaszeletet és segítő szándékkal elé mentem. Közelébe érven, látom, hogy a kályha műanyagból van.

– Hát ez mi a fenének, elolvad ha tüzet raknak benne.

– Nem is lesz ebben tűz –, mondta ő lihegve. – szabad ég alatt úgysem lehet fűteni.

– Akkor meg minek? – kérdeztem.

– Azért, mert a rendeletek megkövetelik – mondta mosolyogva.

*

36.

A Tavasz végigsuhint a földön s a rügyek tülekedve kibomlanak az ágakon. Mint színjátészó bogár jó szögben, zölddé válik a világ. Az állatok jókat kortyolnak az új levegőből s ereikben szerelem száguld. Az ember sóhajt egyet s ismét munkába indul.

*

37.

Egy nap arra ébredünk, hogy az emberek úsznak a levegőben, mint a halak, hosszú nyújtott tempókkal haladnak s a szájukkal tátognak egy-egy társukhoz érven. A buborékokat is látni véljük. Talán a levegő vízzé változott, de biztosak nem lehetünk benne, hiszen ugyanolyannak érezzük, mint amilyen volt. Nem tudhatjuk a hal milyennek érzi a vizet, és ez az úszás is teljesen természetes. Próbaképen kilibegünk az utcára és úszunk a többiekkel. Séta úgymond. Lemegyünk a folyópartra s ha tiszta lenne a víz, bizonyára azt látnánk, hogy a halak farok úszójukon lépegetnek a meder alján, sőt, ha kevesebb lenne az autó, akkor mindenképpen hallanánk a szavakat is melyeket egymással váltanak olykor-olykor. Azonban az is lehet, hogy a hangot csupán a bőrünkkel érzékelnénk, mint nyomásingadozást. Azt látnánk, hogy a partra vetve jobbnál jobb falatok hevernek, és aki mohón, emberi mivoltát elfeledve elkezdene lakmározni, azt vékony zsinórral egy hal berántaná a vízbe.

SZESZTAI ZSUZSA

Téli merengő

Ruhátlan alszik, fátyolos a táj,
pipiskedve lépked a szűz havon.
Mereng a félhomály az ablakon,
meleg szobában olvad egy kabát.

A kandallóban izzik a parázs,
pattog a tűz, egy parányi égbolt.
Kéjesen játszik egy kósza fényfolt,
paplanba bújik a vágyakozás.

Csillagokat terít fölénk az éj,
pille takarót hint, melengeti
álmaink, ahogy a földet a fény.

Mintha a világ cukorból lenne,
hópihe szálldos, puha ágyat vet,
nézd, az este mint hempereg benne.

A fény, a vágy

a tél, a dér, a lét, a vér
ezer meg egy csak a miért
erdő, talaj, zúgás, patak
avar, álom, semmi salak
a köd, a föld, sár göröngy
bokor ágán a könny fagyöngy
a szomj, a szó, hó-takaró
a nap, ha süt – kapaszkodó
a fény, a vágy, a melegágy
vezess engem, vigyél tovább

ZENE

Susan Boyle

Away In A Manger/A jászol mellett – Rockefeller Plaza 2010.

<https://www.youtube.com/watch?v=4l05A4c0bZA> (3':09")

Christmas Album/Karácsonyi Album 2018-2020.

<https://www.youtube.com/watch?v=XwHR87Hwxj4> (1h:3':11")

Susan Boyle a vatikáni VI. Pál Csarnokban, a karácsonyi koncerten énekli „When a Child is Born/Amikor a Gyermekek megszületett” c. dalt 2019. dec. 14-én

<https://www.youtube.com/watch?v=zvFY3SBZFY0> (3':59")

Susan Boyle és Elaine Paige: I know him so well/Jól ismerem őt

https://www.youtube.com/watch?v=r0ogG9_FBWI (3':52")

Little Drummer Boy/A kisdobos fiú

<https://www.youtube.com/watch?v=0mI9oKWsixA> (3':41")

Gyere, mondták nekem
Pa-ram pam pam pam
Újszülött királyunkat látni
Pa-ram pam pam pam
Legjobb ajándékainkat hoztuk
Pa-ram pam pam pam
A király elé helyezzük
Pa-ram pam pam pam
Ram pamp pam pam.
ram pam pam pum
Megtisztelni őt
pa-ram pam pam pam
Most eléje járulunk

Kis Jézuska
Pa-ram pam pam pam
Szegény fiú vagyok én is
Pa-ram pam pam pam
Nincsenek ajándékaim
Pa-ram pam pam pam
Csak azt adhatom Neked királyunk
Pa-ram pam pam pam
Ram pam pam pam
ram pam pam pam
Hogy játszhatok Neked
Pa-ram pam pam pam

Mária bölintott
Pa-ram pam pam pam
Az ökör és a bérány tart ütemet
Pa-ram pam pam pam
Doboltam Neki
Pa-ram pam pam pam
A legjobbat doboltam Neki
Pa-ram pam pam pam
Ram pam pam pam
ram pam pam pam
Aztán rám mosolygott
Pa-ram pam pam pam
Rám és a dobomra

Gyere csak, szóltak nekem
Pa-ram pam pam pam
Újszülött királyunkat látni
Pa-ram pam pam pam
Ím, itt vagyok, ím, itt jövök

*

Így kezdődött a karrier, amikor Susan 47 éves volt:
Susan Boyle meghallgatása – magyar felirattal
https://www.youtube.com/watch?v=KV8A_FErUVo
(7':01")

*

Susan Boyle a Britain's Got Talent tehetségkutató versenyen tűnt föl 2009 tavaszán. És szinte napok alatt világhírűvé vált.

Negyvenhét éves volt az édesanyja, amikor tizedik gyermekeként megszületett és oxigénhiányos állapota miatt részleges agykárosodása lett, ezért bizonyos agyi funkciói akadályozottan működnek. Ő is 47 volt, amikor tévén keresztül egy csapásra nagyon híressé vált. A bolygó angol nyelvű médiája elsősorban, majd később minden más sajtó is nagyon hosszasan taglalta e siker különös összetevőit, ebben megjelent sok társadalmi kontroverzia, ezek közül jó néhánynak valójában nem volt köze az énekesnőhöz, sőt kicsit vagy nagyon gonosz is volt olykor. Mindezek mára elültek, csak maradt a tiszta tehetségű hang és az öröm afelett, hogy valaki elérheti álmait minden ellenható tényező ellenére is.

Nekem személy szerint nagy példaképem Susan.

Szinte sohasem tanult énekelni, a világtól messze, egy kis skóciai faluban született szülei tizedik gyermekeként, akik Írországból emigráltak oda. Rendes munkája is alig volt hátrányos külseje és mentális állapota miatt, olykor a falu templomában, olykor nagyobb jelentőségű egyházi alkalmakon énekelt, saját kis közössége ismerte ugyan tehetségét, de messzebbre sosem jutott. Édesanyja 91 évesen halt meg, az ő ápolása tette ki utóbbi éveinek nagy részét a templomi önkénteskedés mellett – hívó római katolikusok, ugyanis. Végül is édesanyja kapacitálta őt többször, hogy jelentkezzen a műsorba, majd azután, hogy meghalt, valóban jelentkezett is. Ott a válogatás során már többször szembesült különböző előítéletekkel, külseje, nagyon egyszerű öltözete, frizurája, keresetlen modora, olykori dühös megnyilvánulásai miatt – ezek nagyrészt mentális állapotának következményei voltak. Mindez a mai média-uralta világban tökéletes ellenható tényezők a sikerrel szemben. Érdemes megnézni, aprólékosan végig böngészni az első felvételt a műsorban való fellépéséről, felleltározhatjuk, hogy a profi zsűritagok, a nézők sem képesek leplezni olykori megvetésüket, sőt néha undorukat – egyszerűen: előítéletüket – a fellépővel szemben. És akkor felcsendül a hangja – és akkor mindenki arckifejezése megváltozik... döbbenetes, lehengerlő előadás. Az értékelésben Amanda Holden, a kiváló és ragyogóan szép brit színésznő gyakorol (nagyon dicsérendően) önkritikát, amihez aztán sok-sok sajtóorgánium is csatlakozik később:

„Nagyon izgatott vagyok, mivel tudom, mindenki ön ellen volt. Őszintén úgy gondolom, hogy mi mind nagyon cinikusak voltunk, és úgy gondolom, ez volt a legnagyobb jel, ami fel akart minket rázni. És még csak azt akarom mondani, hogy nagy megtiszteltetés, hogy meghallgathattuk.”

El kell ismerni, nem könnyű egy ilyen hírességnek ilyen súlyú korrekciót végrehajtania – nagyon szép volt tőle.

Susan lábai előtt hevert – kis túlzással – a világ.

New Yorkban énekelt 2010-ben a város karácsonyi ünnepségén. Énekelt Glasgowban, a Brit Nemzetközösségi játékok megnyitóján II. Erzsébet királynő jelenlétében. Szintén Glasgowban, amikor XVI. Benedek pápa ott járt, az ő üdvözlésére, majd a pápa meghívta őt a Vatikánba is karácsonyi koncertre. Ezt Ferenc pápa is megismételte, 2019-ben. Világszerte ismert sztárokkal énekelt együtt. Lemezeladásai, népszerűségi mutatói a csillagokban voltak vagy vannak... több, mint százmillió hallgatója volt az elmúlt években a youtube-on és az ehhez hasonló megosztókon.

Hangja – képzetlensége ellenére is egyedülálló, csodálatos, érzelemgazdag, ugyanakkor nem túloz, pontosan érzi és érzékelteti a határokat. Vonzó és telt, bársonyos tisztaságú és bravúros – a hallgató nem is érti igazán, hogy különösebb képzés nélkül hogyan képes ezt a minőséget nyújtani. Hangereje hatalmas, hangmagassága és terjedelme állandó, biztos és bátor előadó. Külső megjelenésén sztájlisztok nyilván sokat javítottak, de valahogy mégis megmaradt annak a kedves, egyszerű, falusi asszonynak, akit először láttunk és éppen ezért, azonnal megszerettünk. Döbbenetes, egyedülálló jelenség. Személye és teljesítménye magában alkalmas és elegendő arra, hogy a média által elménkbe égetett képet, hogy milyennek kell lennie egy énekesnőnek: „szépnek/szexinek/kacérnak/szopránnak/satöbbi” egyetlen csapásra megdöntse és menedéket nyújtson az egyszerű embereknek ahhoz, hogy soha ne mondjanak le az álmaikról.

Ennél többet nem lehet kapni valakitől.

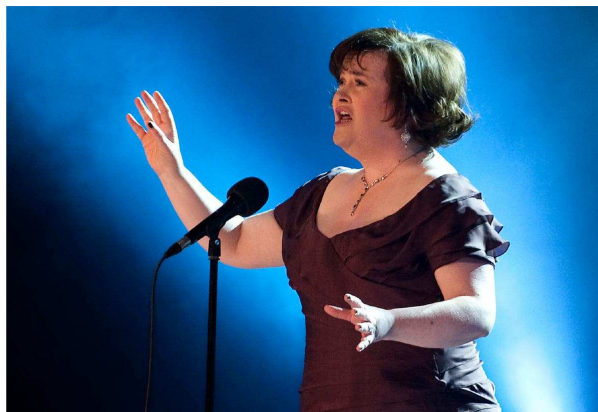
Susan Boyle dalaival, karácsonyi énekeivel kívánok kedves Olvasóimnak boldog, áldott kegyelmekkel és szeretettel teli Karácsonyt, a Kisdedre való ráhangolódást: Szolláth Mihály.

*

Susan Margaret Boyle (1961. április 1. Blackburn [Egyesült Királyság, Skócia]–) ír származású skót énekesnő, régebben szociális munkás, aki a Britain's Got Talent tehetségkutató műsor 3. sorozatában, 2009. április 11-én, versenyzőként vált ismertté. Boyle szinte azonnal világhírnévre tett szert, ahogy a verseny első fordulójában a Nyomorultak „I Dreamed a Dream” dalát adta elő.

Folytatás itt: https://hu.wikipedia.org/wiki/Susan_Boyle

*

Susan Boyle (1961–) skót énekesnő
Fotó: independent.co.uk

(Szerk.: Szolláth Mihály)

SZOLLÁTH MIHÁLY

Körülbelül vers

Hódolat Kosztolányinak

Igen, most éppen
van itthon kenyér is, bor is.
Gyermeke van. Párom van.
Nem vagyok szomorú.
Tudok mit enni.
Volt egy kert – utamon végig kísért az emléke.
Mandula, dió és barack, kukacos alma,
– semmi sem volt a miénk.
Aztán felöregedtünk az égbe, bár én még itt,
hátizsákkal vagyok mindig és senkinek nem
könyörgök. Egy fali textil túlélte, csudaképp,
Franciaországban van, Andinál.
Lassan homályosul, körvonalvesztésben áll
a múlt, árnyakat ölelek egyre-egyre...
Sokan nem is köszönnek már.
Semmi ezüst, arany soha. Toll kiszáradt, ceruza
csonk, billentyűk világítanak az éjben.
Napi zuhany, melegben többször is,
teát csak ritkán, kávét sokat iszom.
Járom a hűlt Budapestet
csak olykor fog el az iszony.
Minden városomból és falumból eljöttem.
Amit írok, így volt igaz. Már nem zavar se
könny se nevetés – ötven évet szántam a
tanításra, alig van ki emlékezne rám.
„De néha megállok az éjen”
és számot vetek mindennel, ami régen
feszít – ám a megélhetés miatt elmaradt.
Amim van, ami hozzám és rám tapadt
szenvtelenül és azért is betűkbe öntöm –
legalább magamnak: falra hányt börtön
koszt, vagy mi a fene..., el ne vakarjam...
Lett, ami lett. „Mit akartam? Mit akartam?”
Sosem volt semmi kincsem, csak tudásom.
Ezt kértem az égtől – nem álom,
meg is kaptam, más nem otthonom.
Az éggel, majd, ha ott leszek, akkor számolok.

2024

VERASZTÓ ANTAL

A puskás ember

„olyan házakban laktam
amiket el sem kezdtek építeni.”
KASSÁK LAJOS

Minden emberi történetben vannak pillanatok, melyekre érdemes visszaemlékezni. Természethez és vadászpuskához kötődő történetemet ezúttal családi emlékezettel kell kiegészítenem. Ez, esetünkben egy kicsit mítosz, egy kicsit mese, egy kicsit valóság. Ami biztos és nem mese, apai felmenőimnek ősi időktől fogva (hogymikortól, nem lehet pontosan tudni) a földhöz volt közük úgy is, hogy művelték, úgy is, hogy vadásztak rajtuk.

Akkor is, mikor környékünkön még nádi farkasok éltek, és később is, mikor eggyel odébb lapozott Isten; s megváltozott a természet képe... Azért a vadászok és hajhászok ebben a régi időben sem mehettek vadászatra üres tarisznnyával, hanem kenyérrel, szalonnával, birkasajttal és meggyébbel. Hosszabb vadászatra még így fegyver és „gyomortölténnyel” jól ellátva kellett nekik hazulról nekiindulni.

Kiterjedt famíliámból előttem járó István is a pusztai puskaforfogyasztók közé tartozott. Ha éppen a síkságon zaklatta az apróvadat leginkább jó vizsláját, vitte magával útítársnak. De jól ismerte a környéken található ligeterdők minden szege-lyukát, a vad tartózkodási helyét, sőt fias fészket is, akár vackából ki tudta ugrasztani a vadat. Tapasztalata vezette azokra a helyekre is, ahol a vaddisznó kényire túrt és gypelt. A vadászattal járó töredelmeket, – ha kellett – napokig jól állta. Túrt fagyot, hőséget, igényei kevesek voltak, falatozásra a vadásztarisznnyában ő is legtöbbször kenyeret, füstös szalonnát, kolbászt, vöröshagymát vitt magával.

A puszkázás tudományához is meglehetősen értett. A természeti jelenségek megfigyelése, s az azokon való eligazodás az előttünk való időkben még inkább hozzátartozott a természetben járó ember mindennapjaihoz.

István ezeket a fortélyokat atyjától tanulta el: *Vörös az ég alja, alighanem szél lesz, lett is méghozzá nem gyöngé.* István tudta, ahol bogarat lát tövisre szúrva, biztosra veheti, valahol a közelben ott tanyázik a töviszúró gébics. A gébics ugyanis nem nyugszik, ha éhes, zsákmányt keres, tuskére való bogarat. István leszúrt pálcája időárnnyéket mutatott. Órája nem volt, csak ideje. A kalendáriummal viszont családilag tartották a barátságot. Előfordult, hogy ha több napokra invitálták vadászni, az otthon maradtak a legközelebbi mindenki által ismert jeles naphoz kötötték indulásának idejét. Valahogy ilyenformán: Szent Lőrinc után valósombaton. Ő az, aki mindig természetéhez illő ruhát visel, jó erkölcsű, nem hisz a csodákban, nem dohányszik, de van egy puskája!

Öröklött vadászhibe szerint pedig: „azok helyett is kell vadászni, akik elmentek, vagy akik nem tudtak megszületni.” Ilyesfajta emlékekkel melengetem magam, mielőtt nekiindulnék Istvánnal a határba, akiről sokan azt hiszik, akik látnak bennünket, hogy a bátyám, mert egy kicsit hajazunk egymásra. Vele támadt kedvem járni egyet puszkásan az általa jól ismert pusztában. A nap még a bokrok alján motoszkál, mikor beleakadunk az első vadrózsa ágakba, érezni lehet, ahogy felszáll a föld szaga, lassan kibomlik a messzeség. Jó darabot megyünk már a tágas határban, mire a nyárvégi napsütésben, a fehérre meszelt falú szállások, tanyák is szemünkbe hunyorgatnak. Távolágukat a megnyúlt jegenyék, akácok mutatják. Néha saját árnyékunk társaságában álldogálunk kicsit. Foglyok surrannak át előttünk egy csapáson kis csapatokban. Tőlünk napkelet irányába bokrok guggolnak, a ritkásan őrködő fák közelében pedig néhány őzet látunk legelészni. Puskaövésnyire vannak,

de őzre ebben az évszakban nem lövünk. Különben sem vagyunk se rapsicok, se pecsenyevadászok, akiket minden igaz vadász elítélhetne.

Lassan tovább cserkészünk, előttünk egy ciheres^{*} fölött fácánok röpdösnek csillogó arany-vörös tollazatukat mutogatva. Majd ősszel visszajövünk vadászni rájuk. Nem feltétlenül öreg-nénis, derős őzre gondolok persze, hanem olyanra, amikor kezd érdekesebbé válni az idő, reggelente enyhe ködök rövidítik a látóhatárt, csípős hangulatában találjuk a levegőt s néha a föld is göbörödött^{**} lesz majd a csizmánk talpa alatt. Ekkor, de csak ekkor, odaállunk majd Istvánval a nádasok oldalához a kutyáink által felzavart fácánokra „össztüzet” adni. Toronykakast is fogunk löni, ezt nem lehet kihagyni. Ez az igazi vadászkunstszt, megvárni, míg a fácánkakas eléri a magasban repülési végpontját, s akkor...! Ropognak majd a fegyvereink, mint régen a pisztolyok parasztlakodalomkor. Nyúlra meg akkor megyünk, ha majd havat visz a hátán, nevet István. Nem először támad olyan érzésem, mintha összes felmenőim Istvánban ölténének testet, a mozdulataiban, ahogy beszéd közben a bajuszát megpödrörinti, a szójárásában, van valami utánozhatatlanul időtlen és megnyugtató.

Köztünk legyen mondva, míg duplacsövű vadászpuskámmal vállamon azon ámulok, hogy a ferde napcsíkok hogyan döfik át magukat a fák boltozatán, a kristály-szemű hiúzt, mely a közelemben lévő fán lapul, észre se veszem. István neszezi meg, s ő tartja szemmel mindvégig, míg a közelében vagyok, hogyha moccanna, puskavégre kapja. Valahogy ilyenformán toppan elénk a valóság! Közben nyári ludak utaznak fölöttünk, István kíváncsian zsákmánynak tartja, de nem érheti el őket, füstös löporral működő mordályát nem is próbálja megszólaltatni.

Öregre vágott, ólommal etetett belga puskámmal szólítok le neki egyet a felhők mellől... Sajnálkozunk, hogy kevés a vízi vadunk, igaz folyónk sincs, de ez nem a mi hibánk – mondja ki István -. Ha meg mégis van vízünk, az rendszerint nagy bajjal jár. Többször jött már ránk tél méteresnél is nagyobb havakkal, de csak egyszer maradt itt április utolsó napjáig – emlékezik vissza István. Aztán hirtelen ránk olvadt, lett akkora víz körülöttünk, hogy levett ólajtókon eveztünk át a szomszédba. Még le se apadt a hólé, megjött az eső. Tavaszra nem volt se takarmány, se vetés, a jószágaink annyira leromlottak, hogy alig volt jártányi erejük, több el is hullott közülük. Az Ördöggel cimborás láncos ménkű üsse meg! Ekkor volt az, hogy egy-két kosár kukoricaért lovat lehetett venni. Az általános nyirkosságban még a puskám szíja is megpenészedett.

Késő ősszel azért már kint lehetett éjszakázni, ha ürgénél nagyobb vadra vágyott az ember. Egyik éjszakán én is ahelyett, hogy a meleg ágyban az igazak álmát aludtam volna, inkább egy fa tövében üldögéltem, s persze próbáltam nyitva tartani a szememet. Nyugodtan mellettem pihenő vizslám se alhatott mélyen, mert egyszer csak hirtelen talpra ugrott és felborzolt szőrrel belevonított az éjszakába. Pedig semmi látható nem mozdult, szellő sem rezzent. A kutya párszor még neki is ágaskodott a láthatatlan lénynek, mintha viaskodna vele, majd végül a földre hasalva nyüszített és csak nagy sokára nyugodott meg. Már-már azon a ponton voltam, hogy beledurrantok ebbe a számomra láthatatlan valamibe, de aztán hirtelen minden abbamaradt, még az éjszaka titokzatos neszei is nyugovóra tértek.

Különös élményem felől később a pásztorokat is kérdeztem, a juhászok, azt mondták, hogy néha a pusztaságon is előfordul ilyen eset a pásztorkutyákkal, ezek a tapasztalt virrasztók azt tartották: „ilyenkor valami látás veri az állatot.”

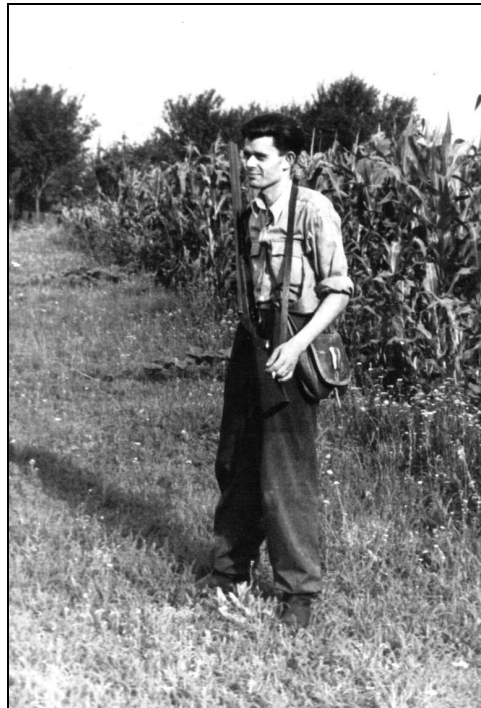
István olyasmiről is tudott, amit a pásztorok elhallgattak előle, hogy őszi éjszakákon tüzeik mellett néha helyet kér egy öregember, aki hajnal előtt úgy eltűnik, mint a köd. Ahogy lassan István vadászkalandjainak, meg közös portyázásunknak is a végére érünk, a nap is lefelé halad, pillantásom még utoljára falánkul bekapja az alkonyba hajló tájat. A dűlőút végén – még Istenhöz elé – megköszönöm Istvánnak, hogy velem tartott. Mivel ezen a

* bokros, cserjés hely

** fagyott föld

vadásznapon az ő szeme segített látnom és neki köszönhetem, hogy múltunk meséit beleszötte a tájba. Elégedettség látszik az arcán, homlokát kabátja ujjába törli, s neki e néhány pillanat elég ahhoz, hogy eltűnjön körülötte az idő, úgy, mint százötven évvel ezelőtt, mikor átköltözött oda „ahol a napnak minden szakában csend van.”

VERASZTÓ ANTAL: *Pusztai találkozások* c. kötetéből, Napkút Kiadó Budapest, 2022

A szerző vadászúton
(Archív felvétel)

Fotó: VERASZTÓ ANTAL

VERASZTÓ A. KÁROLY: *Falusi tél*, 28x38cm, akril

†**VERRASZTÓ GÁBOR**

(1964– 2022)

GOLL BEA

szabálytalan életrajzából

GYERMEKKOR

Goll Bea szabálytalan életet élt. Már apró kislány korában az Operaház tánckarában szerepelt, amikor más gyerekek még babáztak

Goll Beatrix 1927. június 30-án született Budapesten a Baross utcai I. számú Szülészeti és Nőgyógyászati klinikán, ezért nem lakóhelyén, hanem a Józsefvárosban anyakönyvezték július 4-én. Családja vallásának megfelelően római katolikus templomban keresztelték meg.

A kislány arcvonásait apjától, kék szemét és platinaszőke haját valószínűleg elászi őseitől örökölte, hiszen szülei barna szeműek és barna hajúak voltak. Bea már ezért is csodaszámba ment a rokonság körében, a szájhagyomány pedig úgy tartotta, hogy a Lázár utca 18. szám alatti bérházuk kékre festett első emeleti gyerekszobájában előbb tanult meg táncolni, mint járni...

A somogyi faluban, ahol Frick Jolán felnőtt, az apja az iskolában volt tanító. Szigorú neveltetésének köszönhetően erős szorgalommal jutott el a fővárosba éneket tanulni. De nemcsak énekelni, füttyülni is szépen tudott, gyakran hívták zenekarokkal haknizni, és összebarátkozott Ember Nándor zongoraművésszel is, aki gyakori vendég lett otthonukban. Épp ezért ösztönözte tehetséges kislányát táncolásra.

Goll Bea még nem töltötte be hatodik évét, amikor Brada Ede, az Operaház nyugalmazott balettmestere, a neves magántáncos tanítványaként fellépett a Zeneakadémián tartott vizsgaelőadáson, nevét ekkor nyomtatták ki először plakáton, és minden tudósításban külön kiemelték sokat ígérő tehetségét. Felléptették a „Székesfővárosi Vízművek Sport és Önképző Egyesületének Kultur délutánján”, Johann Strauss Rózsakeringőjét táncolta, de szerepelt a „Pátria Magyar Írók, Hírlapírók és Művészek Klubja” családi estjén is.

Saját bevallása szerint kilencévesen határozta el végleg, hogy táncosnő lesz. 1939-ben már Pallay Anna, az egykori balerina, koreográfus, elismert zenepedagógus diákjaként színpadi mozgást, ritmikát és plasztikát tanult, a Magyar Színházban tartott balettiskolai gálaműsoron pedig a 12 éves Goll Bea „tánca és saját improvizációja valósággal elragadtatta a publikumot”. Ezúttal a sajtó már nem csupán nagyobb teret szentelt a többieknek a kislánynak, az újságcikkek szépséges táncsodaként mutatták be.

Valószínűleg a színésznő édesanyjának határozott menedzselése is közrejátszott abban, hogy Ember Nándor magával vitte Goll Beát több hónapos spanyolországi koncertturnéjára. Közös fellépéseiket valóságos diadalmeneteként kezelte a spanyol rádió és napilapok.

„Goll Beatrix, a budapesti Királyi Operaház táncosnője, ritmusos kecsességet kölcsönözve Debussy, Schumann, Liszt és Chopin briliáns alkotásainak, a holnapi napon, pénteken, fellépéssel örvendeztetni meg a nagyérdemű közönséget a Vígszínházban együttműködésben honfitársával, Spanyolország nagy kedvelőjével, a híres zongoristával, Ember Nándorral, korunk egyik legnevesebb művészeivel.”

„A tegnapi nap a táncnak szenteltetett. Délután Goll Beatrix, a budapesti Királyi Színház táncosnője, nagy sikert aratott a Vígszínházban, ahol is Ember Nándorral, az ismert zongoristával lépett színpadra, aki nem is olyan rég diadalmaskodott a Zene Palotájában.[...] Munkássága során, néhány alkotása összefonódott Goll Beatrix elbűvölő figurájával, mozdulatainak bájával, harmóniájával. Ígéretes fiatalság, szépség, csinos alak és szimpátia, hibátlan, tiszta tehetséggel párosulva, ezek azon fegyverei, melyekkel meghódítja a közönséget, mint ahogy meghódította azt a közönséget is, amely tegnap megtöltötte a Vígszínházat, ahol úgy neki, mint Embernek számos ráadás számmal kellett kiegészíteniük programjukat.”

A madridi filmrendezők azonnal szerződéseket ajánlottak a „csodás” kislánynak. Miután hazatértek, Ember Nándor próbafelvételt készíttetett a sudár természetű balerináról a Margitszigeten. A kisfilmeket

elküldték Madridba, Rómába és Hollywoodba, mindenhol szerződtetni akarták, az olaszok azt válaszolták, hogy „Goll Beatrix lesz az új Greta Garbo, csak szebb nála.”

Goll Bea ugyan kiutazott szüleiivel Olaszországba, erről egy bolognai klinikán kiadott zárójelentés tanúskodik, ahol édesanyját kezelték néhány napig „ideggyengeséggel”, de külföldi filmszereplésnek semmi nyomát nem találni. Jártak Sanremóban és Monte-Carlóban, utóbbi helyen szerepelt is a még alig kamaszodó lány. Ráadásul az utazások, fellépések mellett a házuktól néhány saroknyira feljebb lévő „Budapesti VI. Kerületi Magyar Királyi Állami Mária Terézia Leánygimnázium” növendéke volt, és mivel a hosszú kimaradások miatt általában rossz jegyeket kapott, magántanuló lett.

1940 őszén Ember Nándorral a Zeneakadémián is bemutatták a Spanyolországban nagy sikert aratott műsorukat, a nagytermet zsúfolásig megtöltő közönség többször visszatapsolta őket, ám a kritikusok zöme fanyalogva fogadta a programot. Külön-külön mindkettőjük tehetségéről elismerően szóltak, de hogy ne zongorajáték kísérje a táncost, hanem a balerina mozdulatai fejezzék ki a zeneszó képi világát, meglehetősen bizarr próbálkozásnak tartották. A következő év januárjában Goll Bea másik partnerrel, Zsedényi Károly balettmesterrel, az Operaház magántáncosával adott műsort a debreceni Arany Bika Szálloda dísztermében.

Az igazi áttörést azonban első önálló budapesti estje hozta meg számára 1941. május 3-án. A helyszíni tudósítókat már a Zeneakadémia nagytermének közönsége is megdöbbentette: a nézőtéren ült báró Wlassics Gyula, a Vallás-és Közoktatásügyi Minisztérium államtitkára, az állami színházak főigazgatója, a Nemzeti Filmbizottság elnöke, Kiss Ferenc, a Színművészeti Kamara elnöke, eljött számos színházi és filmszakember, írók és művészek.

Goll Bea költötte mozdulatművészeti figurákkal komponált táncbemutatóját Polgár Tibor zeneszerző, karmester, a Magyar Rádió munkatársa kísérte zongorán Debussy, Chopin, Sibelius, Albéniz és De Falla műveit játszva. A Művészet című folyóirat 1941. májusi száma így fejezte be kritikáját: „Még nem tudni, hogy ez a túlterhelt témakörű és tág kifejező készségű, nagy fiatal tehetség milyen egyéniséggé fog kifejlődni, annyi azonban bizonyos, hogy **Goll Beában** új nemzetközi *táncsillag* született.

Az előadást tíz nap múlva ugyanolyan sikerrel megismételték, a szellemileg és fizikailag is túlhajsztolt „magyar Anna Pavlova” viszont egyre bizonytalanabbá vált. Ünnepezt művésznő léteire nem érezte magát más gyerekeknek, ha egyáltalán volt igazi gyermekora, de felnőtté sem vált még teljesen.

VERRASZTÓ GÁBOR: *Goll Bea szabálytalan életrajz* c. kötetéből. Napkút Kiadó Bp. 2015

BALOGH ÖRSE: *Tél*, 12x12cm tempera

FELLINGER KÁROLY

KARÁCSONYI ÉNEK

Jászolban született a gyermek,
tán azért, hogy mindenki lássa,
hiszen a szegény ember fia
nem léphet fényes palotába.

De oda, a pásztorok mellé,
oda most beléphet bárki,
legyen az gazdag vagy szegény,
legyen az három királyfi.

És a kisdéd helyett egy angyal
éneke tölti be az estét,
s a pásztoroknak eszébe jut,
hogy a tehenük meg se fejték,
hogy mától Mózesnek istene
minden embernek örök áldás,
s a kisdéd, ki emlőért kutat,
maga a tiszta megbocsájtás.

Csillagok tárják az ablakuk,
kihajol belőlük a remény,
megváltónak hívja Jézusát,
akár egy jámbor pásztorlegény.
Hogy embernek ember a társa,
és farkasa néki az önzés,
így szóla az angyali ének,
így zenge az égi köszöntés.

A HOLD UDVARÁBAN

Angyalok sűrögnek
a hold udvarában,
látom már, látom már,
éppen nagymosás van.

Gyöngyözik az égbolt,
mint a babaszappan,
csillagok pezsegnek,
altató zeng halkan.

Angyalok töprengnek,
lengetik a szárnyuk,
hova teregessék
csillagpor palástjuk.

Szárítókötél lesz
a vén hold sugara,
ruhaszárítójuk
a kócos nap maga.

MINDEN SZÜLETÉS

Minden születés egy karácsony,
ránk bízva nyugalmát az Isten,
meglátni a féltő anyákon,
békesség lakik a szívükben.

Szemünk előtt nyílik a rózsza,
illata száll, kócos angyal,
rohanunk, mint hívó szóra,
miközben a rózsza marasztal.

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Malmomban két bolond öröl,
most jöttek a falvédőről.

Békességem erőst fogytán,
fogy a borom, a szalonnám.

Lóvá teszik a világot,
koromból sütnék kalácsot.

Torkukból száll, zeng az ének:
Bort, búzát meg békességet!

HORVÁTH HOITSY EDIT

A KÖLTŐ: kortalan kamasz

A szónoklónak visszaszájal
– nem győzheted meg rossz retorikával –,
minden hamissal szemben ő-s-ravasz.
Köp hegyeset álságos „koreszmékre”,
s ha bármily tetszetősen dallanak
fuvolahangú, újkori szirének,
nem ejti meg a bájoló karének,
ő igazához hű marad.
Bár a sors havaz hajára fehérséget:
nem térdeléstől bütykösödik térde,
markát se nyújtja ki piasztert kérve,
s nem hajlongástól porlik csigolyája;
s bár fél magánytól – nem vegyül a „nyájba”,
paradox bölcs – csak igazodni rest,
szemforgatón röhög – s foga csikordul,
ha hozzáér a kenetes...

Ha mámoros, hát sose mézes bortul:
sajátos látomások ihletett
mágusa ő... Mártózva förtelembe,
óvja kikezddhetetlen tisztasága,
mint szonda nyúlik felkavart vizekbe,
ahol iszapban bűn lapul, mint rája,
rücskös muréna, vérszívók petéi.
Őt szelleme, mint bűvárt meze, védi.

Mondják: rebellis, szüntelen izgága.
Igaz, s kegyetlen önmagához is,
sokszor meghökkent és felháborít –
Igazságosztó – Terminátor,
szelídségét levetve ég nyilától
sem retteg olykor – az a dolga,
hogy a Baál oszlopait lerontsa
– így szól az égiek parancsa –,
s kolosszok kőfalán törik szegény feje
ezer darabra...

EPRESKERTI SZERZŐHATÁROZÓ — MÁNDY GÁBOR, 1945 -

Mándy Gábor írja önmagáról itt: <http://www.geocities.ws/mandygabor/magyar.htm>

[irodalom](#) (versek, [prózák](#), [színpadi művek](#))

[fejtegetések](#), közölt [publicisztikák](#), nem közölt [levelek](#), saját [blogok](#) - és mindez egységes [időrendben](#)

[zenék](#)

[fotók](#)

[fotókarikaturák](#)

[rajzok](#), [karikaturák](#) --- ld. még az [akciókarikaturáim](#) videóját és a [Szépítkezés](#) c. dinamikus karikaturámat!

[videók](#)

[nyelvoktatás és fordítás](#)

Ízelítő a többnyelvű kifejezésgyűjteményemből az [extra](#) portálon

[táncoktatás](#)

A [gyorslinkek](#) közé azokat vettem be, amelyeket a leggyakrabban használok. Ezeket gyorsan behívhatom vendégségben vagy internetkávézókban. Ezek közül: [Gáborlinkek](#)

[Alkalmi](#) összeállítás, változó tartalommal

[Kiegészítő weboldalam](#) az EXTRA portálon

Megjelenések a MEK-en:

Nyersfordítások

<https://mek.oszk.hu/02600/02638>

2005-04-14

Variációk egy szeretkezésre

<https://mek.oszk.hu/17200/17269>

2017-09-12

Faág a vízen

<https://mek.oszk.hu/02700/02733>

2005-05-10

Egy nem létező ember története

<https://mek.oszk.hu/17700/17753>

2018-01-29

Hogyan nyertük meg a világbajnokságot?

<https://mek.oszk.hu/16900/16961>

2017-06-09

A biciklis király

<https://mek.oszk.hu/20500/20542>

2020-04-21

Hihetetlen történetek

<https://mek.oszk.hu/17000/17080>

2017-07-17

Hihetetlen történetek

<https://mek.oszk.hu/20500/20589>

2020-04-29

EPRESKERTI SZERZŐHATÁROZÓ — MÁNDY GÁBOR, 1945 -

Gondolatkísérletek
<https://mek.oszk.hu/20600/20607>
2020-05-04

Már itt vannak
<https://mek.oszk.hu/20600/20641>
2020-05-11

Üzenetrögzítőre
<https://mek.oszk.hu/20600/20661>
2020-05-14

Istenes és istentelen
<https://mek.oszk.hu/20600/20674>
2020-05-20

Hagyjátok rám!
<https://mek.oszk.hu/20600/20697>
2020-05-27

Happyland avagy a kommunizmus
<https://mek.oszk.hu/21100/21166>
2020-09-17

Így nyertük meg a világbajnokságot
<https://mek.oszk.hu/21300/21316>
2020-10-20

Dudorász
<https://mek.oszk.hu/21500/21590>
2020-12-29

Eltűnt hat magyar
<https://mek.oszk.hu/21700/21767>
2021-02-15

Pótkötet
<https://mek.oszk.hu/21700/21791>
2021-02-19

Házi színház
<https://mek.oszk.hu/21800/21850>
2021-03-08

Töprengések
<https://mek.oszk.hu/22600/22604>
2021-12-21

Ötletelés A-tól Z-ig
<https://mek.oszk.hu/22800/22819>
2022-03-02

Jegyzetek egy memoárhoz
<https://mek.oszk.hu/23500/23582>
2022-11-04

Struggling with Words
<https://mek.oszk.hu/25700/25753>
2024-07-10

FANTAZY

MÁNDY GÁBOR

Visszatekintve

Visszatekintve mindig elmosolyodom, ha eszembe jut, mennyire féltették őseink a Földanyát. Azt mondták, hogy majd nem éli túl a mértéktelen környezetrombolást. A Földanya köszöni szépen, jól van, túlélte az embert. Az ember nem élte túl. Pontosabban, jelentős mértékben át kellett alakulnia ahhoz, hogy maradjon belőle valami.

Kezdődött a különféle betegségekkel. A romló levegőminőség miatt mind többen haltak meg légúti megbetegedésekben és a különféle rákfajtákban. Akik megmaradtak, azoknak a szervezete toleránsabb lett a széndioxiddal, a kozmikus sugárzással, valamint az ólommal és egyéb nehézfémekkel szemben.

A jéghegyek elolvadása miatt óriási földterületek kerültek víz alá. Megkezdődött a Nagy Népvándorlás. Illetve a menekültáradat miatt keletkező fegyveres konfliktusok korszaka. A határokat lezárták, és azt, aki el akart jutni az ígéret egyre zsugorodó földjére, kíméletlenül lemészárolták.

A rossz helyen fekvő államok is kifejlesztették saját nukleáris fegyvereiket, de ezeket értelemszerűen nem vethették be a fejlett területek ellen, hiszen akkor nem tudtak volna mit elfoglalni. Ezért egymás ellen folytattak gyilkos háborút, amibe időnként a fejlett országok is beszálltak. Körülbelül százhatvan nukleáris szerkezet robbant fel, és ezek a fejlett régiókban is lehetetlenné tették a megszokott életet.

Az irtatlan pusztítás következtében az emberiség összlétszáma jóval egy milliárd alá csökkent. De nem ez volt a meglepő, hanem a biológiai átalakulás. A háborúk óta eltelt harminc-valahány nemzedék alatt egy új faj jött létre. A ma élő ember szabású élőlények (akikhez magam is tartozom) alacsonyak, a kifejlett egyedek sem haladják meg a 80 centit. A testükhöz képest nagy a fejük, a végtagjaik elcsökevényesedtek, a szemük pedig fokozatosan alkalmazkodott a sötéthez. Mert azt mondanom sem kell, hogy a légköri és sugárszennyezést csak a barlangok mélyén lehetett túlélni.

Mivel az atomháborúk nem az én vidékemen zajlottak, itt megmaradtak az épületek, a gépek és a szerszámok. Csak a kezelésük vált sokkal nehezebbé a mi méretcsökkenésünk miatt. De átméretezés révén ezt a problémát sikerült megoldani. A könyvtárainkban megőrződött a felhalmozódott tudás túlnyomó része, így az akkori emberek kultúrája sem merült feledésbe. Joggal tekinthetjük magunkat a korábbi emberek utódjainak.

A sugárszennyezettség miatt a földművelés és állattenyésztés persze lehetetlenné vált, viszont váratlan táplálékforrás jelent meg: az ízeltlábúak. A pókok, csótányok, cserebogarak óriásira nőttek és elszaporodtak. Vadászni sem kell rájuk, ugyanis ők vadásznak ránk. Tömegesen jelennek meg a barlangjaink bejáratánál, ezért csak annyit kell tennünk, hogy az erre a célra kialakított fegyvereinkkel megpörköljük őket. Jön a bogár, a csápjai érzékelik, hogy a barlangban ennivaló van, de ahogy átlép egy bizonyos vonalat, a lángszóró már meg is sütötte. Olykor olyan sokan támadnak ránk egyszerre, hogy a tetemeik akár hetekre, hónapokra is ellátnak bennünket fehérjével.

A megmaradt könyveket összegyűjtöttük. Én azért tudok annyit a múltról, mert én vagyok a könyvtáros. Nem könnyű munka ez. A polcok nagyon magasan vannak, s a könyvek túlságosan nehezek. De egy elhagyott óvodában talált konstrukciós játékkészlet segítségével kezelni tudom az anyagot.

Az időm nagy részét itt töltöm. A régi emberek tetteiről és gondolataikról olvasok. Munka után pedig sietek haza a feleségemhez. Azaz ötünk feleségéhez. Ugyanis sokan

terméketlenek, így a szülni tudó asszonyok körül nagy családok alakultak ki. A szerelmi életünk pedig kiegyensúlyozott, hiszen mindenki sorra kerül. Ilyen körülmények között a nőközösség az egyetlen megoldás. Tulajdonképpen most valósult meg a kommunizmus. Bár Marx és Engels nem így képzelték el.

Ha ráérek, megpróbálom összefoglalni a legfontosabb emlékeket és tudnivalókat azok számára, akik még utánunk jönnek. Ha elkészülök vele, a feljegyzéseimet majd a könyvtár padlójára helyezem. Mert hátha nem érik fel az asztalt.

<https://mek.oszk.hu/20600/20641/20641.htm#>

Aranyba öltözött a havas, szőlős táj.... – Zemplén, Tarcál

Fotó: **TARHOS FERENC**

BIBOR ISTVÁN

Három régi képeslap

A kisváros. Érett gesztenyéket
szór a szél a pataknyi kis folyóba.
Zabolázott, fáradt szenvedélyek,
söpört, rendes utcák.

És ha volna,
ha véletlenül támadna mégis
gondolat vagy vágy. remény a szívben,
az sügná csak: folyjon bár a vér is,
menekülni! Bármi lesz, el innen!

Tűztorony, szűk utcák, régi házak,
gesztenyefák fenn a Lőverekben,
jó vörösbör, sok osztrák. Talán csak
ennyi volna?

Az más, hogy szerettem,
hogyan szédült kamasz örömmel éltem
befogadó, meghitt közegében.
Mára más lett, s még jó, ha nekem
nem ront. Ha csak idegen.

A Szesztra ormán összegyűlt a köd,
hogyan megszállja majd a Hosszúrétet,
és valahol Kardosrét mögött
jön az új tél. Néha erre téved
egy suhintás a holnapi szélből,
a Metszőnél tülköl a vonat,
visszhangja még gőzfűtő.

Az egészről
semmi több, csupán ennyi maradt.

Kékfrankos

Gyertya lángja emeli a füstöt
föl, a nehéz pinceboltozatra.
Kezemnél a pohár bor kiömlött,
s megfakult, mint részeg ember arca.

Mennék már, de nem enged utamra
a kép: az ázott Fő térre döntött
torony most kélt, részeg látomása.
A barátom közben újra töltött,

így aztán akarva, nem akarva
ittunk minden vén soproni házra,
amíg csak a ledőlt torony végre

dülöngélve, recsegve, ropogva
– homlokán is újra jár az óra! –,
visszabillent százados helyére.

SZOLNOKI IRMA

Enyészet hava

Lassan, de határozott léptekkel indult a város felé. A tegnapi szikrázó ősznek mára nyoma sem maradt. Az ég szomorú szürkébe öltözött, tejfehér ködhálóval fonta körbe a fákat. A rozsdavörös avar színét vékony dérréteg fakította. Pont úgy, mint akkor!

Minden ragyogott az esküvői előkészületek alatt. A napsugár meleg fénnel simogatta az arcát, a langyos szél ölelése is bátorságot és hitet adott. Igen! Férjhez megy a fiúhoz, vele akarja leélni az életét. A rokonság, a barátok, az ismerősök egyhangúan állították róluk, ők testesítik meg a „csak ketten egy egész” fogalmát, a teljes egymáshoz tartozást. Így érezték mind a ketten, s azon a hajdani, borongós délutánon boldog reményekkel teli szívvel házasságot kötöttek. Baljós előjel volt a hirtelen elromlott idő, a csendben szállingózó hó, és az a sok szerencsétlenség, ami az utolsó pillanatban is megkeseríteni próbálta a nagy pillanatot. A nászút is végig ilyen ködös, nyálkás időben telt, de nem számított semmi. Reggeltől estig az erdőt járták, nevettek, terveztek, csókolóztak, csúszkáltak a deres levélszőnyegen. Pont úgy, ahogyan most araszol az úton, óvatos léptekkel, csak most egymagában bandukol. Egyedül!

Fázósan húzta össze a kabátját. Hirtelen úgy érezte, a köd tetőtől talpig átjárja a testét, rátelepszik, fojtogatja. Lépése bizonytalanná vált, egyre jobban süppedt el a sárgás levélszőnyegben. Hol romlottak el a dolgok? Kezdetben mindent együtt csináltak, mindenhová együtt mentek. Azután jött a gyerek, a terhesgondozásra már egyedül járt, a férjének mindig sürgős munkája akadt. Nagy pocakkal kapált, gyomlált, nyírta a fűvet, gereblyézte az avart. A barátok ebből mit sem láttak, felnéztek a tökéletes házaspárra, akik szemmel láthatóan is nagyon boldogok. Ő maga sem vette észre, mikor fordult a visszájára minden. Már nem feleség volt, hanem kiszolgáló személyzet, beosztottja férjének, a gyermekeinek, férje rokonságának, a betoppanó vendégeknek. Igaz, a férje is sokat dolgozott, otthon a ház körül is, de ha a kedve úgy hozta, szó nélkül hagyta magára a sok gonddal. Természetessé vált, hogy mindig mindenkinek a rendelkezésére áll, mindent megtesz a családi béke és harmónia fenntartása érdekében. Eltűnt a szabadideje, nem ért rá sétálni, olvasni, pihenni, egyre fáradtabb és nyugösebb lett. Tehetetlenül vergődött a kötelezettségek szorításában, hiába szólt, senki sem figyelt rá. Próbált kitörni, de megértés helyett újabb és újabb tennivalók gyűltek a feje felett. Mint fekete felhő telepedett rá, nem engedte, szorította, kényszerítette, hogy minél előbb megoldja a feladatokat. Magányos lett és szomorú.

Ma reggel, a házassági évfordulójukon, ahogy kinézett az ablakon, és meglátta ugyanazt a szürke semmit, a fagyos, szitáló ködöt, minden olyan egyszerűvé vált. Befejezi ezt az életet, nem mehet így tovább! Vége! A családja már az iskolában és a munkahelyen, egyedül van, most búcsút mondhat mindennek. Vége! Komótosan öltözött. Különös gonddal válogatta ki a ruháját, cipőjét, sálját, kesztyűjét. Arcára finom sminket rakott, mielőtt elindult, elégedetten nézett a tükörbe. Még jól néz ki, nem kell szégyenkeznie, ha ismerőssel találkozik. Csak nem szabad szóba elegyednie senkivel, nehogy elárulja magát. Kész tények elé kell állítania a családját. Nincs visszaút, bár a gyermekeit sajnálja egy kicsit. Ők nem érdemlik meg ezt a traumát, de majd kiheverik.

A parkon át letért az útról. Élvezettel rugdosta maga előtt a földre hullott színes leveleket, nevetett, mint egy kisgyerek. A köd már nem volt félelmetes. Elbújik, eltűnik benne, magába szippantja a fehérség, egybeolvad éggel és földdel. Pár percre megállt, elköszönt a földön itt-ott még fázósan viruló kései százszorszépektől, a kopaszodó fáktól. Sietve indult a vonat elé, fűrgén lépdelt a lépcsőkön az állomás felé. Előbb kell odaérnie a peronra, mint a gyorsvonat!

A szerelvény éles fűttyel, csikorgó sivítással fékezett. A kezében tartott bőrönd hangos nyekkenéssel került a helyére. Az ablakhoz ült, hogy lássa a tájat. Érezze a rohanást, a sebességet, lássa leperegni maga előtt azt a sok-sok évet, amíg a vonat felviszi oda, ahol az egész elrontott házassága, a nyomorúsága kezdődött. Még nincs késő újrakezdeni, még lehet élete. Bizakodva bámulta a szürke égboltot, a vattacukor sűrűségű ködbe vesző, rohanó fákat.

Az Enyészet havában kezdődött elrontott élete, s az Álom hava lesz az, mely egy új életet teremt!

Az első hó. Budapest, 2024. november 22.

Fotó: **FÁBIÁN MÁRIA**

VÁNYAI FEHÉR JÓZSEF

Sárból, sövényből

Mintha idegen kertben,
Ez a pokol otthonom.
Életről életbe szenved,
Késik a feltámadás.

Napforró televények,
Ájtatos dagonyázás,
Mindennapi horror lesz
A puszta felmutatás.

Szikár éj, vérnarancs hold:
Anyuka égből figyel.
Sárból, sövényből gyúrtan
„Az embered voltam én”.

Elveszítem magam

Nem szúr engem éjjel a Hold,
Garázdálkodó füst, lopom
Elébe magam. Tékozló
Napom mint átfutó árnyék.

Aranysetét kínok csöndje,
A vágó a szájába harap.
Fémpengés, harangkondulás –
Apám áll egy szál gatyában

A vályogvető gödörben –
Itt még azt hiszi, belőlem
Lesz valaki. Bűn bugyrában
Térdig, elveszítem magam.

Katalónia, Santa Cecília

Vakárkádok, farkasfog-fríz,
A harangtorony ikerablakai
Izzanak nap-föld vonalán –
De óv, aki minket vezet.

Szekeével felhőt terel,
A vízen épít palotát.
Szeleket követévé tesz,
A mélypont tüzéből szolgát

Csinál. Lángoló gótika
Csábít amott, viking asszony
Monokiniben. Hús a test,
A lélek a porhoz tapad.

Vágásszél

Örökségem szalma, törek,
Apám görnyed a gödörben,
Vályogot vet, rakosgatja
A minden sárverte falát.

Életre harcol a tájjal,
Halálra bukfencet görget,
Gyászra bort nyakal és vért hány
Opálos, iszapos földön.

Mondhatja, árnyék és kereszt
Vagyok, zsoldosa a bűnnek.
Homályos hold, anyám arca
Nem vakítja tekintetét.

HOGYA GYÖRGY

Tertilla fejfája

*„Nem mindenből lesz Pompeji,
amit elborít a hamu.”
Móra Ferenc*

Olykor-olykor a szülővárosomban tartott sétám alkalmával szívesen sétálok végig a Fő utcán és ha tehetem, betérek a Hősök terére emelkedve vezető mellékutcába, amely utcácskának még névtáblája sincs.

Ebben az utcában, melynek déli oldalát a mintegy nyolc-tíz méterre magasodó templomkert északi oldalát pedig a szintén jóval magasabban fekvő, Templomsor utcát szegélyező kis zöldövezet határolja gyakorlatilag két enyhén csökkenő magasságú kőfal között halad az ember a térig. Se lakóház, se üzlet nem található benne. Talán ezért sem adtak neki nevet. Névnélküli utca.

Emlékeim közül fájdalmas merengéssel és a hiábavalóság érzésével idézem fel családjunk múltjának azt az időszakát, amikor ebben a „nevesincs utcában” apai nagyapám szabóműhelye állt. Azé a nagyapámé, akivel személyesen sohasem volt szerencsém találkozni, mivel jóval születésem előtt eltávozott az élők sorából.

Sokáig különböző bérelt helyiségekben dolgozott, majd, mint úri szabó – aki a Majláth és Sennyey gróftól is kapott megrendelést – az ezerkilencszázhuszas évek elején saját műhelyt építtetett. Épp itt, ebben a Hősök teréről a Fő utcára lejtő kis utcában. A háború alatt ez a műhely találatot kapott és leégett, így az egyház idővel az utcai frontot befalaztatta és az egykor nagyapámnak kiadott területet visszaillesztette a templomkertbe. Így a „nevesincs utcát” azóta két oldalról kőfal szegélyezi és ma már szinte senki sem tud róla, hogy ott valaha mégiscsak nyílt egy bejárat, amely a vasalt ruha illatú helyiségekbe vezetett.

Sétám alkalmával megállok és elrévedő tekintettel nézegetem a borostyánnal befutott falat. Sem az elsuhanó autók utasait, sem a gyalogosokat nem érdekli mit rejt a kőfal. Fájdalmas merengéssel nyugtázom, hogy ez a közöny nem csak a kis szabóműhelynek szól; körtünet. A többségükben jelentéktelen célok által vezérelt embereknek a múlt és a jelen csak annyit jelent, amennyit érdekeiktől függően felfognak belőle. A múlt iránti érdektelenségük általában saját, egyhangú személyiségükből fakad... Ám az életet úgy megélni, mint egy állatkerti ketrecbe zárt állat csak ahhoz elég, hogy azok az emberek, akik így gondolkodnak, az állatkerti állat elégedettségével feküdhesse le leányukba esténként...

Többek között ezért is kerülöm a társaságot. A társaság egyszerűen nyomasztóan hat rám. A türelmetlenül egymás szavába vágó, hangoskodó emberek gátolnak a gondolkodásban és így fárasztanak... Ha viszont csendben maradok, a társalgásból való kimaradásom feszélyez. Így csak otthoni magányomban tudok önmagam maradni s egyetlen erő hajt: írnom kell. Mindenféléről, de főleg emlékekről... a nagyapám szabóműhelyéről, Tertilláról vagy az ezerkilencszázhuszas év traumájáról...

Mindezt azzal a tudattal teszem, hogy vigasztalan napjaimat emlékeknek szentelni hálátlan feladat, és lehet, hogy eredménytelen is.

Sőt, az is lehet, hogy munkám gyümölcsét sem látom majd, miképp Cicero mondta: „Arbores serit agricola, quarum fructus ipse adspicet nunquam.” Azaz: Fákat ültet a földműves, amelynek gyümölcsét ő maga sohasem fogja megpillantani.

Lehet.

De a jelenhez horgolt múlt vigasztalan és megmásíthatatlan döntéseit ugyan ki tarthatja számon, ha nem az írástudók? És a (nagyhatalmi) döntések visszavonhatatlansága miatt érzett keserűséget, kiábrándultságot, csalódást és lemondást ugyan ki oldja fel az embereben ha nem a szellem emberei?

Képzeletem kifinomult érzékenységének hatására Móra Ferenc egy ezerkilencszázhuszonhatban megjelent írása kívánczik ide, amelynek a címe: Tertilla.

Móra erről a valaha a Csendes-óceánban meghúzódó Tertilla nevű piciny szigetről szinte gyászjelentésként emlékezik meg, s furcsa nevét inkább „Catullus vagy Propertius aranyhajú kedveséhez” semmint szigethez illőnek találja.

A szigeten egykor angol hajósok töltötték fel víztartályaikat, és szedtek a csak itt található, beteg szíveket gyógyító fűvéből.

Míg aztán a sziget – nem tudni pontosan mikor – egy hatalmas vulkánkitörést követően eltűnt az óceánból. A térképekről nem tűnt el mert – ki tudja miért – addig sem szerepeltették, nem jegyezték. Gondolom, az arra hajózó, járatos tengerészek egy idő után túltették magukat a tragédián, és más vízlelőhelyet kerestek.

Nem így Móra!

Móra – íróember létére – elgondolkodott a kis sziget tragédiáján – az elmondások szerint a szigethez tartó hajósok nem messze a sziget feltételezett helyétől „egy elégett mangróvefa koronáját látták, amelyen egy gyámoltalan kengurufiók bújt meg összemelegedve egy szelídre éhezett erszényes farkassal” – szóval, Móra elmerengett az eseten és derék magyar emberként azonnal saját kis hazájára gondolt: „S félek, a mi sorsunk szomorúbb lesz még Tertillánál is. Ki tudja, ha mi egyszer, mai megcsonkultságunkban, világremegtető robbanás nélkül, csak úgy halkan belemerülünk a halál vizeibe, és összezsápnak felettünk a habparipák, lesz-e mi irántunk a földön csak annyi részvét is, amennyi az elsüllyedt szigetnek jutott?”

Ismétlem, az írás ezerkilencszázhuszonhatban jelent meg, hat évvel a „megcsonkultságunk” után... ugyanabban az évben mikor nagyapám a szabóműhelyt építtette...

Az után, hogy egy hirtelen megszűnt Monarchia határvidéke s Európa mostohagyermeké lettünk.

Lám, száz évvel később még mindig Európa mostohagyermekéi vagyunk!

Lehangoló élmény átélni, „érezni” az elmúlást. Az élet állhatatossága által vezérelve magam is belátom, hogy múltunkra visszatekintve minden „emlék” hamarabb kezdődött, mint eszmélésem tudni véli és mindegyik tovább tart, mint gondolnám.

A szabóműhely és Tertilla felett érzett újszerű fájdalom nem hasonlítható semmilyen testi fájdalomhoz... aki nem érezte és nem érzi azt a jeges gyötrődést, amit a nemzet egésze érzett országrészei elvesztése miatt, annak nem lehet elmagyarázni mit jelent Tertilla elvesztése és mit jelent egy-egy szabóműhely elvesztése.... A múlt birtoklásának kérlelhetetlen vágya sem adhat felmentést a történelem legmélyebb összefüggéseiből fakadó felismerés kegyetlenségének: az érték elvesztésének.

Élni annyi, mint másnak is lenni, annyi, mint a másik gondolkodásába is beleérezni – olyasfajta elvárás ez, amely természetesnek veszi tegnapi önmagunk megértését, miközben az emberek többsége „ma” továbbra is a „tegnap” értetlenségével tekint saját gondolataira...

A nemzet magára találásának elengedhetetlen feltétele, hogy saját történelmét és erkölcsi hagyományait maradéktalanul megőrizze, valamint, hogy a lassan eluralkodó káoszban az igazság szellemének üzenetét számon tartsa és kövesse...

A múltra úgy is tekinthetünk, mint az elmulasztott lehetőségekre, s ez lehet akár önmagunkkal szembeni számonkérés is mindazon múltbéli események iránt, melyek miatt nem lettünk azok, akik lehettünk volna...

Nekem az írás az, ami segít az időben mozogni...közelebb hozza a múltat, ám képes arra is, hogy distanciát, bizonyos kellő távolságot tartson...

Az írás ad lehetőséget arra is, hogy gondolatban a Tertilla szigetének eltűnését összekapcsoljam nagyapám szabóműhelyének elmúlásával és mindazokkal, akiknek halálát túlélnem megadatott... ők is részesei annak a tablónak, annak a világnak, ami majd velem együtt kerül az elmúlás áldozati oltárára... hiszen egy nap én magam is hiányozni fogok a képről, amely a sarkon készül...

Igen, a sarkon...

A ház előtt, amelynek negyedik emeletén lakom, a „T” alakú kereszteződés sarkán, a kínai cseresznyefák árnyékában, gyakran találkozom a szomszéd házban lakó, vékony, sildes sapkát viselő, sétabotjára támaszkodó öregemberrel, akit nem ismerek, nevét sem tudom, de tudom, hogy hazafelé tartva ott találom a sarkon, amint nézelődik... alakjából és nézéséből megfoghatatlan mélabú és lemondás árad, mint aki ráérősen számba veszi az életet, és a múltat, ... mint jómagam...

Most már tudom, hogy ha egyszer az öreg nem lesz ott a sarkon, és valakitől véletlenül meghallom a szomorú hírt, hogy meghalt, magam is szomorú leszek... s csendes belenyugvással fogadom el, hogy ő is – mint jómagam – kisszerű, semmitmondó darabját képezte annak az életnek, amelyet képzeletem eddig „befogni vélt”.

Azok az események, emlékek és személyek, amiket/akiket említettem, múltamnak és jelenemnek a darabjai, s írásaimban tovább élnek. Elmondhatom hát: Éltem és megfutottam az a pályát, amelyet a sors adott – „Vixi et quem dedarat cursum fortuna peregi.”

Egyet azonban még meg kell tennem. A „nevenincs utcában” a befalazott részt gyengéden eltakaró borostyán közé egy apró kis fakeresztet helyezek el az egykor volt szabóműhely – és egy kicsit Tertilla – emlékére.

Lehet, ha javaslatot tennék városom vezetőinek, hogy nevezzük el az utcát „Emlékezés utcájának”, talán egyikük-másikuk levetközné reménytelen közönyét és meg is fogadná tanácsomat...

Talán....

Zemplén, Sátoraljaújhely környéke

Fotó: SZABÓ MÁRTA

B. MESTER ÉVA

Patakpart

Tengerre vágyó bővizű forrás,
öntörvényekre épülő sodrás.
Sebes a patak, tépett a partja,
hordalékait iszap takarja.

Kavicsok között vízinövények,
gyöngykagyló hátán összetört fények.
Palló vagy híd sem feszül fölötte.
Lelkére vár az éjszaka csöndje.

Egyszer egy csillag tükrébe nézett,
elérhetetlen fényes ígézet.
Nem kellett tovább part ölelése,
nem illesztette többé testére.

Partra vetette múltjának árnyát,
felkorbácsolta szendergő vágyát.
Hömpölygő vizét szenvedély hajtja,
árad a patak. Árva a partja.

Hét testvér

Hét testvér elindult,
utat járt előttem.
Megrakták tarisznyám,
nyomukban felnöttem.

Hét testvér egyenként
letért az utamról.
Búcsúhoz virágot
téptem ki magamból.

Hét testvér itt hagyott
utolsó vérének.
Angyalként vigyázzák
megfakult békémet.

MOLNÁR G. KRISZTINA

Félénk fohász

Rojtosra írom a szőnyeget,
nem találok már üres helyet,
szavak helyett már csak jeleket.
Magamnak készítek remeket.

Pillanat, s szökik száz gondolat.
Féltem őrzöm az akkordokat.
Rámtelepszik, rámhull a zene,
talán még nincs itt az ideje.

Szemtől-szemben állva magammal
mérem fel, csikorgó fogakkal
egyensúlyi helyzetem, kevés
e pár szó, nem önkifejezés.

Lennék tán embernél emberebb,
lennék magamnál több, s kevesebb,
lennék bölcsebb, mint mi adatott,
lennék fénylőbb, mint ami vagyok.

S ha majd elhagynak a sóhajok,
lennék bátrabb is – mint a nagyok.

KOLUMBÁN JENŐ

Adj erőt Nap

Ó Nap te nekem gyönyörű
világíts éjszakámon,
legyen végre újra derű,
ne csak szomorúságom.

Mesélj az életről nekem
amit táplál a fényed,
űzd el ami a félelem,
hogyan erősödjek belőled.

Legyek élethez nyújtózó
zöld ág, vagy szálló lepke.
Ne legyek árnyba húzódó
denevér szárnyú este...

És űzd el a sötétséget
mi uralja a lelkem,
csempéssz belém kedvességet,
hogyan vidáman feleljem,

ha kérdezi tőlem bárki,
hogyan miért szép az élet.
Hazugság nélkül felelni
adj erőt nekem, kérlek.

Esti csendben

Színesre festett fenn az ég,
legyint a szél, és elszökik.
Egy pillantás sosem elég.
A holdba nézhetsz, nem vakít.

Esti csendben faág reccsen,
titokzatos a mély sötét,
titkot lesni lenne kedvem
bejárni mesék erdejét.

Öreg bükk mellé leülni,
hátam nekitámasztani,
bölcs susogását hallgatni,
neki mindent bevallani.

KOVÁCS LÁSZLÓ (Kovycs)

„Kárr”

A bokrokon dértől ráncos kökény
ragaszkodik még csontváz ágához.
A kocsányán hajnaltájt harmattal
remeg már az ősz. Szél játszik néhány
későn haló levéllel. Felkapja,
a holt avaron meg-megáll vele,
kicsit ott elidőz. Aztán végleg
elengedi. Oda van vele a nyár.
Az erdő szélén, mélyszántás mélyén
egy dolmányos, szürke madár szólal.
Rekedt hangjával hirdeti: „Kárr”

Úk: 2024. Oroszlány

Forrás: KOVÁCS LÁSZLÓ (Kovycs) Facebook-oldala
<https://www.facebook.com/kovycs>

EGERVÁRI JÓZSEF

Egy csokor amarillisz

Imádtam a széna illatát, mint amikor a tavasz, a nyár és az ősz karöltve csiklandozta az orromat; Danival felmáztunk a szénapadlásra, tizenhat voltam, meg ő is, göndör, fekete hajkoronája alatt annyira csillogott fekete szeme, mintha a Naptól, a Holdtól, a csillagoktól csente volna el a fényt; szerelmes voltam belé, amióta csak tudtam az eszemet. Azt hiszem, ő is szerelmes volt belém, minden szabadidőnként együtt töltöttük, amikor apámnak kellett főznöm, mert anyám akkor már nem élt, még akkor is, Dani végig ott ült az öreg hokedlin és engem bámult, volt is akkor már mit nézni rajtam.

A szomszéd Böske néni szerint anyámat a szívfájdalom vitte el, nem tudott ő nem finom hölgy lenni, három nyelven is folyékonyan beszélt, a falusi iskolában tanított, miután a kommunisták mindent elvettek tőlük, földet, kúriát, erdőt. Apám egyre sűrűbben nézett a pohár fenekére; nem bírom elviselni a kopaszt másképp, jelentette ki komoran, ült a kályha előtt, szótlanul rakosgatta az akácfa hasábokat a lobogó tűzbe.

Prisa Johanna egy pillanatra elhallgatott, elmerült a múlt egy szeletkéjében, a felidézett képek beleakaszkodtak tudatába, akár a bogáncs; jóval nyolcvan felett járt már, mély ráncokat vésett arcába az idő, haját őszbe fonta, tökéletes, ezüstösen csillogó fehérbe, nem úgy mint a legtöbb embernek, akik szürkévé öregedtek, nem csak a hajuk, a lelkük is. Johanna szépséges öregasszony volt, sugárzott róla az értelem, a méltóság, az emberi tartás, a büszkeség. Nem rátarti, beképzelt büszkeség volt ez, hanem bölcs, mértéktartó, ám következetes és határozott, ösztönösen ismerte és helyén kezelte a értéket, az együttérzést, a megbocsátást és a haragot, mindig a szituációnak megfelelően; gyakran kijelentette, hogy az igazság kegyetlen, de szükségszerű, aki nem képes a szemébe nézni, az örökké futni fog előle.

Ott tartottam, hogy a Danival felmáztunk a szénapadlásra; elmosolyodott, a szeme nevetett, aztán már ő is, hangosan, kissé rekedten, ám még mindig tele étellel; nem is tudom már, hogyan történt, de lekerült rólunk az összes ruha, még most is érzem Dani illatát, frissen fejt tej, mosószippan és rózsa illatú volt, igen, igen, így, együtt; meg sem mert mozdulni, lehunyta szemét, én pedig átöleltem a nyakát, égetett a bőre, égett a bőröm, alig kaptam levegőt, aztán ágaskodni kezdett a huncutkája, becsúszt a combjaim közé, és akkor ő is átölelt, csókolóztunk, még most is érzem ízét, gyönyörű voltam, ő is gyönyörű volt; megfogta a mellem, a hátsóm, benyúlt a combjaim közé, ő volt az első férfi, aki megfogta a puncimat, még most is élénken él bennem, amikor ujja megérintette csiklóm; mert szerelem volt, fiam, tudod?, az marta ily mélyen tudatomba ezt az élményt, mert a szerelem a legerősebb sav, cizellált művészi alkotás leszél tőle, vagy szétmar, elpusztít teljesen. A nő ösztönösen mindent tud az életről, de nem elég a testét szeretni, a lelkét is szeretni kell, egyszerre a kettőt, mert a nő csodálatos hangszer, játsz rajta, ha van tehetséged, és akkor a teste az öröm, a gyönyör hangján fog búgni, ám ha a lelkén is tudsz játszani, akkor a szférák zenéjét szólaltatod meg, így te magad is sokkal több leszél általa.

Elhallgatott, aztán elmosolyodott; így van ez, fiam, és fordítva is igaz, a férfi is megérdemli, ami jár neki, a testének is, a lelkének is, a szerelem zene, nem mindegy, hogy hamis dalikázás vagy mennyei szimfónia.

Ez idealizmus, vettem ellen, csak a vita kedvéért, mert tudtam, Johanna nem hagyja magát, ezer érve lesz megvédeni igazát, de érdekes módon most nem állt le vitatkozni velem, csak annyit felelt, hidd el, én ezt jobban tudom; öleltem azt a fiút a szénapadláson, a világegyetem örvénylett körülöttünk, mi voltunk a középpontja. Aztán apám felébredt részeg kábulatából, észre sem vettük, csak amikor Dani hajába markolt, és a padlás recsegő deszkáira rántotta, majd a kezében lévő vasvillát beleszúrta mellkasába. Azonnal megállt a

szíve, még akkor is engem nézett azokkal a gyönyörű szemeivel. Öltözz, mordult rám az öreg. Öltöttem.

Apámat elvitték a rendőrök, Dani apja üvöltözött az utcán; azt a kis kurvát is vigyék el, ő csavarta el a fiam fejét, vigyék el, mert istenemre mondom, itt csapom agyon a fejszével. Rákosi elvtárs kopasz feje virított a falusi bolt kirakatában, más sem volt ott, se kint, se bent, csak az a kövér vigyor a kövér arcon.

Elvittek az árvaházba, a tárgyaláson én is ott voltam, meghallgattak, az idős bíró le sem vette szemét a melleimről. Akkor még minden feszes, kemény, kíváncsian volt rajtam.

Acsai Vera volt a főnök a lányok között, durva nőszemély, buta és bosszúálló, mindenki félt tőle, mert gyorsan eljárt a keze. Én is kaptam, minden új lány kapott, ki többet, ki kevesebbet; csicska lettem, helyettük dolgoztam, kiszolgáltam őket. Meg akartam halni, Dani után akartam halni, bűnösnek hittem magam, egy ribancnak, aki nem bírta a vágyaival, és ezért megölték a szerelmét. Ha már nagyon szenvedtem a megpróbáltatásoktól, akkor franciául beszéltem, hogy ne értsék a lányok, szidtam őket, ahogy csak bírtam; először megpofoztak, de később már nem törődtek velem.

Anyám öröksége mentett meg, akartam több lenni, mint azok a lányok, meg akartam mutatni, hogy az ember képes jó lenni, még ha nincs is kedve hozzá. Aztán később megértettem, én sem vagyok több mint ők, csak más. Ők is éreznek, fájnak, néha gondolkodnak, és semmi mást sem akarnak, csak hogy szeresse őket valaki. Esténként történeteket meséltem nekik, felét az olvasmányélményeim alapján, a többi kitaláltam. Acsai Vera sokszor könnyes szemmel hallgatta, megvetette hátát a falnál, szigorúan nézett maga elé, moccsatlan.

Néhány lány nem tudott olvasni, hiába jártak iskolába az intézetben, a tanárok lemondtak róluk, az utolsó padosorban ültek, még könyvük sem volt.

Engem is megtanítanál olvasni?, kérdezte Acsai Vera. Megtanítottam. Nagyon nehezen, vért izzadtunk mindketten, de sikerült. Iskolába jártam én is, amikor el kellett jönnöm az intézetből, addigra már tanult varrónő voltam. Papírom is volt róla.

Dolgoztam, albérletben laktam, beiratkoztam a gimnáziumba, éjjelente Danival álmodtam, ahogy ölel, ahogy néz rám, mellkasában a vasvillával. Acsai Verával laktunk együtt. Állandóan olvasott. Néha hajnalig. Aztán egy vasutashoz ment feleségül. Három gyereket szült, becsülettel felnevelte őket, dolgozott és olvasott, majd hirtelen meghalt. Nem érte meg unokája születését. Szép lélekkel halt meg, tanúsíthatom. Akart jó lenni. És jó lett a végére. Igen. Ez ilyen egyszerű, ha az ember akar jó lenni, akkor jó lesz, de ha mindig a másokban keressük a hibát, akkor nem látjuk meg saját esendőségünket, akkor sosem találjuk meg saját utunkat.

Aztán tanító lettem, követtem anyám nyomát, mely még mindig élénken világított az időben, mintha csak apró világítótornyokat szórt volna végig az úton, azon az úton, melyen nekem kellett járnom, melyet nekem szánt. Csodálatos szerkezet az emberi elme, meggyőződéssel állítom, de a lélek, a szellem tud mindent, fiam, hidd el nekem, nincs előtte akadály, mindent lát és tud, ha látni és tudni akar.

Megcsóváltam a fejemet, Johanna néni, te szédítesz engem, bölcsebbek lennének, okosabbak, ha így lenne, ahogyan mondd, de nézz körül a világban, káosz van, örökös harc, bűnözés, hazugság, nagy sötétség az emberi fejekben, az ember genetikusan alkalmatlan arra, hogy jó legyen, ösztöneiben örökké ott lapul a ragadozó, a túlélés ösztöne, a harc kényszere.

Persze, fiam, nem adatik meg, ha nem kéred; mindig az a kevés jó mentette meg a világot a pusztulástól, amely hajlandó volt áldozatot hozni, bátor lenni, élete árán is védelmezni az emberi életet, az emberi értékeket, a rossz még soha nem győzedelmeskedett, csak megnyert néhány csatát.

Még soha, de keserűvé és élhetetlenné tette a világot, ágáltam; Johanna néni, naiv vagy.

Lehet, fiam, bólogatott, lehet, de csak arról beszélhetek, amit én magam is megéltem, amit én magam is tudok. Apámat végül kiengedték a börtönből, hátralévő életében már nem szólalt meg. Egyszer találkoztunk, meglátogattam, elmondtam neki, megbocsátok, hogy ő is elhagyott, hogy odavetett a kommunista kutyáknak, akiknek én sokáig a rendszer ellensége, egy gyilkos lánya voltam. Csak nézett rám szótlanul, megöleltem, ő is megölelt. Másnap táviratot kaptam, felakasztotta magát a pajtában, nem volt búcsúlevél, nem volt semmi, csak a konyhaasztalon a vázában egy csokor amarillisz, a kedvenc virágom. Talán így üzent. Talán így köszönt el, így tudatta velem, hogy neki már nincs helye ebben a világban, mely elvett tőle mindent és mindenkit. Ő is elvette tőlem, akit szerettem, holmi erkölcs nevében, miközben a világ körülöttünk velejéig romlott volt és erkölcstelen. Azt hiszem, ő is rájött erre, azért szedte nekem az amarillist.

Másnap Johanna meghalt. Elaludt, nyugodtan, ellazulva, megbékélve a halállal is. Egy levelet hagyott nekem a konyhaasztalon.

Legyél jó, harcosan, gondolkodva jó. És ne vacillálj sokat, ha valamit meg kell tenned. Legközelebb talán már nem lesz rá lehetőséged; olvastam a gyönyörűen formált betűket, szavakat.

Ültem a konyhaasztalnál, aztán kerestem egy vázát, elrendeztem benne az amarilliszeket, melyeket Johannának vittem. Azt hittem, elkéstem, de éreztem, mosolyogva ül a felhők szélén s csak annyit suttog: köszönöm, fiam. Ne vacillálj sokat!

Fotó: DARVAS JUDIT

KARÁCSONYI VERS-AJÁNDÉKOK

DIENES TIBOR

Utamon

Szeretni jöttem e földre, nem vitázni,
mint Te, vagy Ő, porból; porba tartok.
Utamon: se magasság, se mélység
a mindenségben – mit tudunk –, elvész az érzék,
a mérték s míg a sokaságban egyek vagyunk,
ezen belül; a milyenségen kívül nincs különbség.
De félelmeinkre ki hallgatott s szórt körénk ennyi sok csillagot?

EGRÉGI BEBEK PELSŐCZY KATALIN

Mesélj Te is

Szavak gördülnek az ősz szőnyegén
Körtáncot járnak hívva engem is,
Lábam elé kuporog a holnap
Álmot szó lelkemben, talán már benned is.

Érzed, hogy éled fázós önvalója
– Forró teádból kortyol egyet épp –
Bár didereg még meghasonlott lelke
De bátorítják már bölcs-öreg mesék...

Hívják, száz szóval, ölelő renddel
Hisz a holnapnak mindig élni kell,
Mából születni, holnappá lenni
A jövő meséjét én ma kezdem el...

FETYKÓ JUDIT

Havazás otthon

Összehajol, dió, orgona,
tamariszkusz,
Ágaikon a csipke-dér, mint a
mirtusz;
Halkan, puhán, alig neszezve,
Megeredt a hó, s mindent lefedve
Szitálva, majd lazán pelyhezve
Tél-tündér leplét borítja a kertre,
Dúsan rakva tuja-, s fenyő-ágot,
Varázs-palásttal borítva a tájat.

KERECSÉNYI ÉVA

Lebegés

Fényben fürdőző pillanat
áthajol idő korlátján,
árnyék sóhajt a fák alatt,
testet ölt gyönyörű látvány,
érzés a mélyből felhörög,
felsírnak porlepte vágyak,
lebegve ég és föld között
kereslek, hogy rád találjak.

KARÁCSONYI VERS-AJÁNDÉKOK

KÖRMENDI RITA

Őszi üzenet

Elsápadt levelek
nektek üzennek
vége *a nyárnak**
hűvös szelek járnak

És lassan-lassan már
bundát ölt a táj
így hófehér sálját
meleg sapkáját
Felölti magára

szorosan a nyakába
így várja veletek
újra a meleget!

*idézet Móra Ferenc: *A cinege cipőjé*-ből

KLOTZ MÁRIA

Porrá válunk

Porból lettem, azzá is válok,
hiába gyűjtögetek, a sírban
pucéran hálók.
már kacsintott a halál, amikor
megszülettem,
vég-elmúlás a koporsóig
növéget bennem.

Porból lettem, azzá is válok,
angyalokkal múlt-jelen-jövő
körtáncot járok.
„Jóslást próbálok jelekből”,
végső záradékkal búcsúzó a
jelenből.
Porból lettem, azzá is válok,
lelkemmel fényes öröklétbe
szálllok.

SZABÓ JUDIT

Lélekszálak

Tükröm a kerekedő hold,
áthatolhatatlanok az éjek,
elfutnak a hétköznapiak,
s az ünnepek még épp elérnek.

Szívemet már rég bezártam,
talán csodákra nyílni képes,
lélekszálakon hintázok eztán,
hogy körbeszerethessenek a fények.

Színesedő az a világ,
mi a bensőm rejtekében táru,
lélekszállal hímzett minták,
fontos mindaz, mi nem fájdul.

ZSIGMOND ISTVÁN

Isten kék virágai – Trágár kocsisok bakján 2.0

Elsárgult levelek szállnak a széllel
Nézem a szemközti ház sápadt homlokát
Mezítláb járok minden éjjel
– Már csak kicsi sötét pont vagyok–
De látom Jézus szögekbe mártott bocskorát
Látom a mélység kosarát, az átlátszó angyalokat
A kékcárcú vészt, a ledér asszonyokat
Nem tudok már imádkozni sem
Megyek alázatosan, nagyon csendesen
Olvadtsarkokban krétafehéren nézem
Nyílnak már a gyűrött Isten kék virágai a réten

KETTKÓ ISTVÁN

Nyolc év után

Tóth Juditnak

Már nyolc éve
elindult a vérrög;
csodálkozom,
hogt még nem ért szívemig...
porig égett kéve
paraszánál melegszik testem –
azóta csillag-cénnával foltozom
az alkonyt
a rétet hajnalban
neveddel mosdatom
őz taposta friss nyomból
szemed kékje tükröződik arcomon.

Ima bocsánatért

Juditnak

Ne vedd el tőlem a falovakat,
ha szótlanság hever játékaik között,
mert jönnek rendet rakni a szavak
szétszórt polcaimon kelfeljancsi módján
talpraállnak a mondatok...
Ne vedd el tőlem a falovakat,
ha szürke hályog száll szememre
és beterít szárnyával az éjszaka,
mert jönnek tollamra
dolgos kis csapatok;
tollászkodnak hajnali verebek fülemben
kiröplnek félig meztelen verseim
combod meleg fészkeből...
bocsáss meg átkos némaságomért – – –
ha már szólni nem tudok
csak nézz rám nedves szemmel
tedd kiszáradt nyelvemre a holdat
– szentséges ostyát –
a tömjénillatú csöndben
tested oltára előtt térdepelve
megjön hangom is –

Ámen.

CZÉGÉNY NAGY ERZSÉBET

/Határban haikuk/

ringó kalászkok
vércseppekben bókolkak
vajúdik a nyár

*

mezőtáblákon
vége-nincs párhuzamban
mennybe-ment vágyak

*

pőre út-menti
fák sora, levetkőzték
gátlásaikat

*

hajnal peremén
vérzik a csipkebokor
dér- marta ágyban

*

kései őszben
fekete károgásban
ragyog a határ

*

fénytől vert mezők
rejtik új élet reményét
vágyak vánkosa

*

hófehér lepel
alatt kushadnak a fák
teher vagy áldás

*

csönd sikolt kies
tájakon kicsipkézett
terítő a lét

*

tél tör utat a
reményteli vágyakon
jeges fulladás

Őszi rekviem

Rőt nyoszolyán halott virágok,
Vérben áztatott szíromlevél,
Magányos lélek bolyong az őszben,
Álomból ébredő rózsát remél.

Aranyba-szótt falevél zizzen,
Sorsa immár az enyészeté,
Mélán hull le anyai ágról,
Jajszavát röpíti kósza szél.

Göcsörtös csonttá válnak az ágak,
Dárdaként szűrődnek az ég felé,
Meghasadt égbolton vér serken,
Bíborfolyót fest a felhők köré.

NAGY JÁNOS

Ősz szerelem I.

1.

tárva-nyitva állnak az éjszakában kinyílt lombok combjai, hogy az avar szőnye-gen gubbasztó ősszel, értelmetlenül hosszú szünetekkel szeretkezzenek, a levelek az ég sápadt háttere előtt, tétoázva hátuk mögött a széllel, rekeszizmukban megőrizve a hirtelen csendet, míg végzik dolgukat egészen másként, mint mi, látod ez valami más, valószínűtlenül csendes, egyedüli, visszhangszerelem

2.

csak mi utazunk szakadatlan, napvilágok összeállt csillagrendszere felé isme-retlen szárnyakon és törjük át magunkat hatalmas szemünk örvényein, és utazunk, alattomos csendben, kopár tűzesőben, borostyán Holddal, majd merülünk a hajnal metszett képeibe, friss széllel, porrá égve, egy otthonos utcán a tegnap szeméjtébe dobva

3.

szerelmemet az éjszakába ásom, ablakokban, függönyök mögött, télbőröndje-imbe hullanak szobáim, ahogy hólepte kabátom átölel, tócsává olvad a mosolyod, hajnalodik, halkulunk szerelemig, szavak virrasztanak titkaink felett, mint a csonkig égett gyertyák, csak távolban dübörögnek el vonatok

4.

lassan tél fújja be a 'kedves' arcát, alszanak a földre szállt angyalok, csönd ül a fogak között, s betakarnak éveim rongyai, bontalak szavaim rigói közül, az idő megállt a túlsó parton, ahogy hajnalodik a szél széthullott ajtók közt csikordul, testeden egy folyómeder zuhan át, ahogy szeretsz, sebzett galambok hullanak a szirmok közé, hisz áldozati meztelen válladon alszik ez a Föld

5.

az üvegablakokon leszállott éji csönd, biztos falakat emel, a reggelekre emlékeztet, amelyek mindig folytatódnak, és festetlen arccal útra kelünk a zuzmós és csillámporos napokba, hogy új előadást mutassunk be egymásnak, és a világnak, civilizáltan apró fintorokkal, sarokba vágott szavakkal, amelyek üresek, és nincs taps, nincs virágfüzér, csak őszi keresztek, hosszú tömött sorokban

A. TÚRI ZSUZSA

Téli mese

Füstszagú télen a halk havazásban
szunnyadó pillék a rőt levelek
jelmezt ölt minden és mindenütt más van:
átlényegülnek a szürke terek.
Szétterül lassan a mágikus álom
bokraink ég felé intő kezek
habfehér kesztyűben, és fent a fákon
összebújt, s hallgat a madársereg.
Csillagfüzerek az utcai lámpák
templomunk tornya a felhőkig ér
takaró fedi a városi lármát,
lustán kalandozó szél dala kél.
Csellengő holdnak ezüstös a fénye,
bűvös az éj is, ma semmi se fáj,
úgy vagyok itt, hogy tán nem vagyok mégse'
mint a mesében úgy alszik a táj.

MAGYARY HUNOR

Az életfánál

.

Égett testem után már csak hamu,
a korom alászállott és már dereng,
ágyam utánad még vágy illatú,
mégse bánt e halálosan síri csend.

.

Elvittél magaddal szinte mindent,
a mosolyt, az ölelést, a csókokat,
de még sem hullaszagú idebent,
lány szellővel az életfája bólogat.

.

Jöjj és égess engem újra és újra,
e tűzben hadd halljam a hangodat,
hogyan muzsikál a hárfának a húrja,
és a fényre hadd fordítsam arcomat!

FÖLDESDY GABRIELLA

Házasság Helsinkiben

Férjhez kellene már menni! Ez járt a fejében Évának reggelenként, amikor felébredt. Már huszonhárom éves, nincs elkésve egyáltalán, de szívesen szabadulna a szülői házból. Miért is? Szereti őket, apja sikeres állatorvos, anyja megbecsült ügyintéző egy vállalatnál, jól élnek. Egy zavaró tényező van a családban, Margit nővére, aki gyerekként elkapta a járványos gyermekbénulást, és alkalmaztak valamilyen injekciókúrát, de az csak részben segített. Mozgása nem bénult le, ám helyette értelmi fogyatékosság lépett fel, fél szemére megvakult, nem élhette a vele egykorú gyerekek életét, ellátásra szorult, méghozzá intézetben. Időnként azért haza jöhetett, de abban nem volt sok köszönet.

Éva szép lány volt, okos is, érettségi után az ARTEX nevű vállalatnál kezdett dolgozni, nem sokkal később beiskolázták egy szakirányú főiskolára, középfolon beszélt németül és oroszul. A vállalat hivatalosan intézte magyar művészeti tárgyak külföldre való eladását. A munka érdekes volt, Éva nem gondolkodott azon, hogy jó vagy rossz, amit csinál. Itt dolgozni kiváltságnak számított. A cég időnként fogadásokat rendezett valamelyik szálloda különtermében. Ezeken megjelent néhány külföldi partner cég megbízott képviselője.

A soron következő fogadás az Intercontinentál szálló [jelenleg Hotel Mariott a neve] legfelső emeletén zajlott, Éva és kolléganői mind ott voltak, Camparit ittak, az italkínálatból ez tűnt a legjobb választásnak. Idegen nyelvtudásra itt tényleg szükség volt, hisz a külföldi partnerekkel csak valamelyik világnyelven lehetett beszélgetni. Éva meglátott egy világosbarna hajú művészfrizurás fiatalembert, aki éppen felé közeledett. A csinos férfi angolul akart vele beszélni, Éva ezen a nyelven kevésbé tudott, de azt gondolta, elég lesz az ő tudása egy pár perces beszélgetéshez. Hamar kiderült, másról is szó van.

A Finnországból érkezett fiatalember már harmincon túl volt, egy kereskedelmi irodában dolgozott, bár mérnöki végzettsége volt. Ahogy mesélte, ő csak valaki helyett jött el erre a fogadásra Helsinkiből. Főnöke megbetegedett és őt küldte, képviselje a céget Budapesten. Már benne voltak a beszélgetésben, amikor tisztázták egymás nevét, beosztását, a kezdeti bemutatkozásakor ugyanis csak elhadarták a nevüket. Antero Pettinen és Fésűs Éva hamar áttértek a németre, mert németül sikeresebben kommunikáltak, finnül Éva nem tudott, magyarul Antero nem értett. A beszélgetés jócskán túlment az udvariasság határain. A vacsora alatt is egymás mellett ültek, hamarosan elszállingóztak a vendégek, persze közben voltak tósztok, szólt a zene, beszéltek nemzetközi együttműködésről a résztvevő felső vezetők. Mindez a két fiatalat kevésbé érintette, ők egymással voltak elfoglalva.

A fiatalok a másnapot városnézéssel töltötték, Évának szabadnapja volt, megmutatta a főváros nevezetességeit Anterónak. Sétáltak a budai vár szűk utcáin, bekukkantottak pár híres templomba, egy órát a Nemzeti Múzeumban töltöttek. Hullafáradtan estek be a Százéves étterembe, ahol megitták a pertut, és vacsoráztak. Antero másnap reggel indult vissza Helsinkibe. Megállapodtak, hogy leveleket váltanak, és a fiú a munkahelyéről fogja hívni Évát, ahányszor csak tudja. Közvetlen vonaluk van Budapesthez. Már most kilátásba helyezte, hogy Éva nyáron töltse a szabadságát Helsinkiben, bár szülei még nem ismerik, de addig meg fogják ismerni.

Éva boldog is volt, meg félt is egy kicsit a további fejleményektől. Érezte, hogy Anteróval a kapcsolat messzire fog vezetni. Ez a férfi belészeretett, és nála akar kikötni. Ha jól gondolja a helyzetet, neki, Évának kell majd alkalmazkodni, vagyis kénytelen lesz Finnországba költözni, ha igent mond a férfinak. Nem volt felkészülve egy ilyen nagy változásra, szívesebben maradt volna itthon. Mindig is arra vágyott, hogy egy jóképű magyar

férfi vegye el, szépen berendezett lakásuk legyen nem messze szülei budai lakásától. Ehelyett Helsinki, tanulhat finnül, ha lesznek gyerekei, azok már nem fognak a magyarsághoz kötödni. Azt mégsem kérheti, hogy Antero költözzön Budapestre a kedvéért.

Dilemmáját megosztotta szüleivel, akik nem tudtak okos tanáccsal szolgálni. Mindketten azt bizonygatták, hogy ha megkéri a fiú Éva kezét, ezt nem szabad visszautasítani, mert ez egy sikeres, soha vissza nem térő ajánlat. Hányan fogják irigyelni a lányukat, ha egy finn férfihoz megy férjhez, és ahogy mondja, egy ilyen csinoshoz!

Éva két nap alatt lehiggadt, mert Antero csak a harmadik napon hívta a munkahelyén. Beszámolt arról, hogy elmesélte szüleinek az Évával való megismerkedést, megmutatta a városnézés alkalmából készült fotókat róla, a szüleinek nagyon tetszik a magyar lány. Rávette őket arra, hogy hamarosan utazzanak Budapestre, és találkozzanak Évával és Éva szüleivel is. Ő, Antero is szívesen menne, de nagy a hajtás a cégnél, nem mehet. Ha jól sikerül a budapesti találkozó a két család között, nyáron Éva megy ki hozzájuk látogatóba.

Úgy tűnt, minden megy, mint a karikacsapás. Nincs egy hete, hogy ismerik egymást, és mintha már eldőlt volna a sorsa. Azért, bármennyire is férjhez akart menni, nem így képzelte. Antero tetszett neki, de nem volt belé szerelmes. Mások szemében „jó partinak” tűnt, de őt idegesítették a leendő kompromisszumok. Hátha közbejön valami, a szülők belekötnék a dologba, vagy egyszerűen kipukkad a lufi, és vége a love storynak.

Éva hiába reménykedett, ezúttal nem voltak akadályok. Antero háromnaponta felhívta, sőt már két hosszú levelet is írt, a szülők májusban Pesten voltak, elbűvölte őket a csinos fiatal lány. Egyik este meglátogatták Éva szüleit, anya és lánya együtt készítették a különleges vacsorát a vendégeknek. Évát a finn szülők meghívták Helsinkibe egy teljes hónapra, szép házuk van a kertvárosban, északon nyaraló. Antero már nagyon várja. De erről már biztosan beszéltek telefonon. Ők már Évát a fiuk menyasszonyának tekintik

Hát eldőlt. Muszáj menni, ha ez így halad, hamarosan esküvő lesz, ő pedig Helsinkibe fog költözni. Nem tudta, örüljön vagy bánkódjon az események gyorsasága miatt. Alig telt el két hónap, Éva július elején utazott Helsinkibe, Antero várta. A hatalmas házban neki egy tágas szoba jutott. Antero húga, Riitta adta át neki a szobáját, mert a nyarat amúgy is vidéken tölti rokonoknál. A családi ház otthonos volt, tele meleg színű textíliákkal, semmi luxus, inkább minden praktikus benne. Volt szauna az alagsorban, az udvaron medence, a szaunázás forrósága után ebben lehetett lehűlni.

Éva az első napokat a szülők társaságában töltötte, akik felvilágosították a ház közüzemi felépítéséről, bemutatták a szomszédoknak, elvitték Helsinki központjába, ismerje meg az Uszpenszkij székesegyházat, a Nemzeti Színházat, előtte Alexis Kivinak, a finn nemzeti irodalom megteremtőjének szobrát, a Sziklatemplomot, a Finlandia Palotát, Tapiolában az Alvar Alto építész által létrehozott negyedek. Ellátogattak Antero munkahelyére is, aki az ebédidejét velük töltötte. E héten még dolgozott, de hétfőtől szabadságon lesz ő is.

Antero részletes tervet készített, melyik nap hová mennek Évával. Úgy tervezte, hogy a környék legfontosabb helyeit meg tudja mutatni választottjának. A kirándulások kettesben zajlottak, először estére hazajöttek a szülői házba, de a második együtt töltött héttől már több napra utaztak el, és mindig egy diákszállóban aludtak.

Varázslatos helyeken jártak, a finn nyár elég rövid, éppen kifogták a legjobb időjárást, meleg volt. Első nap elhajóztak Hanko városába, ez Finnország legdélibb pontja. Először sétáltak a bájos kisváros utcáin, majd Antero megfürdött a tengerben, ami ekkor 14 fokos volt, de ez itt normálisnak mondható, rajta kívül még néhányan szintén megmártóztak a partközelségben. Másnap Porvoo nevű kisvárosba látogattak, pirosra festett faházai egyedi. A város 1700 körül leégett, alig maradt ház, temploma 13. századi, többször is lerombolták, újjáépítették. Jártak Lahtiban is, de csak az itteni híres síscsúcsokat, és a Saarinen építész által tervezett városházát nézték meg. Ennek közelében találtak egy motelt, itt aludtak. Éva ez alkalommal szánta rá magát, hogy az éjszakát együtt tölti Anteróval, aki már napokkal előbb

– és azóta is többször - szerelmet vallott neki, arról beszélt, hogyan fognak élni leendő közös lakásukban, hány gyereket szeretne Évától. Közeli esküvőről álmodozott, majd Éva kiköltözéséről hozzá.

Másnap Lahtiből átmentek Hameenlinnába, Antero kiderítette, hogy e városban járt Kodály Zoltán is valamikor, és találkozott Ilmari Kroonéval, a finnek híres népdalgyűjtőjével. Nem volt véletlen, hogy ezen a napon látogattak ide, mert este egy magyar kórus adott az itteni evangélikus templomban koncertet. A férfi meglepetésnek szánta ezt a programot, Éva tud majd velük beszélni. Tudta, hogy szerelme kedveli a népdalokat és a klasszikus zenét is.

Ez igazi meglepetés volt Éva számára, egészen felvillanyozta az esemény, a majdnem negyventagú vegyes kórus hosszú fehér formaruhában állt fel három sorban, egy bordó öv díszítette a ruhájukat (a fiúk sötét öltönyben voltak). Legtöbb számot magyarul énekeltek, volt közte Liszt, Bárdos Lajos, Kodály, Bartók, de voltak régi német szerzők a műsoron, mint Schütz, Bach, Albrechtsberger, sőt a francia Poulenc *Ave Mariája* is elhangzott.

A koncert végén Éva megszólította a kivonuló karnagyot, gratulált neki és a kórusnak. Beszédbe elegyedtek, Éva csak annyit mondott, hogy vendégségben van itt egy hónapig, inkább ő kérdezte a kórust, hogy kerültek egy finn kisvárosba? Egymás szavába vágva mesélték el, hogy a kórust egy finn karnagy hívta meg tíz napra, és minden költséget a vendéglátó fizet, ők pedig városról városra járnak koncertezni, még négy város van hátra. Mindenhol nagy sikerük van, családoknál alszanak, szaunáznak, hajókáznak, jól érzik magukat. Éva irigykedve köszönt el a kórustól, hisz várja a finn „házigazda”.

A körút következő állomása Hattula nevű falu volt, itt lakik Antero egyik nagybátyja és két unokatestvére, akik egy farmon (a terület neve: *Parola*) gazdálkodnak. Felhívta őket, vajon mit szólnának hozzá, ha ő és a vendége meglátogatnák az ültetvényeket és az állatokat, a gyümölcsöst és a virágkertészetet? Nem bánták a dolgot. Éva végre önfeledten vetette bele magát ezekbe a mezőgazdasági tevékenységekbe. Nézte a tehenek fejését, figyelte a földeken dolgozó gépeket – éppen kezdték az aratást -, közben megkóstolta az itteni vidék ennivalóit.

A fiatalok ott maradtak éjszakára is, megkapták a vendégházat. Másnap friss tehéntejjel ébresztették őket, hozzá langyos kelt kalács volt a reggeli. Eredetileg Tamperébe készültek utazni, de Évának annyira tetszett a farm, hogy ott maradtak, a virágos kertben töltötték az egész délelőttöt, a családdal ebédeltek, majd estére értek Tamperébe.

Tamperére két nap jutott, itt nagy élményük volt a forgó nézőtérrel működő szabadtéri színpad, és a város közepén lévő kilátó, ahonnan ráláttak a környező tavakra és a rájuk épült papírgyárakra. Reggelenként kirándultak a környék erdeiben, a sok ezer tóból néhány mellett elhaladtak, egyik tónál csónakot béreltek és felváltva eveztek. Kéthetes országjárásuk után hazatértek Helsinkibe.

Hamar eltelt a négy hét, közben újabb rokonokat ismert meg Éva, sőt Antero munkatársait is egy céges kerti partin, ahol a grillsütés mellett még egy finn gitárzenekar is fellépett. Évának hazautazás előtt döntenie kellett, hozzámegye-e Anteróhoz, ha igen, mikor lesz az esküvő? Még mindig hezitált. Aztán történt valami. Anyját felhívta közvetlen vonalon, aki nagy újsággal lepte meg. Margit, az intézetben élő fogyatékos, félszemű nővére nagy meglepetésre gyermeket vár, már az ötödik hónapban van. A gyerek apja egy ugyancsak fogyatékkal élő fiatalember, titokban jöttek össze, nővére azonnal teherbe esett, a vele egykorú apa most feleségül fogja venni a megesett lányt. Nem kényszerből, hanem saját elhatározásából.

Éva ledöbbsent. Elképzelni sem tudta, hogy ilyesmi előfordulhat. Margitot mindenki leírta, elkönyvelték a szülei, ő is, rokonok, barátok, mintha nem is lenne. Nem mondott semmi véleményt, hamarosan repül haza, majd megbeszéli. Elköszönt, letette a kagylót.

Forgott vele a világ. Ezek után tényleg ő következik. Megmutatja, ő is férjhez megy a finn udvarlójához, és hamarosan ő is gyereket fog szülni. Erről nem szólt semmit a leendő

anyósna, apósna, Anteróna sem. Bejelentette az utolsó na, hogy szereti a férfit és hozzá megy feleségül. Esküvő lehet bármikor, de talán jobb lenne jövőre.

Nagy örömet okozott a bejelentés, Margitról és a történetekről a finnek nem tudtak semmit. Antero megcsókolta menyasszonyát, ő már előbb akarta volna az esküvőt, de belátta, hogy a sok esküvővel kapcsolatos intéznivaló miatt amúgy sem lehetne szeptember környékén megtartani. Ráadásul új lakást kell szerezni, ahová költöznek, Évának finnül kell tanulni, hogy aztán valami állást tudjon szerezni Helsinkiben. Akkor legyen jövő év májusban az esküvő, addig mindent elintéznek. A búcsúest meghittre sikeredett, hazajött Riitta, Antero húga, ő is örült az eljegyzésnek, bátyja közeli megnősülésének. Másna Éva utazott Pestre.

Itthon nem sokat mesélt finn élményeiről, közölte, hogy férjhez megy Anteróhoz, ki is tűzték májusra az esküvőt. És ki fog költözni Helsinkibe, ott fog élni, már döntött. Anyjával részletesen elmeséltette, hogyan történhetett meg Margittal, hogy egy zárt intézetben férjet szerzett magának, és nemsokára gyereket szül. És ha nyomorék lesz, vagy más fogyatékkal születik? Hogy engedhetik ezt meg? Meglepetésére apja azt válaszolta, hogy egészséges gyereke is születhet, hisz nem a génjeiben hordja a betegségeit, hanem szerezte. A gyerek apja is egy baleset után lett sánta, nem így született.

November végén Margit egészséges fiúgyermeknek adott életet. A gyerek 3, 5 kg volt, mindene normális, életerős gyerek lett. Közben összeházasodott a párjával, engedélyt kaptak, hogy egy másik, fogyatékosoknak fenntartott intézetben a férje karbantartóként dolgozzon. Ezért kaptak egy kis lakást az alagsorban, Margit gyereke ide született.

Éva és Antero 1976 májusában esküdtek Helsinki egyik modern templomában. A fiatalok Vantaa nevű külvárosba költöztek, egy új sorházat vettek a finn szülők a fiataloknak. Éva hamar megtanult finnül, de inkább csak a konyhanyelvet használta. Várta, hogy teherbe essen, addig nem akart munkát vállalni, amíg kicsi a gyerek. Hiába sürgette a dolgot, nem lett eredmény az első évben. Ekkor nem várt tovább, elfogadott egy ügyintézői állást a MALÉV helsinkii irodájában.

A fiatal pár nyugalmas életet élt, de gyerekük később sem született. Éva boldogtalan volt, mert férjét becsülte ugyan, de nem szerette szívből. Nagyon vágyott gyermekre, mindhiába, mert amikor utánajárt a meddségének, kiderült, hogy mindkettőjüknek alapvető utódlási problémája van, a teherbeesés lehetősége szinte alig egy-két százaléknvi, lombikbébi szóba sem került, ez a lehetőség akkor még nem volt bevett gyakorlat.

Unalmas hétköznapiok jöttek, majd egyre unalmasabb évek. Éva abban reménykedett, hogy talán nővérének fiát, Ákost magához veheti, ha szülei nem képesek felnevelni hátrányos helyzetük miatt. Sajnos, ez sem teljesült. Ákos fogyatékos szülei intézetbe kellett, hogy adják fiukat. Ákos tizennyolc évesen anyai nagyszüleihez került. Nem sokkal később elhagyta őket, önálló életet akart élni. Kikerült a család látóköréből. Éva pedig beletörődött abba, hogy sosem lesz gyereke.

KÖVES JÓZSEF

Mozdul a táj

Mozdul a táj, elfut a hegyek felé,
mint labda után szaladó kisgyerek.
Labda a világ, gömbölyded és kerek.
Túl a homályon már minden istené.

Némán szemlélem fent a ház teraszán,
ahol a szívem eltelhet békével.
E nyugalom most mindent átértékel
az augusztusi bős forróság után.

Indulok tán én is, hívogat az űr,
a hegyeknek, de nem futok, ballagok.
Vonakodva lépek, nehezen, gyalog:
ne én siessek, jöjjön a kaszás úr:

suhintásának vészes szele elér -
meg sem érinthetem már a hegyeket.
Látjátok, feleim: mi volt, elveszett,
messzi a közel, s a távol ideér.

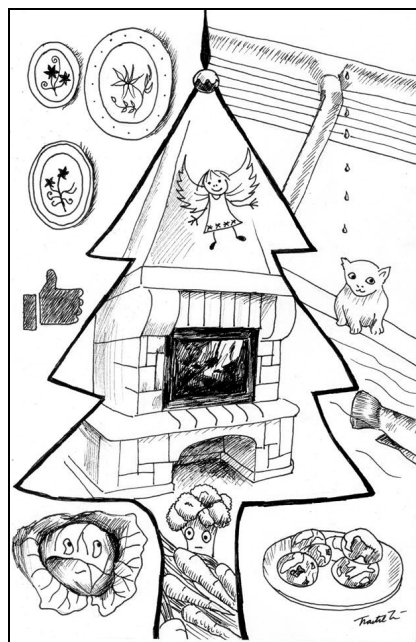
<http://megezmegaz.lapunk.hu/koves-jzsef-muvei-1201950>

:))

NYAKÓ ATTILA

Karácsonyi készülődés

Tányérok lógnak a falon,
hagymával serceg a szalon (na!)
Kád szélén kiscica kapar,
hallja, még fickándoz a har (csa)
Karácsony, csöpögő eresz,
csokiban csücsülő cseresz (nye)
Közben megy fészbukra pár poszt,
töltésre vágyik a káposzt (a)
Mindennel kész vagy már, hiszed,
pedig még ott vár a puszed (li)
Zöldségek látványa sokkol,
répák közt bámul egy brokkol (i)
Csendül a mennyből az angyal,
rózsaszín izzik a kandal (ló)

TRAUTSCH TÍMEA grafikája

Forrás:

<http://nyakoattila.blogspot.com/>

SZEPESI JOLKA

A tésztaszúró

Tésztaszúróval a fején
masírozott az utcán,
lovagnak képzelte magát,
dúdolt is hozzá
a rövid úton, míg a
szomszédból hazaért
Don Quijotévé változott
pedig addig nem is hallott
a hős lovagról, hat éves volt
és mosolygott,
otthon az ellenség gúzsba kötötte
kalodába zárta s ezentúl
egy kis széken ült
könyvvel a kezében,
„jó kislány vagy „
mosolygott rá az anyja.

Lehet, hogy azért lett költő
mert lovag nem lehetett?

HALÁSZ ERZSÉBET

Beszélgetésajándék

Azon a Szentestén nagyon borús gondolatok támadtak meg. Sikerült mindent a sötét oldaláról látni, pedig mindig annyira törekedtem az ellenkezőjére. Most nem sikerült... volna, ha meg nem szólal a telefon. De megszólalt. A világ egyik legtávolabbi csücskéből. Egy picit ismerősnek tűnt a hang, de nem mertem remélni, hogy Ő az.

Évtizedek távolságából képek villantak be először: ahogy bevágja a táskáját a szoba sarkába: Na, végre! – felkiáltással. „Azt kellett volna mondanom a vendégeknek, hogy veletek nem tartunk kapcsolatot, mert ti a másik oldalon álltok. De hiába kérdeztem, anyu nem mondta meg, hogy milyen oldal, azt hittem, elköltöztetek. Mondtam anyunak, én nem mondok olyat, amiről azt se tudom mit jelent, így gyorsan betuszkolt az autóba, hogy ne találkozhassek a bulira érkezőkkel. Mondtam neki, hogy te úgy mosod a hajamat, hogy közben nem ráncigálsz, átnézzük a leckét, együtt készítünk vacsorát, jó történeteket olvasunk lefekvés után... Ez nem kapcsolat?” „Az más, te még ezt nem érted, majd megmagyarázom, de most szaladj föl a lépcsőn, és örülj neki, hogy elengedtünk.”

„Sok év telt el, mama –, hangzott a telefonban a szívemnek kedves hang -, alig találalak meg. A gyámügyesek elzárkoztak minden információ elől -, mondván, hogy te csak nevelőszülő voltál, keressem az igazi anyámat. Mondtam, hogy éppen azt teszem.”

Jó egy órát beszélgettünk, emlékeztünk a régi idők kis történeteire. Az egyetem végeztével rögtön kapott egy visszautasíthatatlan állásajánlatot Afrikában. Ismerkedni akart a világgal, habozás nélkül elfogadta. Most látogat majd először haza, szállodában fog lakni. Szeretne meglátogatni ott, ahol a gyerekkorában oly sok szép napot töltött. Találkozunk hamarosan – búcsúzott. Ez a beszélgetés igazi ajándék volt. Mindkettőnknek.

Kimentem zuhanyozni. És akkor jött egyenesen az Égből – , máshonnan nem jöhetett –, még egy olyan ajándék, aminél nagyobbát már igazán nem kaphattam: A hátamon összeért a jobb és bal kezem: a törés után először.

Talán igazi ajándékot kapott az a szomszéd is, akihez becsöngettem, hogy lemegyek a postáért, felhoznám az övét is. Vittem egy kis tányérban meleg pogácsát. Az ajtóban kapaszkodott, a járókeretet a háta mögé tolva, egy zacskó szép piros almát nyújtott át. Kölcsönösen szép ünnepeket kívántunk egymásnak. Az járt a fejemben, hogy ez nálunk nemcsak karácsonykor van így. Telefonál, ha pl. le kell olvasni és kiírni a vízóra-, villany fogyasztását. Ő pedig egyszer – lehajolt és bekötötte a cipőfűzőmet, mikor eltört a kezem.

Kedves Embertársaim! Miért kell a tülekedés, a stressz, hogy mindenáron valami tárgyi ajándékot vegyünk egymásnak???

SZEDŐ TIBOR

Ugarból arany búzamező

Kinek hervad az élete,
gyomlálná maga körül
a romboló kritikát.
Aki magából kimarná
a parazita célokat, az
lengethet kezében
győztes holnapot.

Kinek a múlt csak
az idő láncára fűzött
hamis gyöngy,
az ne viselje az
őszinteség álarcát!
Hamar összerogy a
gyenge alapokra
épülő emlékvár.

Kinek gonoszságban
tocsog a szíve,
az hiába álmodik
tündérmesét.
Végül a megújulás
szava bugyborékol
a gondolat tavában.
Nem sziszeg
többé álnokság
szele már a fülbe.

KOZÁK MARI

Nagyanya tarisznyája

Reggel, mikor felkel az ember, csak azt veszi észre, hogy valamit szorongat a markában. Az éjszakától lopott álma kuporog benne. Óvatosan nyitja ki, majd rácsodálkozik, hisz már feledte és sehogyan sem tud emlékezni rá. Aztán csak ül az ágya szélén, öklére hajtja fejét és álmodna tovább, de már fél, hogy nem azt és nem úgy látja majd, amit akkor. Majd elindul a rejtett fiókja felé, kutakodik addig, míg meg nem találja azt a kis tarisznyát, amit egykor nagyanyja varrt neki, hogy majd abba tegye azokat az álmokat.

Nekem is varrt ilyet nagyanya. Fehér gyolcsból készítette, kékibolyát hímzett a szélibe. Emlékszem, mielőtt kezembe tette volna, erősen a szívére szorította és így szólt.

Tegyel bele minden megszépült pillanatot, ültess közéjük néhány sóhajt, kösd át mosolyoddal és becézd szép szókkal.

Nem is értettem akkor, mit akar ezzel, de eltettem és elfeledtem.

Sok – sok hét, szaladt el velem, mellettem. Nagyanya néha megkérdezte – van már a tarisznyában öröm és szeretet?

Van – mondtam – de lehajtottam fejem, ne lássa, hogy pirul arcom, hisz hazudtam a választ.

Ő biztosan tudta, de úgy tett, mintha hinne nekem.

Akkor csak gyűjtögesd, majd jó lesz még, egyszer – és ujjait imára kulcsolva nézett a messzibe, imát mondott értem.

Restelltem a hazugságom és ígértem magamnak, hogy holnaptól, de holnaputánától meglopom az álmokat és elteszem a szebbeket, abba a kis tarisznyába.

Aztán történt egy napon, hogy annyi bánat szakadt ránk, amit alig bírtunk cipelni. Napokig csak ültünk és hallgattuk a csendet, zavartuk magunktól az éjszakákat.

Már egy hét is eltelt ebben a nagy szótlanságban, mikor nagyanya mellém ült, puha kis kezét vállamra tette és kérdezett.

No, kincsem, hol van az a kis tarisznya?

Először nem is értettem mit kérdez, ám néhány perc elteltével eszembe jutott a hímzett fehér szütyőcske.

Hozom! – mondtam – át sem gondolva, mit is ígértem.

Kerestem én égre-földre, de nem találtam. Már a könnyem is törölgettem, de még mindig nem jutott eszembe, hova is tettem.

Sírós képpel álltam meg előtte – nem tudom én azt, hogy merre is küldtem el – nyögtem, miközben halkán sírdogáltam.

Szégyelltem, hogy az ajándékát semmibe vettem, úgy eltettem, hogy nem lelem.

Tán a párnád alatt van – súgta. Még tegnap ott láttam.

Láttad? – néztem rá nagy szemekkel. De hiszen...- akartam mondani, ám nem nyílt szára a szám.

Elvesztetted – ejtette ölébe öklét. Én megtaláltam és bele is rejtettem néhány szép álmot.

Az én tarisznyámba? – néztem rá, de szólni nem tudtam.

A tiedbe – válaszolt a ki nem mondott kérdésre.

Gyere, nézzünk bele!

Beszaladtam a szobába, és valóban a párna alatt találtam a tarisznyát. Nem volt az nagy, utazónak való, csak öklömnyi, épp annyi, amiben elfért néhány mosoly, pár jó szó, falatnyi jókedv, pöttömnyi vidám pillanat.

Emlékszem, hogy a szívem megtelt melegséggel, szám a fülemig ért a mosolytól, ujjaim reszkettek a boldogságtól, hogy hozzáérhettek ahhoz a fehér gyolcsához.

Megértettem, hogy nagyanya a szeretetét zárta abba a tarisznnyába. Nem szavakkal mondta el, amit érzett, de cérnával erősítette lelkemhez, a tarisznnyával adta a kezembe, a színes virággal küldte a szememnek.

Az én nagyanyám úgy tudta, hogyan is éreztesse a soha nem múltó szeretetét, a mindig mellette lépkedő jóságát, ahogyan azt senki más. Megtanított a szerénységre, az egyszerű dolgok megbecsülésére, a hivalkodás nélküli életre.

Megtanította, hogy örülni mindennek lehet, még akkor is, ha az oly aprócska, hogy elfér a tenyérben.

Reggel, mikor felkel az ember, azt veszi észre, hogy valamit szorongat a markában. Az éjszakától lopott álma kuporog benne.

Aztán, mikor megtalálja azt a tarisznnyát, belerejti, hogy legyen majd mit elővenni, legyen minek örülni, legyen mit elmesélni a gyermekeinek, az unokáinak. Hisz azok az álmok, egyszer valóság voltak, csak feledtük, azok meg éjszaka eljöttek hozzánk, hogy újra emlékezzünk rájuk.

Hát őrizzük azt a tarisznnyát, rejtegezzük bele azokat az álmokat és boldog pillanatokat. Aztán, ha már elég öregek vagyunk, varrjunk mi is annyit, ahány szerettünk sűrög-forog körülöttünk.

KOTASZEK HEDVIG: *Szentkép – Icon*, elektrografika

HABOS LÁSZLÓ

Metamorfózis

Már megint, és újra
ezernyi sejt mozdul,
dobban, lüktet,
s zárja ismerős anyagba
végtelenségem.

Ősi vágyból fogant
fény ölelésed foszlik,
s akaratlan belenehezedek
metamorf idő markába.

Már megint, és újra
ezernyi érzés rezdül,
feszít beteljesülés vágya,
s csillagára titkot rajzol
metamorfózis csodája.

Mérleg-csendben

Jövőm metamorf múltamon mereng.
Történetem vidám-bús képeiről
lekoptak a szivárványszínek.
Együtt lépkedtünk tegnapok karcain,
otthagya fehér homokban fekete lábnyomot,
rögös anyaföldbe szórt parányi magot.
Béklyók nélkül, hűvös mérleg-csendben,
sápadt csillagfénybe rejtem sóhajom.
Ő, kósza fényvonalakból rajzol utat,
Életvirágnak magasztos szirmait.
Én, észrevétlen elveszek,
mialatt felerősödnek egy magzat szívhangjai.

KISS-TELEKI RITA

csontig

tíz évig kérdeztem hová artikulál
hová gondol fojtva
tíz évig kérte gyere fájj velem
tíz évig torzult szédített
meredek játszmatereken
éles mosolyok a bőr alá
ártatlan síkokból átkapcsolások
én engedtem én engedtem
hatolt csontig hogy ez már sok

a szabadság sokba van mondta
én néztem hogyan artikulál
hogy hajt tüskét ott belül
és élvezi ahogyan fáj

Ide nézz

Nézz csak ide, ez is én vagyok.
A könny, a vér, a nyílt seb, ami sajog,
a csípős szósz az ételeden,
a hangos, a cafka, a szemtelen,
tintafolt a hófehér abroszon,
én vagyok
aki felbukkan majd tovaoson,
aki beléd lát,
aki mond is, nem csak beszél,
a laza erkölcs,
az összetépett házasságlevél,
a forrás, ami kiapadt,
narancsbőr a harisnya alatt,
a mell, a segg, a szitok a szájból,
a nő, aki most homlokot ráncol
és aki azt mondja,
nem csak vattacukor az élet,
így vak maradsz – háttal a sötétnek...
most én leszek a holnapod könnye,
szóval ide nézz,
vagy fordulj el örökre.

PÁNTI IRÉN

A mocsár madarai

A Nagy- és Kis-sárrét a lecsapolások előtt több mint 80000 hektár területet foglalt el, melyet vadvíz, láp és mocsár borított. A mocsárvilág különleges atmoszférája mindig élénken foglalkoztatta a falusi emberek képzeletét. A szüntelenül zizegő, kavargó, a viharban nyögve hajladozó nádas, a mocsár vizét foltokban takaró hínár a hol süppedő, hol megdagadó ingóláp, a nádasban gomolygó sűrű köd, az imbolygó lidércfény, a réti madarak színes sokasága mind-mind a titokzatosság birodalmát jelentette.

Ezekből a jelenségekből a rét lakói, a pákászok, vízi fuvarosok a réti legelők pásztorai babonás hiedelmekkel átszőtt történeteket raktak össze. A történeteket elmesélték a falvakban élő nádvágóknak, akik hosszú téli estéken tovább adták családtagjaiknak, szomszédaiknak.

A nép ajkán ezek a mesék tovább formálódtak megszínesedtek. Az idős emberek mindig szívesen idézték fel őket hosszú téli estéken a kukoricamorzsolgatása közben.

A darvakról, a sárréti kedves madaráról ma is sok történet jár szájról szájra. Több hiedelem kapcsolódik hozzájuk, melyek kivételes képességeikről szólnak. A keleti kultúrákban ma is szent állatként tisztelik őket. A kínaiak úgy tartják, hogy a halhatatlanokat daru repíti az égbe. A hűség az éberség, az erény, bölcsesség és a másokért vállalt felelősség jelképeit tisztelték bennük.

A szájhagyomány szerint a táltosok, és sámánok anyja is daru volt, vagy legalábbis daru nevelte őket. Ezért hordtak a táltosok darutollat a vállukon és a hajukba, fejdíszükbe ezért tűztek tollakat.

A legenda szerint az Óberettyó környékén a mocsárban, egy kis kerek szigeten, élt valaha egy vén töpörödött pákász aki szintén táltos lehetett. Bal kezén két hüvelykujja nőtt szakállá, haja hamvas szürke volt, mint a darvak tolla és homlokán olyan kis piros folt virított, mint a darvak fején. Bogárhátú kunyhója körül darvak tollászkodtak, peckesen sétálgattak, mikor beszélt hozzájuk körülállták majd szavába vágva krúgattak, mintha értenék, amit mond. Mikor meghalt, a pákászok eltemették, ám a darvak sokáig örködtek sírja mellett megvárták, míg lelke felszállt az égbe.

A sárréti néphagyomány a darvakkal kapcsolatban megőrzött egy ősi motívumot is, mely az ókori görög mondakörhöz kapcsolódik, az ún. Ibükosz-legendát.

Ibükosz ókori görög költő volt K.e. a VI. században élt. Nevét mégsem a költeményei tették híressé, hanem a halálához fűződő szájhagyomány. A néptelen tengerparton éppen hazafelé tartott, mikor a rablók meglesték, rátámadtak, kirabolták és megölték.

Miközben életéért könyörgött darucsapat húzott el felettük, Ibükosz hozzájuk fohászkodott, és esdekelve kérte őket legyenek tanúi gyilkosai leleplezésében. Évekig keresték az elkövetőket, de nem akadtak nyomukra. A rablók feje fölött azonban gyakran darucsapat jelent meg ami a közösen elkövetett bűnüket juttatta eszükbe ilyenkor zavartan álltak tovább. Egyszer a rablók cirkuszi játékokon időztek miközben újra megjelentek az égen a darvak fejük felett körözve. A rablók. cinkosan egymásra néztek és azt suttozták: „Ott repülnek Ibükosz tanúi.”

A körülöttük ülők felfigyeltek a megjegyzésre, mert emlékeztek Ibükoszra, akinek sokáig keresték gyilkosait, de nem találták, elmondták az öröknek mit hallottak. Azonnal elfogták majd Törvény elé állították őket, el is nyerték méltó büntetésüket.

Nem a darvak szolgáltatnak igazságot, hanem a lelkiismeretük kényszerítette őket, hogy elszólják magukat. A darvak idézték elő náluk ezt a lelkiállapotot, azzal, hogy a nyomukban repültek, és látásuk eszükbe juttatta bűneiket.

Hogy a daru a mondai igazságszolgáltatásban ilyen súlyos feladatot kapott valóságos és vélt tulajdonságainak köszönhető. A darvak azért repülnek olyan magasan, hogy a széles látóhatárt láthassák, hogy mindent észrevegyenek. A csapatnak vezére van, aki ha valami gyanúsat észlel, kiáltással adja társai tudtára, ők a jelzést megértik és elkerülik a veszélyes helyzeteket. Míg a csapat lábát váltogatva fejét szárnya alá dugva pihen egy közülük magasra tartott fejjel figyel, és örködik.

A daru repüléskor fejét és nyakát az előtte repülő társa farára fekteti. Elöl és hátul az öregek repülnek középen a fiatalok. Ha vezér elfárad, átadja a helyét egy másik tapasztalt darunak. Mikor a tenger felett repülnek, és valamelyikük elfárad, az erősek nem hagyják cserben, támogatják őket. Ha a daru halálát érzi háromszor körüljárja csapatát, összeesik majd meghal. A társai eltemetik, és csak utána indulnak tovább. Ilyen tulajdonságok birtokában az ókori görögök és később a rómaiak is azt gondolták a darvak képesek arra is, hogy a gyilkosság leleplezéséhez segítséget nyújtsanak.

Az Ibükosz-mítosz magyar változatában a számartövis (más néven forgótövis, vagy ördögszekér), leplezte le a gyilkosokat. Ez a pusztán termő szűrő 60-100 cm-re megnövő növényt, kora ősszel, mikor termést hoz és elszárad, már a kisebb szél is felkapja és görgeti az erősebb szél, már feltűnő gyorsasággal hengergeti maga előtt. Ez a pörgés alkalmas volt arra, hogy a pusztai emberben azt a képzetet keltse, hogy valaki üldözi őt, és az életére tör.

Az Ibükosz-mítosz egyike az emberiség legmélyebb tartalmú mítoszainak azt üzeni, hogy a bűnös soha nem lehet biztos abban, hogy megússza a büntetést, és békésen élvezheti gaztette gyümölcseit. Állandóan ott lapul benne a leleplezéstől való félelem Erkölcsi tartalma és az emberiség igazságérzetét kifejező mondanivalója révén valamennyi európai nép közkincese lett.

A mocsarak lecsapolásával, lápvilág megszűnésével a darvak elköltöztek hazánkból. Ma Eurázsia (Szibéria Skandinávia, Németország) északi tájain élnek A tél elől Afrika északi, és Ázsia déli részére menekülnek. Útjuk közben azonban minden évben megpihennek a Hortobágy tavai, vizei mellett.

A darvak vonulása szeptember végére és november elejére esik. Erre az időre minden évben a Hortobágyon daru megfigyelő állásokat alakítanak ki. A hatalmas tömegű V alakban rendeződő és csapatokban repülő darvak látványa a lenyugvó nap fényében különleges élményt ad. Ha megfigyeljük őket mikor hajnalban tömegesen kihúznak vízparti nádasból, és este, mikor éjszakázó helyeikre visszarepülnek múltban érezzük magunkat. Ilyenkor eszünkbe jut minden szép és jó, amit róluk hallottunk melyet elhiszünk és csodálni kezdjük őket.

Forrás:

Szűcs Sándor: *Régi magyar vízivilág*

BORS MÁRIA

Fehér Maci

– Szia, hogy vagy ma? – kérdezte a Fehér Macit, Mari anyuka.

Gyakran beszélt hozzá, többször meg is puszilgatta. Arra gondolt, de jó, hogy nem vitték vissza a kislánya óvodájába, akkor, amikor Zsófi még ovis volt, és hazahozta a macit, azzal, hogy elszakadt annak a háta, meg kellene varrni ökelmét, és úgy visszavinni az óvodába.

De Mari nem volt valami ügyes a varrás terén, így mindig csak félretette a macit, hogy majd igen, meg fogja varrni, de csak nem varrta meg.

Aztán elköltöztek egy vidéki házba a kislányával, és persze vitték magukkal oda is a macit.

Ott pedig már tényleg annyi dolguk, gondjuk lett, hogy semmi idő nem lett volna a maci megvarrására, és különben is, Zsófi akkor már nem is járt abba az óvodába:-).

Ott cicájuk és kutyájuk is volt. Sőt! Cicáik és kutyáik, mert szinte folyamatosan szültek, éltek, haltak az állatkáik, akiket nem is ők akartak, hanem a kis állatok találtak rájuk.

Élő állatok mellett kissé el is felejtődött a Fehér Maci.

De aztán onnan is elköltöztek. Visszaköltöztek a nagyvárosba, és csak a kutyájukat vitték magukkal oda. A Fehér Maci a csomagok között búj meg.

Telt-múlt az idő, sok játék előkerült, aztán meg kikerült már tőlük másokhoz vagy a kukákba. De a Fehér Maci még akkor is ott volt, amikor Zsófi leérettségizett, majd pedig kiment Angliába.

És ennek is már tizenhat vagy tizenhét éve.

Mari mama magára maradt volna, mert a másik lánya már külön lakott, és élte a saját, izgalmas, alkotó életét.

Hála a magasságos mindentudóknak, alighogy egyedül maradt, küldtek neki valakit. Így lett egy párja, egy igazi minden szintű társa, a következő éveire, amit nem is gondolt volna.

Hatalmas ajándéknak élte meg azt a kapcsolatot, mely mindenképpen az égben kötöttet, és felfoghatatlan volt számára, hogy túl az ötvenen, közel a hatvanhoz, neki még lehet ilyen.

Csodálatos hét évet éltek meg együtt, a korban sokkal fiatalabb barátjával. Néha meglátogatták Zsófit is, időnként a nagylánya koncertjein táncoltak, de alapvetően mindent meg tudtak élni kettesben, nem volt szükségük senki másra.

Krisztián testvéreit ugyan látogatták, sőt később, az egyikük kislányára is vigyáztak, főleg Mari, aki azt a kislányt szinte póttunokájának érezte, és nagyon szerette.

Volt néhány Mari korú barátjuk, és időnként elmentek kirándulni, evezni, néhány más ismerőssel is, de legjobban akkor érezték magukat, amikor kettesben lehettek.

Évente egyszer átnézték a lakás tárgyait, Zsófi ott maradt dobozait, a Barbie és Ken babákat, egyéb plüss állatkákat, köztük a Fehér Macit is.

Mari úgy gondolta, kedves lenne, ha kitenné őket egy helyre, ahol egy kis kommunát alakítanának egymással a babák, macik, állatkák.

Így is tett, így is lett.

Közben millió minden történt, és az élet, meg az idő roham léptekkel haladt tovább. Eltelt újabb hét év, aztán újabb három, és valahogy sok minden meg is változott közben.

Zsófinak már párja lett, ott a távoli Angliában. Marival hetente, kéthetente beszélgettek csak, videó cseten. Akkor az volt a jó, hogy kicsit benne lehetett Zsófi sokszínűen gyönyörű ottani életében.

A nagylánya, Bori is folytatta a felnőtt életét, a koncerteket, fellépéseket, alkotó munkákat, újabb és újabb tanulásokat, tanításokat, a magánéletének szövevényes bugyraiban is. Így vele is csak ritkán találkozott az anyukája.

Krisztián pedig elindult szerencsét próbálni egy közösségbe, ami távol esett a várostól, ahol Mari lakott.

Kettős érzés között csiszolódott tovább Mari, mert miközben a legjobbakat kívánta Krisztiánnak, úgy tűnt, hogy ő végleg magára maradt. Kéthetente ugyan találkoztak pár napra, de aztán megint az egyedüllét és a magány fogadta.

No meg a Fehér Maci. Mert a Fehér Maci ott volt vele végig.

Ki is emelte őt a többiek közül, és az ágyára tette.

Milyen fura is a szólás: „Elváltak ágytól, asztaltól.”

Úgy tűnik, hogy fontos helyek ezek, és nem csak azért, mert az ágyban szeretkezni, az asztalnál meg enni-inni lehet.

Rájött, hogy ha éjszakánként a Fehér Macit átölelve alszik el, az éppen olyan megnyugvást hoz a szívének, mint, amikor Krisztiánnal vagy réges-régen éppen Zsófi kezét fogva aludtak el.

Rájött, hogy az ölelés energiája akkor is ott van, ha a macit öleli, fogja.

Az is világos lett, hogy szólhat is hozzá, köszönhet neki, mondhat neki szépeket.

– Jaj, ugye nem örültem meg? – gondolta néha magában. És ugye senki nem néz bolondnak emiatt? Vagy ha igen, az az ő baja.

Nekem enyhülést ad a Fehér Maci léte, a nappali és főleg az éjszakai társasága.

Néha látott nagyon helyes kutyákat, vagy csoda cuki fejű cicákat, akiket árultak, és nagy erő kellett ahhoz, hogy ne vegye meg őket.

De a kis harminc négyzetméteres zuglói zugában semmiképpen se lett volna jó állatot tartania.

– Volt már nekem rengeteg cicám és kutyám – gondolta, és volt olyan, hogy a gyerekeimmel éltem-laktam. Amíg kicsik voltak, nem is volt semmi baj, de aztán ahogy az idő haladt, minden megváltozott, és a kapcsolatokba, a szépségek mellett, sok szenvedés is beköltözött.

Most aztán oda jutott, hogy se kutyája, se macskája, se vele együtt élő-lakó családja, gyereke vagy párja.

Pedig most lenne rájuk igazán szüksége, ideje és energiája. Most még lenne...

De hogy meddig tartana, ameddig segíteni is tudna, azt nem tudhatja.

Mindig voltak mellette és vele emberek. Sokszor nem éppen könnyű helyzetekben, de egyedül, ahogy most van, ennyire még nem volt soha.

Úgy vette, hogy ebből kell most tanulnia. De csoda, hogy az idegrendszere ezt is kibírta. S ha ránézett az életére, akkor azt látta, hogy fokozatosan és folyamatosan mentek el tőle párok (vagy ő a párjaitól), gyerekek, élő állatok, virágok, egyebek, s maradt így teljesen egyedül, idősödő korára.

Igaz, hitt abban, hogy vannak láthatatlan erők is körülötte.

Imádkozott, beszélt, fohászkodott az angyalokhoz és szentekhez, Jézus Krisztushoz, Buddhához, Krisnához és más szellemi lényekhez, de más érzés, ha valaki ott van az ember mellett vagy vele együtt, testi valójában is.

Úgy tűnt, ilyen már nem lesz ebben az életében. Az élő állat nagy felelősség és kötöttség, és a lakás is kicsi lenne hozzájuk.

Az élő gyerekek még nagyobb felelősség lenne már.

Egy pár, egy társ, hát igen, az jó lenne talán. De olyan úgysem lenne már, mint Krisztián. Vele meg egyre ritkább a találkozás.

És valójában nem is kellene más.

Jó ez így, ahogy van, csak ne is szoruljon másra soha, ne legyen kiszolgáltatva senkinek sem - ezt sokszor mondta és gondolta.

– Mi lesz velem, ha nem tudok már járni, ha valami nagy bajom lesz, vagy nagyon megöregszen? Nem, nem, az én esetemben egyszerűen nem lehet ilyen. Persze egy közösség azért még jó lenne, de nem egy öregek otthona, na azt aztán tényleg nem, sohasem!

– Hát érted ezt, kedves Fehér Maci? Érted, érzed, hogy mekkora nagy kincs lettél nekem, és mennyire örülök, hogy nem tudtam varrni akkor se, és most sem?

Valaki, talán éppen Krisztián, pár évvel ezelőtt végre megvarrta a szétszakadt hátadat, de vajon ki varrja meg az én szétszakadt szívemet? Mi vagy ki kell ehhez?

Mélyet sóhajtott, és magához ölelte a Fehér Macit, könnybe lábadt szemeivel.

KOTASZEK HEDVIG: Őrző, festmény

BÁRDOS LÁSZLÓ

Köd előttem...?

Megkönnyebbülten ébredek Újév napjára. Legfőbb, legáthatóbb érzésem, benyomásom a külvilágról a csend. Ez a külső csend, a dolgok s a természet néma, nyugodt jelenléte előbb-utóbb, remélem, lecsillapítja a lelket, védőburokkal veszi körül.

Belső békénk, mely persze nem kizárólag a sajátunk, hanem igazán szerencsés esetben másokkal, szereteteinkkel megosztott béke, ennyire függne hát a külvilágtól? Ennyire sérülékeny szervezet volna, melybe oly veszélyesen becsapódhatnak a külső erőszak repeszdarabjai? Azt hiszem, ha nem vagyunk érzéketlenek — kizárandó eshetőség —, így kell lennünk: kiszolgáltatottnak. Percenként összerezenni, fölneszelni, féltetni magunkat s a ránk bízott lényeket, s nem szégyellni érzékenységünket.

Ez a mai világ — a látható, a feltűnő, a harsányan csörtető — ki nem állhatja az érzékenységet. Támadja is, ott, ahol éri. A mai csönd azért ajándék számomra, mert majd' két hete robbantanak. Petárdával. Szerte a városban, bizonyára kevesen, de tömeges benyomást, valóságos ostromérzetet keltve, ha távolban pukkan a szerkezet — fogalmam sincs, hogyan működik, bizonytalansággal egyszerűen —, tompa durranást hallasz, ha a közeledben, süketítő és vérfagyasztó robbanást. Utána — nem, ne minősítsük, milyen — nevetést, kuncogást, hahotát. Évek óta van petárda, szezonja azonban úgy körülbelül karácsony és szilveszter közé esett. Megdöbbenésemre, idén már jóval karácsony előtt, sőt alatt is ijesztgettek. A félelemkeltés időhatárai kitolódnak, a kímélet ideje összezsugorodik.

Ezek a gyerekek, kamaszok — az ő életkoruk időhatárai is kitolódnak — háborúsdít játszanak. Zajháborút viselnek környezetük ellen, anyag, félvállról vett, szinte kötelességszerűen teljesített hadviselés ez, bosszúhadjárat és idéetlenkedés széles határmezsgyéjén. Ami igazából riasztó benne, az a háborús ingerek játékba fordítása, szoktató imitációja. Rémeket látok? Ott, a közelünkben valódi, komoly, pusztító robbanások hallatszanak; az onnan, bárhol a menekülők másképp rezzennek össze, és föltehetőleg lassabban nyugszanak meg.

Hogy mi motiválja az ijesztgetőket, ezúttal kevésbé érdekes. Annyi bizonyos, bújócskázni kis- és nagykorúság, játék és felelősség között: a riasztás nem is játék, tehát „nagyfiúnak” (értsd: agresszívnek, erőszakosnak) lehet látszani vele; a röstelkedés vagy szemrehányás elől viszont a csíny játékosságába lehet visszamenekülni. Az eredmény, hogy picit, igazán csak csipetnyivel többet félünk, mi, akik személytelenített célpontok vagyunk. S még egy eredménnyel számolhatunk, immár gondolatainkban: a belátással, hogy hitünk, erkölcsünk nem bújhat vissza semmiféle ködbe, személytelenségbe, hogy legapróbb tetteinkért is felelősek vagyunk a békeesség törvényhozója előtt. Nincs „köd előttem, köd utánam”.

Még csak annyit: dona nobis pacem.

Vigilia, 1992. január 19.

FETYKÓ JUDIT

Az ablakvitéz^{*}

Karácsony közeledtével szaporodtak a házban a tennivalók. Mami, amikor tehetett, takarított. Ez a változás nagyon tetszett Cilinek, azt hitte, ez mind azért van, hogy ő jókat játszhasson. Hamarosan tapasztalta, hogy a lerakott vázák, terítők nem a macskaivadékok kedvéért vannak ott, ahol vannak, és azért külön szidás jár, ha ezeket akarja görgetni, vagy ráül a kimosott ruhákra. Főleg a tiszta ruhára való ülésért kapott sok sicc a fenébe szemtelen macska elnevezést. Lassan kezdte sejteni, hogy jó lesz a rongyán ülni, vagy a szőnyegen, esetleg a fotelben, de ott is csak akkor, ha senki nincs otthon, mert más esetben elzavarják, sőt néha a fenékre legyintenek az illetéktelenség miatt.

Egy délután Mami finom illatos süteményeket süttött. Cili hűségesen nézte a gyorsan járó kezeket, ahogy formálták a karácsonyi aprósüteményt. A konyhában a radiátoron ülve pont rálátott az asztalra. A bajusza is beleremegett a sok gyönyörűsége illatba, ami a gyúrótabla felől, aztán a sütőből áradt. Időnként felállt, felemelte a szemöldökét, és megvizsgálta a változásokat. Annyira el volt ragadtatva a történetektől, hogy örömeiben majdnem egész délután dorombolt. Mami néha szólt hozzá, legtöbbször azt mondta, hogy nem szabad az asztalra felmenni, mert akkor baj lesz. Olyat is mondott, hogy Cili jó macska, tudja hol a helye, és csak a tányérjából eszik. A tányér ott állt a gáztűzhely alatt, és amikor említésre került, a macska figyelmesen odanézett, hátha van benne valami ezekből az új, finom szagú ételekből, de nem látott ott semmi mást, csak az ebédből kapott túrós tészta maradékot, amit nem bírt megenni. Erre felhúzta az orrát, aztán belenyugodott a dologba, mert azt már megtanulta, hogy addig nincs új étel, míg tisztára nem nyalja a tányérját.

Józsika néha azt szerette volna, ha Cili csak holmi boltban vett macska ételt eszik, mint a szomszéd kislány macskája, de ezt Mami nem engedte. A macskának mindent meg kell enni, amit mi eszünk, szokta mondani, és ebben igaza volt, ezt később az állatorvos megerősítette, de most, karácsony előtt ez még nem történt meg, így hát a gyerek próbálta kiharcolni a macskának a bolti ételt, de az anyja nem engedett neki ebben a dologban.

Az asztalon porcelántálakban sokasodtak a vaníliacukros sütidarabkák, a sütőben épp pirulni kezdett a diós kifli, mikor Józsi hazaért. Cili elé futott, mirnyákolva sorolta gazdájának, hogy micsoda jó illatok vannak itt, dörgölődött a fiú lábához, a fejét odanyomta a nadrágszárhoz. Azt remélte, hogy a fiú rögtön a tálakhoz megy, és ad neki a süteményből.

Mami tányérokat tett az asztalra, a cica követte a mozgását a szekrény és az asztal között, dorombolt, törleszkedett, fejét, orrát erőteljesen az oda-vissza lépkedő lábakhoz nyomta. Mikor enni kezdtek, felült az ablak alatti radiátorra, vigyázott, hogy nehogy nagy kíváncsiságában lelépjen a rongyáról, és rálépjen a forró fűtőtestre, hol ült, hol meg felállt; innen ráláthatott az asztalra.

Csendben ettek, közben kinn esni kezdett a hó. Az ablakról félre volt húzva a függöny, gyönyörködve nézték a hatalmas pelyheket. A macska észrevette, hogy kinn történik valami. Még sosem látott havat, hisz csak a nyáron született, így teljesen lefoglalta a látvány. Néha kapott egyet az üveg felé a mancsával, talán meg akarta fogni a kavargó pelyheket.

Délután Mami a konyhaszekrényt takarította, átmosta a poharakat, azokat az edényeket, amiket csak ünnepekkor tesznek az asztalra. Egy-egy régi darabnál megállt a tekintete; a nagymama régi poharain, amik sárga, rózsaszín, és fehér üvegből voltak. Sajnálta, hogy hiányosak ezek a készletek, de ennek ellenére nagyon szerette a régi poharak finom formáját

^{*} Fetykó Judit: *Az ablakvitéz* c. regény részlete

és színét. Mama, azaz Nagymama, néha elmondta, hogyan tört össze az ő féltett, gondosan kiválogatott több garnitúra stafírunkba kapott készlete; mikor abban a távoli faluban laktak, ahol a szekrények alig fértek be az alacsony szobába, s ahol az őszi betakarítás után a padlásra felöntögetett tengeri súlya alatt beszakadt a padlás, rá a szekrényekre, rá a szekrények tetején dobozokban őrzött törékeny holmira; mert hiába tette magasra, dobozba, annak a sorsa betelt, nem maradhatott hiánytalan, épp akkor, azon az őszön, abban a kicsi házacskában. Mami átnézett egy rózsaszín metszett poháron, közben átsuhant az emlék, keze ütemesen mozgott tovább, egy-egy halk koccanás, az üvegfelületeken felcsilllogó friss ragyogás nyugtázta a hajdan történeteket, ha ugyan van valami rezgésnyi emléke a tárgyaknak eltört társaik sikoltó pendüléseiből, amik után csak üvegcserepek maradnak. Forgatta, helyezgette az asszony a poharakat, de miután felfrissítette, visszatette a polcnak arra a részére, ahol védetten állhattak a napi ki-berakás előtt évek óta kitapasztalt biztonságban.

Józsika a nagyszobában tanult, az asztalt kislámpa világította be, a fénykör elkülönítette a fiút a szoba homályától, távolinak érzett a szekrény, a falak, s ahogy a toll nyomán sorakoztak a számok, majd a vonalas füzetben a fiúsan vetett betűkből a fogalmazás, úgy merült feledésbe egy időre a kinti világ minden történése.

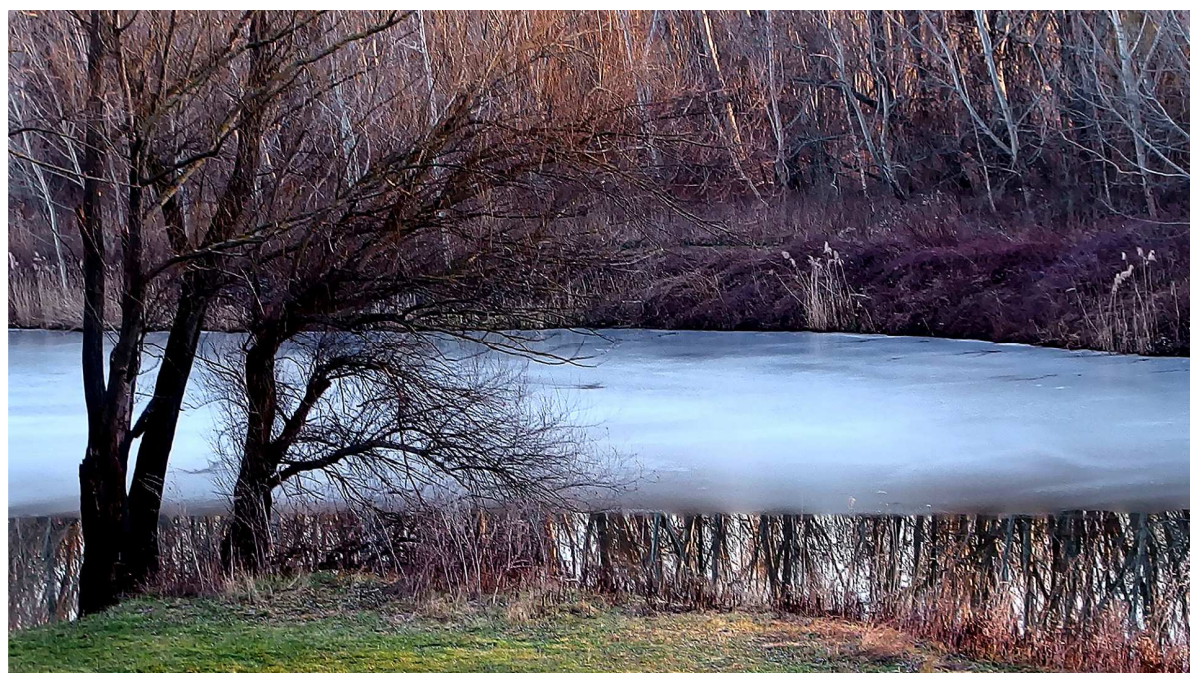
Kinn sötétedni kezdett, lassan bizonytalanul, a hó takarta a világot, de a felhőkön még átszűrődő lenyugvó fényt fel is erősítette, megcsalva a szemet, a világosságot lehazudva, holott már a nap lebukott nyugaton. A hó egyre jobban esett, de hidegebbre fordult az idő, mert a kövér, laza hópelyhek helyett apró, kemény kristályú szemek hulltak. A gyerek néha kinézett az ablakon. A csipkefüggönyt félre húzták, hogy láthassák a hóesést. Az utcán csak néha járt valaki, az is sietve, nyakát behúzva ment a dolga után. Növekedett a fehér lepel a kinti világon, a villanydrót meghízott, a gazokat elegáns hólepel fedte, a tuják és a fenyők végtelen erdőben érezték magukat, s büszkén hordták a fehér palástot.

Cili unta magát, járt a konyha és a szoba közt, nem tudta eldönteni mit csináljon, hol telepedjen le. Aztán mégis kiválasztott magának egy fotelt, dagasztott benne kicsit, majd összegömbölyödött, és elaludt.

Ezen az éven igen későn kezdődött a téli szünet. Csak karácsony vigília előtt két nappal fejeződött be a tanítás. Mami napok óta mondogatta, hogy meg kéne venni a karácsonyfát, míg van miből válogatni, de Józsika szerint ráérnek, hisz tavaly rengeteg fa volt, még huszonnegyedikén is. Így aztán elhalasztódott a dolog, Mami aggódott, hogy talán mégse kéne várni, bár egy éve ünnep előtti napon akkorát estek a fenyőfaárak, hogy a kezdeti árak negyedéért vettek fát, akik kivártak. De most aztán el kellett indulni, ha nem akartak fa nélkül karácsonyolni.

Volt ott rengeteg fa, de az egyik túl nagy volt, a másik kicsi, aztán voltak féloldalas, ritka, vagy olyan terebélyes fenyők, amiket nem akartak megvenni. Rengetegen válogattak, nézelődtek, a vásárlók inkább csak turkáltak a fák közt, ide-oda dobálták a fenyőket, mindenütt sokáig kellett várni, míg a fához értek, aztán elégedetlenül hagyták ott. Maminak fájt a lába, fázott, pedig a vastag csizmája volt rajta. Nehezen haladtak a havas járdán. Néha nagyot csúsztak a hótakarta jégen, feltámadt az északnyugati szél, megkavarta a havat, csípősen vágta a szemet. A gyerek hallgatott, nem mert szólani, mert tudta, hogy miatta nem vette meg eddig az anyja a fát, azt is, hogy hamarosan elfogy a türelem, vége szakad a járkálásnak, válogatásnak, Mami kiválaszt egy valamennyire megfelelő fát, s azzal kell beérni.

Aztán látták, hogy a város túlsó vége felől egyik ismerősük formás, magas fenyőt cipel...

Fotók: GŐSI FERENC

**Áldott karácsonyt, boldog új esztendőt kíván az
*Irodalmi Epreskert 5***